

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KAFKA

OCAK 2019 Sayı: 53
Fiyat: 9 TL - KKTC: 10 TL

bi dünya...

*sana gütme demeyeceğim,
ama gütme...*

Özdemiş Asaf

İlber Ortaylı • Vedat Milor • Şebnem İşigüzel • Sunay Akın • Alper Canıgüz • Mahir Ünsal Eriş • Enis Batur • Umay Umay • Akgün Akova • Nermin Yıldırım
Feridun Düzağaç • Coşkun Aral • İbrahim Büyükak • Nihat Sırdar • Zafer Algöz • Cem Davran • Metin Uca • Kaan Koç • Can Yılmaz • Levent Erden
Nilay Örnek • Bedia Güzelce • Gökhan Dağıstanlı • Başar Başaran • Gökhan Çınar • Cem Kılçakan • Candaş Tolga • Cem Güventürk • Dilan Bozyel

Ocak sayısı bayilerde!

ALBÜM 2018'DEN TARİHE KALANLAR

BUGÜNÜ ANLAMAK İÇİN

#tarih

dergi

Ocak 2019
Sayı 56

*Emişte kırıkköylüleri bizim
markızın!
Ateş!
"Kom-Gene" kışkırtıcı!
İleri!
Kızıl bayraklar kızıl!
Dusmanlara beyanname!
Surdular, türküler, matem marşı, Enternasyo-
nal sokaklarda her köşeyi çal!
Meydanlarda müteğ!
Her damgı!
Gresler arka-arkaya!
Bombalar sesim, kışkırt!
Fayaz!
Son süratle ses!
Kışkırt!... Kışkırt!
Kardif di-
Ateş!*

*Kızıyor git gide
merkezle muhit arasındaki boşluk!
Ateş!
Her parmağı dağınak
bir tohat değil düymen!
Demir müftasında sıkılmıy
bir yumruk inmek üzere beynimize!!
Yoldaş gözet kendini
düymen merkezileşiyor!!
Eğer*

DÜNYA ŞAİRİ 117 YAŞINDA İLK KEZ YAYIMLANAN ŞİİRLERİYLE NÂZİM HİKMET

1. DÜNYA SAVAŞI
TÜRK TARAFININ
DOKUZ BÜYÜK HATASI

SARI YELEKLİLER
FRANSIZ BAYRAĞINA
SARIYI NAKŞEDENLER

MUSTAFA NECATİ
HARF İNKILABINA
ADANMIŞ BİR HAYAT

Feridun Düzağaç

herkesin “sen”i kendine

İlk bestemdir Lavinia... Neresinden bakarsak bakalım “acemi cüreti” değilse de ‘gençlik cesaretidir.

1982 baskısı “Bir Kapı Önünde”siyle tanışmışım. Tanımak derken yani büyük cüret bu dili, kalemi, adamı tanımak... “Anlamaya çalışmak”, doğrusu bu.

“Bütün renkler hızla kirleniyordu, birinciliği beyaza verdiler.” Tamam da hadi bakalım buyurun buradan çekin acıyı...

“Bugüne en uzak gün, dün.” Bu nasıl bir dil, nasıl bir fark, bu nasıl bir adam... Ne menem bir bakış; hayata, duyguya... Bu hiç de zorlama olmayan, durmayan bir devrim sanki dilde...

Peki ama bu adam kim ve neden “anlamıyorum” değil “anlamıyorum” yazıyor mesela... Bana bu ozanı öneren dostum da “cevaplayamıyor”. Zaten yanıtları önemsemeden, umursamadan boşlukta soruları coşturduğumuz kavak yelleri zamanları... İlk gençlik, ilkbaharı ömrün; kıymeti sonbaharda anlaşılacak zamanlar... Herkeste bir “sen” edebiyatı. Özdemir Asaf’ı tanıyana dek en ağdalı en platonik “sen” bende sanırdım.

Hadi oradan Fe... Daha çekecek çok hasret, çok acı, çok kavuşma, çok ayrılık lazım sana. Hayatın sana sunduğu kadarsın. Hayat “O’na münhasır” bambaşka bir dil sunmuş, kutsamış, ödüllendirmiş.

“Kim o, deme boşuna:

Benim, ben.

Öyle bir ben ki gelen kapına;

Başdan - başa sen.” demiş.

2=1 koymuş adını. Yalan olmuş matematik.

Yaşasın şiir...

Kimse kimseyi dert etmemiş

Özdemir Asaf’ın “sen”ini ettiği kadar.

Akranlarım arkadaşlarım Adana’nın kendine has kavurucu yaz akşamlarında boş şişeleri illaki masaya sıralayarak iç geçirirlerken

“sen”lerine... Ben mahcup, utangaç, müzmin, platonik taze genç...

Asaf’ın demlenmiş, yaşlı ve yorgun “sen” güzellemelerine sığınmayı seçiyorum.

Herkesin “sen”i kendine...

Asaf’ın “Lavinia”sını fark etmem için birkaç yıl daha gerekecek. “Boş derslerin şarkı söylenen güzel sesli utangaç çocuğu” üniversiteye başlayacak. Yirmi dört tercih yapmış, yirmi üçü İstanbul! Hayat O’na ilk “şeklini” yapacak: Adana’da Çukurova Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü’ne başlayacak. Oyunculuk ve konservatuvar hayallerini kalbine gömecek. Sonra orada amatör bir müzik grubu kurulacak. Adı “Tını” olacak. Grubun elebaşı Emrah bir gün O’nu bulacak “Senin sesin çok güzelmiş, grubun solisti olsana,” diyecek... Aynı zaman dilimi içinde üniversiteden arkadaşlarla o dönemler çok çok sevdiği ve şarkılarına hayran olduğu Mazhar Alanson oynuyor diye bir filme gidecek. Asaf’ın Lavinia’sıyla o akşam tanışacak...

80’lerin ikinci yarısından bahsediyorum. Dönemin şartları ve teknolojik olanakları ölçüsünde son derece iyi kotarılmış ve kurgulanmış bir Türk filmi* çok tanınmak ve sevmek hayaliyle tutuşan genç bir müzisyen, hikâye bu ya yeryüzüne inen “şeytanın merhameti” ya da daha doğrusu desteğiyle umutlanıp hayallere dalacak. Gel gör ki şeytandan daha şeytanlaşan, kötü ve yalancı insanlar o heyecanı kursakta boğacak. “Şeytan” o insanlık halleri içinde iyi kalpli ve güzel bir insan kadar masum ve çaresiz hissedip dünyaya veda ederken bu şiir yankılanacak finalde...

İlk bestemdir Lavinia... Neresinden bakarsak bakalım “cahil cüreti” değilse de gençlik cesaretidir. Müziğin temel doğrularını ve sade matematiğini öğrenmeden daha... “Bareli akor” basmayı beceremeden yazmış bulundum. O şiir bana en kıymetli bestelerimden birini kazandırmakla kalmadı, otuz yıllık şarkı yazma serüvenimin temel taşı oldu... O filmin ana eksenine oturtulan “iyilik ve güzellik” ise bir büyük yönetmenin yıllar önce öngördüğü gibi tam da aklımızı, vicdanımızı ellerimizden düşürmediğimiz, telefonlara yüklediğimiz bu zamanlarda tüm güzel şairler gibi atlarına binip uzaklaştılar. Şimdi bu yazıyı yazmam istendiğinde bir kez daha acıyla anlıyorum ki Asaf’ın kara sevdasından beteri varmış... En kara sevda iyiliğe ve güzelliğe duyulanmış... Bunun şiirini yazacak bir ozan kurtaracak dünyayı...

**Asaf’ın
kara sevdasından
beteri varmış...
En kara sevda
iyiliğe ve
güzelliğe
duyulanmış...**

Fotoğraf: DepoPhotos
* Arkadaşım Şeytan, Atıf Yılmaz, 1988

bir CÜMLE olsam...

Şimal Ökünç

*İsmi bir şarkı ve ben hep
seni söylerim...*

Albüm: Akustik Travma - Uykusuz ve
Dengesiz, Yüzyüzyken Konuşuruz, 2018

Sercan Ateş

*Oysa bir kelebek hayatın tüm
güzelliğini sığdırabilmişti
kısacık ömrüne.*

Kerem Turan

*Hayatım, ciddiye
alınmasını istediğim
bir oyundu.*

Tutunamayanlar, Oğuz Atay,
İletişim Yayınları, 2013

**Özge Cansu
Temizer**

*Bir yanım bembeyaz ışık
kör ediyor, bir yanım zehir gece*

Ba - Penguin, Birhan Keskin, Metis Yayınları, 2005

Sibel Aydın

Toprak, güneş ve ben bahtiyarım.

Henüz Vakit Varken Gülüm, Nâzım Hikmet, YKY, 2016

Ahmet Yalçın

*Senin dışında
düşünememek
hastalığına
müptelayım.*

Huzur, Ahmet Hamdi Tanpınar,
Dergâh Yayınları, 2017

Ezgi Ürük

*Rahat bir gece, bir tek
gece geçirebilsem, başıma
gelenlerin hepsini unutacağım.*

Bulanık, Jean-Paul Sartre, Can Yayınları, 2014

Müge Özten

*Susturamıyorum içimdeki
çocukluğumu, avaz avaz bağılıyor;
gölge misali peşimde, hiç
vazgeçmiyor!*

Nurbanu Sayar

*İnsan bir gün korkar, ertesi gün
unutur, hayatın ayrıntılarına
dalar ve kahkahalarla gülebilirdi.*

Son Ada, Zülfü Livaneli, Doğan Kitap, 2013

Aysu Taşdemir

*Mavilerde kaybolurum,
karaya varmak için...*

Nur Aksoy

*Ruhumda yetişkinler
dünyasını asla
kabullenemeyen bir çocuk
var.*

Doğu'dan Uzakta, Amin Maalouf, YKY, 2012

Sevda Tiryaki

*"Vereceğim sır çok basit: insan
ancak yüreğiyle baktığı zaman
doğruyu görebilir. Gerçeğin
mayası gözle görülmez."*

Küçük Prens, Antoine de Saint-Exupéry, Can Yayınları, 2015

Seni anlatan cümle ne? Bir dize, bir kitap alıntısı
ya da senin cümleler mi?

bircumleolsam@kafadergi.com adresine gönder,
şubat sayısında bu sayfada adınızla yayımlayalım.

Nihat Sırdar

başlangıç...

Yeni yıl, yeni başlangıç cümlelerini
bininci kez duyan ve yeni yıl
başladıktan sonra geleneksel olarak
"yine eskisi gibi" tepkisini verdikten
sonra aklıma geldi "başlangıçlar".
Okumaya 1981 yılında başlamışım
mesela ilkokula gitmeden önce.
Yazmaya 1982'de.
Kitap okumaya başlamam 1983.
İlk okuduğum kitap bir Kemalettin
Tuğcu romanı.

Aşık olmaya 1988'de başlamışım
mesela. Sonra çeşitli ama uzun
aralıklarla aşık olmuştum.

**Terk edilmeye veya terk
edildiğimi sanıp aslında
hiç yüz verilmemeye
başlayışım da ilk aşık
olduğum yıla rastlar.
Tipik bir platonik aşık
olarak başlamışım işe
anlayacağınız.**

Otomobillere hasta oluşum kesin
doğuştan. Ama Şeref Abi'nin
56 Belair'inde araba kullanmaya
başlamam, debriyaj kavramasını
ikinci seferde "kavramam" 1989.
Karnede zayıf görmeye başlayışım
lisenin ilk yılının ilk sömestr
karnesinde olmuş. Sene 1990.
O güne kadar hiç zayıf gelmeyen
karnelerin yanında epey bir
sırıtmıştı 6 kırıklı karnem.
O zamana kadar devamsızlık
yapmamayı başarı olarak gören
örnek öğrencilikten sıyrılışın şerefine
okuldan kaçmaya başlamam, buna
mukabil akşam eve geldiğimde hiçbir
şey söylemediğim halde annemin
kaçtığını hayret verici bir şekilde
yüzümden anlaması yine 1990.
Yaz tatillerinde pazarcılık, gümrük
müşavirinde kurye, çıraklık gibi
işler hariç ilk kez bir yerde sigortalı
olarak işe başlamam, meslek lisesi
öğrencisi olmanın tek kazanımı
olarak uluslararası bir şirkette
stajyer olmam 1992.

Geceleri kitap okurken radyo
dinleyerek bir radyosever
olmam, özel radyoların açılmasıyla
onları da takip etmem ve radyocu
olmaya karar vermem, diksiyon
dersleri alıp bir radyonun kapısına
dayanmam, inadım ve pes etmemem
sayesinde mikrofonda ilk kez
konuşmaya başlamam 1994.

**Radyoda söylediklerim
yüzünden ilk kez
mahkemeye verilmem,
konunun basına haber
olması, "Sabah radyodaki
çocuk" olmaktan "Sabah
radyodaki sivri dilli çocuk"
olmaya başlamam 1997.**

İzmir'den dinleyicim Çağatay'ın
içimdeki sahneye çıkıp anlatma
istegini radyoda dinlerken fark
etmesi ve beni gösteri yapmaya
ikna etmesi, Ankara Ulus Yüzüncü
Yıl Sahnesi'nde "İyi Uykular Türkiye"
isimli kendi yazdığım ama biraz
uzun yazmamdan dolayı ilki 3,5
saat süren oyunu oynamaya
başlayışım 2002.

10 yıl geceli gündüzlü çalışıp emek
verip sonunda tek kurşun almadan
radyodan ayrılmak zorunda kalmam
ve yıllarca başkalarının hakkını
aradıktan sonra kendi hakkımı
aramaya başlamam 2004.

Kendi halinde bir yazarken bir anda
köşe yazıları yazmaya başlamam,
Türkiye'de köşe yazarı olmanın
insanı delirtebilecek bir güce
sahip olmak anlamına geldiğini
anlamam, bu sayede kimi köşe
yazarlarının niye "o yazıları"
yazdığını fark etmem 2005.

Alem FM'e başlamam, yayın otobüsü
sayesinde stüdyoda esir olmaktan
kurtulup memleketin her yerinde
yayın yapılabilir hale gelmem, işin
suyunu çıkarıp Amerika'dan
Güney Kore'ye dünyanın her
yerinden yayın yapmam 2005.
Daha önce yazdığım bir gazeteden
sonra bu kez çalıştığım radyonun
da TMSF'ye geçmesi, içim yana
yana başka bir radyoya geçip orada
başlamam 2013.

Radyocu olmayan patronla
radyoculuk yapılmayacağını
acı bir tecrübeyle öğrenmem
ve radyodan ayrılmam, radyocularla
radyoculuk yapmaya karar vermem
ve kendi radyomuzu kurmak için
çalışmaya başlamam 2018.

Ve 2019...
Yine yeni bir başlangıç.
Artık kafanıza göre bir radyo
dinlemeye başlayacaksınız.
Benim için çok heyecanlı bir
başlangıç. Umuyorum siz de
aynı heyecanı memleketin her
yerinde KAFA Radyo'yu
dinlerken hissedersiniz.

Başar Başaran

mutlu muyuz?

Gel de anlat onda neden ısrar edemediğimi. Kâinatın bile dünyadan vazgeçtiğini, sanatın çözüldüğünü, radyoda haberin olmadığını, sözün büyüsünü kaybettiğini söyle.

Sapla samanı günle zamanı karıştırdım. Geceyi düş gündüzü gerçek sandım. Göz gördüğüne inandıkça hakikat küsermiş. Parmağımdan düştü de bir yüzük suda pırlıltısını yavaşça yitirdim. Derinden yüzeye, gaybıtan ayana geçtim. Lafın tamamını söyler yine de eksikim kaldı mı diye düşünür oldum. Beş duyum birbirinin dilinden anlamaz artık. Dokunsam kokusundan bihaber, koklasam bir tadı yok. İlk sabah güneşinde çiğ gibi kurudum. Çilesi hep boşa gitti gecenin. Elimde caddenin soğuğu, elmacık kemiklerimden tramvaylar geçer derdimi kimseye anlatamadım. Sırlar içimde sırta kestim. Yük taşımadım kendim yük oldum. İçin için yanar durur bir matbaa kolilerde boşa yazılmış romanlar. **Vasatlık göğsüne oturmuş bir dünyaya baka baka ben de onlara benzedim.** Kılıç kınında, mermi kutusunda güzelmış korkağa. Bilek inceldikçe yürek kalınlaşmış. Kelimeden yaratan çekilir, kavgadan yumruk, aşktan seveda azalır. Yollar temiz, sokaklar aydınlık evler kalabalık olsun. Seslensem herkes duysun. Yalnızlığımın başında toplandı âlem. Bir diyeceğin kalmadıysa faydası yokmuş. Nereden gelip hep seni bulur bu düşünceler diye soruyor. Kibrit gibi tutuşup içine kıvrılmalar, herkesin yattığı saatte uyanmalar, bir keman sesinde dağlanmalar. Kocaman gözlerini kırıştırıp sırtındaki hırkayı çıkarıp bir körfez gibi yamacıma sokularak bütün samimiyetiyle beni hayata çağırıyor. Saçlarında buhur kokusu rüyalarından rüya beğen kendine. Bir denizin kıyısına dallar eğilmişse altında gölge varmış. Sevişmek varsa bacaklarının arkadaşı, öğlen uykusu varsa piyanonun sesi de varmış. Sarhoş olunca dilimiz çözülür, yaşımız küçülür, kendimizi affedermişiz. Bir film izler, içimiz ısınır, birbirimizin çoraplarını çıkarırmışız. Ormanlar sabahları güzel, kumsallar kışın yürünmeliymiş. Tamam, pazar akşamlarında kasvet olsun ama cumartesi öğleden sonraları da yok muymuş? Şehir yılbaşına hazırlanır, vitrinlerde ampuller yanar, insanlar hayal kurarmış. Bir bilet alır mutlu olur. Pide yese köşesini bana uzatır, son sigarasını yarıda söndürüp elimden tutar odasına götürür. İnsan daha ne istermiş?

Gel de anlat onda neden ısrar edemediğimi. Kâinatın bile dünyadan vazgeçtiğini, sanatın çözüldüğünü, radyoda haberin olmadığını, sözün büyüsünü kaybettiğini söyle. Tilsimleri efsunundan ayıran koca bir insanlığı mucizesinden eden kıyametten bahset. Keyfini kaçır şimdi koca

gözlünün. **O masallara inanırmış. Sen ona prenseslerin babalarını anlat, saraylarını yapan işçilerin sefaletinden söz et.** Aşk, devrim ve şiir gençlikte olur, kalp bir kastır yıllarla yorulur. O sana kelekleri söylerken sırası mı arıların intiharının? İşin yoksa içinde olmadığını uçakların acısından, başını sokmadığın belaların çağrısından bahset. Her bir harfin arkasında on binlerce yıllık duvar resimleri gizlidir. Bir alfabe alfabe olana, bir kelime kelime olana kadar mağaralara ateş düşmüştür. Resimleri çizen kaba saba elleri hayal et.

Yazmadığın parmakların kanasın. Sokak başlarını döndüğünde tank paletleri sığınaklarda bebeklerin ağzını kapatan anneleri düşün. Sustuğun dillerin kanasın. Nereden çıktı şimdi bunlar, sen niye böyle garipsin der sana. Vardığın günün hakkını verememenin acısını ona öğretemezsin. Altını çizdiğin satırların, eski günlüklerin, bozulmuş gözlerinin karşılığını onda bulamazsın. Odana astığın posterlerin, ezberlediğin şiirlerin, bir soluğan dalga gibi gece seni sallayan hayallerin hesabını ondan soramazsın. Nereden bilecek koca gözlü? Herkes gibi olsana sen der, işine gücüne baksana. Bak bu sehpa yeni, sokağın köşesine bir kahveci açılmış, akşam iki bilet buldum oyuna. Ne oynuyorlar koca gözlüm, kendileri biliyorlar mı, hangi derdimize merhem oluyorlar diye soramazsın. Ne yapacaksın. Susarsın biraz televizyona bakarsın. Hele bir dene konuşmayı, içindeki volkanları eve dönüş yoluna döşenmiş mayınları, olmaz, anlatamazsın. İnsan yaşarsa yazamaz. Yazarsa yaşayamaz. Desem ki senin aşk sandığın çikletlerde aromadır. Kırılsa duramazsın. Ben ondan gidiyorum. İnandırılmazsın. Ha canım dersin o vakit nasıl yapalım? Gidelim kendimize bir yaz tatili bulalım. İki kadeh içince azalıyor dertler. Körfezin ışıkları yanıyor. Havası güzel buranın insan ne içtiğini anlamıyor. Gülersin. Güldürürsün. Ölürsün öldürürsün. Kendinden ayrılmak başkasından ayrılmaktan kolay gelir adama. Bir taşla iki kuş vurur durduğun yerde durursun. Sahiden de güzelmış dersin bu kahveci yine gelelim. Yine gelirsın. Günler geçer, sen hep gelirsın. Mutlu olmayacak ne var bu dünyada dedikçe başını sallarsın. Cevap veremeyenler hak verirler. İtiraz etmemenin konforuna bir varırsan orada ılınırsın. Ne sıcak ne soğuk, ılıktan kötüsü yoktur.

Bir kek pişer kahve demlenir unutursun.

eğitim şart ama nasıl eğitim?

Türkiye'nin en büyük eğitim sorunu yarım ve çeyrek eğitililerdir. Daha da acıklısı ise iktidarların bu durumu teşvik etmesidir. Kadrolarının büyük ölçüde yarım, çeyrek eğitililerden oluşması kimseyi rahatsız etmiyor. Memleketi yönetenler şunun farkında olmadı hiçbir zaman: Yakın çevresi böyle olunca alt çevresi de batıyor ve hiçbir iş yürümüyor. Ne demek yarım eğitim ve çeyrek eğitim, bundan da bahsedelim. Yarım eğitililer her şeyi en iyi kendilerinin bildiğini zannederler. Korkunç bir cahil cesaretine sahiptirler ve bununla duman ederler ortalığı. Çeyrek eğitililer ise fazla uğraşmazlar. Ceplerine bakarlar. Çalışmakla, araştırmakla işleri yoktur. Ve maalesef hepsinin diploması vardır. Üniversitede okumuşlardır. Bir ara Türkiye'de bir salgın vardı. Herkes MBA yapıyordu. Böyle bir sürü insan... Çoğu da Amerika'da yapmış. Git bak kim olduklarına, hiçbiri iyi mühendis değildir, iyi iktisatçı değildir, iyi muhasebe bilmez ama hepsi MBA'cidir! O MBA senin hiçbir işine yaramaz! Doğru düzgün bir şey öğrenmeye bak sen, diğerini zaten iki günde kavrarsın. Doğru dürüst muhasebe öğren, doğru dürüst matematik öğren, doğru dürüst iktisat öğren, doğru dürüst mühendis olmaya bak, kimyager olmaya bak, eczacı olmaya bak. Sana o MBA diye sokuşturduklarını çabucak öğrenirsin. Altı aylık kurs meselesidir o.

Bizim eğitim tarihimize tabiri caizse zurnanın zırt dediği yerler vardır. Eğitim meselesini tartışırken buralara bakmak gerek. Bunlardan biri şuydu; köy enstitüleriyle geniş kitle eğitiminde durma. O belki çok büyük bir zarar yaratmadı çünkü köyler dağılıyordu artık önünü alamayacaktın. Yani o yetişen insanlar öğretmen oldu fakat onların dürüst, bilgili öğretmenliği hiçbir zaman eğitim enstitüleriyle mukayese edilmezdi. İmparatorluk 3 bin öğretmenle kapatılmış. Asıl öğretmeni yayan doğrudan doğruya bizim cumhuriyettir. Mustafa Necati dönemidir. Balıkesir'deki okullardan biri onun adını taşıdı. Halil İnalçık Hoca da orada okumuş parasızlıktan. Ama çok iyi hocalar vardı. Bunlar da maalesef Halk Partisi devrinde berbat oldu gitti. Bunlar bence eğitim tarihimize zurnanın zırt dediği iki bölgedir.

Eğitim hadisesine dair yanlış tespitler cennettir Türkiye. Eğitimin kötü olmasını üniversite sayısının azlığına bağlamak gibi bir hataya düşülmüştür ki bu halen devam etmektedir. Sürekli yeni okul binası, yeni üniversite açarak Türkiye'nin eğitim sistemini iyileştireceğini düşünmek ciddi anlamda cehalettir. Eğitimde esas, okulların niteliğidir. Bu şu demek: Üniversite sayısının önemi yok, orada verilen eğitim kalitesinin var. Ortaöğretim için de aynı şekilde; bir yerde iyi bir okul kuruluyor, bir bakıyorsun üç sene sonra berbat

etmişler. İyi bir fen lisesi var, üç sene sonra müdürünü değiştiriyorlar, hocalar dağılıyor mahvoluyor. Anadolu lisesi aynı... Bunun niteliğini değiştireceksin. Elit okul olmayan bir eğitim sistemi olabilir mi? Var mı böyle bir ülke dünyada? Hangi memlekette doğru düzgün bir eğitim varsa gidin bakın mutlaka elit okullara sahiptir. Muhakkak sistem içinde diğerlerinden farklı okulları olduğunu görürsünüz. O fark da sanıldığı gibi cebindeki paraya bakmaz. Elit okul deyince cahil adamın aklına zengin okulu geliyor. Neye bakar? Çocuğun yeteneğine bakar. Ona göre hocalar gelir o okula. Hangi memlekete bakarsan bak hepsinde bir seçkinler okulu vardır. Çalışkanlığı ve zekasıyla ayırt edilir... Bütün seçkinler fizikçi ve tarihçi falan mı **olacak**? Öyle bir şey demedik. Seçkin marangoz vardır. Seçkin tesisatçı vardır. Elektrik teknisyeni vardır. Unutma, Sultan Abdülhamit en zeki padişahlardandır. Sınıf üstü bir marangozdur, yaratıcıdır. Öyle sırf eliyle değil, kafasıyla çalışır marangozlukta. Bir fotoğrafçı mesela, seçkin fotoğrafçı yetiştireceksin. Yoksa bütün tarihin yanar gider. Bak, Türkiye'nin 1920 ile 40 yılları arası boştur. Çünkü o zaman Ara Güler yoktu daha.

Kitap okuma oranının çok düşük olması da eğitim açısından büyük handikaptır. Bunun da birçok nedeni var aslında. En az konuşulani mütercimdir.

Mütercimlerimizin iyi olduğu ölçüde kitap okunma oranları artıyor. Mütercimler kötüyse artmaz. Mazideki tercümelere baktığın zaman Türkçe bilmeyen, muhtemelen yabancı dil de iyi bilmeyen kişiler bunların çoğu. Saçma sapan çeviriler yapmışlar, çok kötü. Onlarla kitap okunmaz, sevilmez. Mesela Avrupa tarihi merak edilmez onların çevirilerinden. Komik örnekler vardır. İkinci bir etmen de tabii kitap fiyatlarının çok pahalı olması. Yayıncılara sorsan onların da 40 tane dertleri var. Kaçak kitap basılıyormuş. Kaçak kitapları yakalamak aslında son derece kolay. Benim Atatürk kitabımın kendisi çıkmadan korsanı çıktı. Bunlar herhalde Atatürk'ü çok sevdikleri için Atatürk kitabı çoğaltmıyorlar, çok açık bir şey. Para için çoğaltıyorlar. Haydutluk yapıyorlar. Bakıyor hangisi satılıyor onu çoğaltıyor. Bunlar tabii bizim emeğimizden çalışıyorlar. Bundan da ziyade korsanlar çok kötü basıyorlar kitabı. Bir kısmı var bir kısmı yok. Bunlar hep okuyucuyu kaçırıyor. Yayınevleri bahsinde mutlaka şunu da söylemek gerek, bir programları yok yayınevlerinin çoğunun. Yani mesela Hasan Ali zamanında yayınevinin programı varmış. Nereden neyi basacak, listeler, tetkikat ona göre yapılmış. Hatta şunu şuna verirsek iyi tespiti var. Tabii hepsi çok iyi olmuş değil ama bu yapılmış. O zamanın çöl Türkiye'sinde yapılmış. Şimdi öyle bir şey yok; kim kime

ne verirse

AY..!
YOKSA ZAFER
DİRENEN
PATRONLARIN
MI
OLACAK..?

TÜRKİYE
KOŞULLARINDA
YAŞLANMAYI ENGELLEYE
KREMİNİZ
VAR MI?

GAZETENİN
SAYFALARI
NİVE
BOS?

GAZETECİLER
HAPİSTE DE
ONDAN..!

KARASAL İKLİM Mİ
DAHA SOĞUK
SİYASAL İKLİM Mİ?

Şebnem Işıgüzel

yaşamak istiyorum

Akıllı telefonuma "kanser" yazdım. Çıkanları okudum, baktım. Zor hikâye. Mücadeleyi yemiyor gözüm. Sükunetime şaşırmayın. "Nasıl efendice kabullendin ölümü," demeyin bana. Ben hep sessizce yaşadım. Öyle de çeker giderim.

"Yeni yılın ilk günü gelebilir misiniz?"

Doktorum soruyordu.

"Ben gelirim de..." dedim gerisini dinlemedi bile.

"1 Ocak'ta gelin, sonuçları alın."

Adımın yazılı olduğu kağıt aramızdaki boşlukta titredi. İşte şimdi o kağıt elimde sonuçları almak üzere bekliyordum. Yeni yılın ilk günü herkes güne geç başlar. Zaten tatildir. Devlet hastanesi tabii çalışanlar var, vazife aksamaz.

Kanser.

Yine az ve öz konuştu doktorum.

"Hemen kemoya başlayalım."

Belki ameliyat da gerekirmiş. Bakacaklarmış.

Hastaneden çıkar çıkmaz karım aradı. Bir şey diyemedim bunun yerine yalan söyledim:

"Alamadım sonuçları."

"Yeni yılın ilk günü zaten olacak iş miydi?" dedi karım.

"Öyle," dedim "bir yanlışlık olmalı. Birileri bugün niye işe gitsin?"

"Ortada tahlillerini verecek hiç mi kimse yok yani şimdi?" diye sordu. Lafı uzatırsam anlardı. Akıllı kadındı. Kadınların hepsi akıllı. Hisleri, sezgileri yeter. Onları kendi aptallığıma kurban eden biz erkekler, kurduğumuz düzen, uyguladığımız baskı. Yani o baskı altında herkesin aklı şaşar. Kadınlar bize iyi dayanıyor valla. Evet, aklımı bambaşka yönle çekeştirim ki kanser olduğumu unutayım. Ama bu unutulacak bir şey değil. Acaba kanser şimdi ne yapıyordur içimde? Birden onu apayrı kanlı canlı bir varlık olarak hissettim. Kolay değil, beni öldürmeyi kafaya koymuş birisi var içimde. Katil içimde!

Epey dalmışım. Bu dalgınlıkla dükkana nasıl geldim anlamadım. Kapıda sabah bereket olsun diye kırıdığım nar taneleri, nar lekesi duruyordu. Narı da ayıklayıp yemiştım. Hatta bir nar taneciği tertemiz kazağımın önüne düşmüş, minicik bir leke bırakmıştı. Karım hep tertemiz giydirir beni. Ben de severim temizliği. Ekmek tekne kirtasiye dükkanını temiz tutarım mesela. Çırağım askere gitti. Hastalık sıkıştırırsa ne olur acaba? Borcum yok. Dükkan benim. Çocuklar okudu, evlendi. Hastalığa çok para harcamak istemem. Ben gidince karım mağdur olmasın, sonrasında maddi sıkıntı yaşamasın.

Kansere bak hemen ikna etti beni. Onunla yenişemeyeceğimi kabullendirdi. Gün boyunca dalgındım. Fotokopileri yanlış çektim. Yanlış para üstü verdim. Bu durgunluk normaldir dedim kendime. Kolay mı? Bugün pek yakında öleceğini öğrendin.

Otobüse bindim eve gittim. Arabayı hafta sonu dışında çıkarmam. Karıma tek bir söz etmemeye kararlıydım. Akıllı telefonuma "kanser" yazdım. Çıkanları okudum, baktım. Zor hikaye. Mücadeleyi yemiyor gözüm. Sükunetime şaşırmayın. "Nasıl efendice kabullendin ölümü," demeyin bana. Ben hep sessizce yaşadım. Öyle de çeker giderim.

Sessizce yaşadım ama hakikat yaşadım. Bakmayı bildim, görmeyi bildim, sevmeyi bildim. Üniversitede ne sağ ne sol işlere bulaştım ama zorda kalan solcu arkadaşları sakladım, ceplerine para koydum. Vicdanım ne söylüyorsa onu yaptım. Bazı arkadaşlarımı kötülükten döndürdüm. Kimseye bir yanlışım olmadı diye düşünüyorum.

Eve gittim. Karım yılbaşı sofrasından kalanlarla masamızı kurmuş. Rakımı hazır etmiş. Ulan amma pahalandı şu meret! **Ne güzeldir akşam bir duble içmek. Yemekten önce biraz peynir, zeytini altlık yapar, alırım güzellik iksirimi.** Ben soyunup dökünür elimi yüzümü yıkarken karım çilingir soframı donatmış olur, geçer otururum. Bir sıkıntım yoktur, iyiyimdir, buna şükrederim, buna şükrederdim.

Karım dünden kalma mezeleri kuru kuruya yemeyelim diye süzme mercimek pişirmiş. İçim ısındı. Mendebur kanser de ısınmıştır benim gibi. Ne bok yemeye geldi yerleşti içime?

"Dükkanı birkaç günlüğüne Muzafer'e emanet edip zeytinliğe bakmaya gideceğim," dedim karıma.

"Hayrola?" dedi. Canlı ve hayat doludur karım. Birlikte güzel günler geçirdiğimizi, onu çok sevdiğimi düşündüm, gözlerim doldu. Başımı eğdim. Çorbama baktım. Kaşığımla girdap yarattım, karım anlamadı.

"Zeytinliğin içine ahşap bir kulübecik düşünüyorduk ya..."

"Acelesi ne? Bu kış kıyamet gidip ne yapacaksın oralarda?"

"Yaza hazır olsun," deyip kestirip attım.

"Güneş enerjisiyle elektrik, kuyudan su falan bunları da organize ettireyim..."

"Sen bilirsin."

İki gün sonra, kanserim ve ben, İstanbul'dan kaçır gider kendimizi havalandırırız diye aldığımız zeytinliği, Ege'ye doğru yola çıktık. Biliyorum ömrüm vefa etmeyecekti burada bir yaz geçirmeye. Benden sonra karım da gelmek istemezdi. Kulübe hayaldi anlayacağınız, tıpkı ömrümüz gibi.

Gökyüzüyle kucaklaşan Ege'ye bakıp Homeros'u hatırladım. Homeros ya... Rahmetli babam manasız bulmasaydı sanat tarihi, arkeoloji okumak isterdim. Homeros'a oradan aşınayım:

"Ve gencecik şafak, gül rengi parmak uçlarıyla aydınlatıyordu dünyayı."

Benden sonra da devam edecekti gül rengi şafaklar sökmeye. Zeytin ağaçlarına bakıp devam ettim büyük ozanın yazdıklarıyla:

"İnsanların soyu da yaprakların soyu gibidir. Bir taraftan filizlenir, bir taraftan silinip gider."

Bu kadardı işte. Doyamadığım hayat bu kadardı. Zeytin ağaçlarının altında sessizce oturdum.

"İnsanların soyu da yaprakların soyu gibidir. Bir taraftan filizlenir, bir taraftan silinip gider."
Homeros

fazla V az

BURADAYKEN ÇOK
FAZLA BURADAYIM...

GİDERKEN ÇOK AZ
KALMIŞIM GİBİ...

HER ŞEYDEN
NE KADAR
FAZLA
VAR...

HER ŞEYDEN
NE KADAR
AZ KALDI...

SENİNLEYKEN
DAHA AZ
HATA
YAPACAĞIMI
DÜŞÜNÜYORUM...

SENİNLEYKEN
DAHA FAZLA
HATA YAPMAK
İSTİYORUM...

DÜŞÜNDÜK-
LERİM İÇİN
FAZLAYIM...

SÖYLEDİKLE-
RİM İÇİNSE
AZ!...

DAHA FAZLA
OLMAYI DAHA
FAZLA İSTİ-
YORUM...

DAHA FAZLA
OLMAYA ÇALIŞ-
TIKÇA, SEVDİK-
LERİME DAHA
AZ VAKİT
AYIRABİLİYORUM

HERKES İÇİN FAZLA
OLSAM DA, KENDİM
İÇİN HEP AZ HİSSE DİYORUM..

DAHA FAZLA
OLMAK İSTERKEN
DAHA AZ OLMAI
KABULLENİYORUM

EN ÖNEMLİSİYSE
FAZLA VE AZ'I
EŞ ANLAMLI
HALE GETİRMEYEN
ASLA İLERLEYEMEYE-
CEĞİMİ BİLİYORUM.

Mahir Ünsal Eriş

Evin tarihi insanın doğadan saklanma çabasının tarihidir. Bir sığınağa, barınağa muhtaç olmanın mazisi tabiatın acımasızlığından sakınmak için bir kovuğa sığınmaya kaçtığımız o ilk ana kadar gider.

"Neden eve dönmekten ibarettir hayat?" diye soruyordu Seyyidhan Kömürcü bir şiirinde. Başrolünü Robin Williams'in oynadığı Patch Adams filmi de benzer sözlerle açılıyordu. "Yaşam eve dönmekten ibarettir. Satıcılar, sekreterler, madenciler, sihirbazlar; yani hepimiz için." İnsanın dışarıda, dünya işlerini eyleyip şöyle bir üstünü başını silkeledikten sonra evinin kapısından içeri girme isteği evrenselidir. Çünkü ev, dünyadan ve insanlardan saklanmak içindir. İşleri, güçleri, kavgı ve hırsı, yalan ve aldanişları, tüm taarruzları, kendimizi sakınma gereksinimi duyduğumuz bütün kötülükleri kapının dışında bırakıp huzurla saklanabileceğimiz yerin adıdır. Orada insanları kendi çıkar ve ikballeri uğruna bezlerin varoluşunu hiçe saydığı bir kurtlar sofrası, dışarıda duyduğumuz sahipsiz ve ortada kalakalma hissi, başkalarına başkası gibi görünme mecburiyeti yoktur. "Ev benliktir," diyordu Jung; ev, kendi benliğimizle yüzleşmekten korkmadığımız, onu dışarıdan gelebilecek her türlü tehlikeye karşı koruma altına almayı başardığımız sığınağın adıdır. İnsan, evde, kendisi olmaya daha yakındır. Pijamalı halimiz, takım elbiseli halimizden daha gerçektir. Çünkü takım elbise bir kimlik inşa etmek, bir iktidar alanı yaratıp ondan ötürü saygı beklemek için giyilir. Oysa pijama, dizleri sünmüş eşofman altları, dışarıda giymekten imtina edeceğimiz tişörtler yalnızca benliğimizi sarmaya, zaruri bir giyinme ihtiyacını karşılamaya yarar. Bunun sebebi kendimizi yuvamızda daha korunaklı hissetmemizdir. Dışarıda takındığımız tüm tavırlar, büründüğümüz roller, yüklendiğimiz görev ve kimlikler türlü saldırılara açıktır ve aslında bize ev dışındaki hayatımızı sürdürebilmek için gereken savunmayı sağlamaya yöneliktir. Oysa asıl ateşkes alanı evdir. Ev ve evdeki insanın dokunulmazlığı evrensel hukukun da en esas kabullerinden birini oluşturur. Kimsenin evine o buyur etmedikçe girilmez ve bu ciddi bir suç sayılır. "Haneye tecavüz" tanımı, tartışmasız bir savunma ve korunma alanı ihlalini tarif eder. Çünkü ev bizim benliğimiz ve huzurla ben olabildiğimiz yerdir, benliğin varlık ve bütünlüğünü korumak hukukun en temel meselelerinden biridir.

İyi bir hayat sürüp sürmediğimizi ya da başka bir ifadeyle yaşam kalitemizi ev diye tarif ettiğimiz mekan belirler. Ve bunu her yönüyle de yansıtır. İyi bir yaşam sürmekten genellikle sağlıklı olmak, dilediğimizce beslenip giyinmek, gönlümüzden geçeni yaparak kendimizi eğlendirmenin araç ve imkanlarına sahip olmak ve huzurla, güvenle uyuyabilmek gibi çok temel ihtiyaçları bir arada karşılayabilmeyi anlarız. Dolayısıyla da evlerimizi bu ihtiyaçları karşılamak konusunda bize alan ve huzur sağlayabilecek şekilde kurarız. Aslında tek bir yatak, beslenme ve hijyen gibi zorunlu kişisel gereksinimleri karşılamaya yönelik kimi ıvır zıvır ve dört duvar, insanın barınmasına yeterlidir. Nitekim, ev dışındaki barınma alanları bu şekilde düzenlenmiştir. Oteller, yurtlar, misafirhane, hastane ve huzurevi yalnızca bu olmazsa olmaz denecek ihtiyaçların geçici olarak giderilmesine yöneliktir. Oysa evlerimizi, o anda lazım olmasa bile bir gün lazım olma ihtimali var diye biriktirdiklerimiz de dahil olmak üzere oradan hiç çıkmadan yaşayabilecekmiş gibi doldurarak kurarız. Kuşlar gibi. Böylelikle yuvamız olan mekanları, tamamıyla kendi arzu, merak ve ihtiyaçlarımızı tatmin etmeye yönelik tesis ettiğimizden zamanla ev, bize benzer. Yaşadığımız mekanları kendi zevkimize göre düzenler, kendimize benzetiriz. Eskilerin bir lafı vardır, annem çok söyler, "Evceğizim evceğizim, sen bilirsin halceğizim," diye. Amerikan filmlerinin "Home sweet home"una benzer. Ama ondan daha derindir, çünkü bizi evimiz anlar. Bu söz de buna dokunur işte.

Evin tarihi insanın doğadan saklanma çabasının tarihidir. Bir sığınağa, barınağa muhtaç olmanın mazisi tabiatın acımasızlığından sakınmak için bir kovuğa sığınmaya kaçtığımız o ilk ana kadar gider. Çünkü doğa karşısındaki derin çaresizliğinin acıyla farkında olan insan, en temel ihtiyaçlarını giderirken güvende olmak ister. Uyurken, beslenirken ve üremeye uğraşırken kendini güvende hissetmezse kesinlikle hastalık başlar ki bu ölüm demektir. Temel ihtiyaçları, insanın hayatta inat etme motivasyonudur. Ev, bizim bugünkü dünyada sahip olduğumuz tüm kurumların atası, tohumudur. İnsan sığınmak zorunda kalmasaydı besinlerini, ihtiyacını giderecek madde ve araçları biriktirmek zorunda kalmayacaktı. Çünkü hareket halinde olan bir topluluk için bunlar yük demektir. Eğer insan anlık ihtiyacından fazlası için biriktirmeye başlarsaydı devlet, otorite, kolluk, hiçbirisi olmayacaktı. Bu yönüyle de ev, medeniyetimizin çatısıdır.

Misafir sözcüğü, sefer kökünden gelir. Arapçadan aldığımız bu sözcük seyir halinde, yolda olan demektir. Oysa Türkçede biraz daha farklı kullanılır bunu. Bir mekana ait olmadığı halde orada bulunan, oraya gelmiş olan ve gideceği beklenen anlamındadır bizim dilimizde misafir. Bu, evi zihnimizde nasıl tanımlayıp nereye koyduğumuzla ilgilidir. "Misafir" in bizim evimizde bulunmasının "geçici" kabul edildiğini anlatır. **Ev bize ait ve yalnızca bizi içermek üzere kurulmuş bir yapıdır, ona dışarıdan katılan herkes ve her şey "seyir halinde, yolcu, gelip geçici," olarak görülür.** Dilsel algımızda ev derken, dünyanın geri kalanının tamamını dışarıda bıraktığımız bir mahremiyet alanını kast ediyoruzdur. Dilimizdeki en eski sözcüklerden biri olan "ev"

kendisi de böyledir. Etrafını çevrelemek, çevirmek anlamındaki "evürmeğ" fiilinden türer. Kendine bir alan belirleyip etrafını çevirerek sınırını belirlemek ve dünyayı, tüm insanları,

hayvanları, mücadeleleriyle bu alanın dışında bırakmak üzere seçilmiş barınak. Daha da ilginç, bizim dilimizde ev ve ailenin oldukça birbirini işaret eder yakınlıkta anlamları içeriyor olması. İki insanın birlikte yaşayıp neslini devam ettirmek üzere bir araya gelerek bunu resmi ya da fiili olarak akit altına alması işine "evlenmek" denir. İngilizce ve Fransızcadaki evlenmek fiilleri (to marry, se marrier) Latince "koca" anlamına gelen "maritus" kökenlidir. Yani bir anlamda "kocaya varmak, kocalanmak." Rusçada evlenmek fiili olan "jenit'sya", İbranicedeki "evlilik" sözcüğü olan "nisuin" ise kadın, zevce, eş anlamındaki sözcüklerden türemiştir. "Karılanmak" diyelim kocalanmak fiilinin karşılığı olarak. Yani dünya dillerinde bu iş çoğunlukla bir kadının erkekle ya da bir erkeğin kadınla yaşantısını birleştirmesi üzerine kurulu bir dilsel mantık içerir. Oysa Türkçede, kimi Türkî dillerde ve İspanyolca ile Portekizcede ise evlenmek, basbayağı "ev kurmak, artık bir evi olmak," anlamına gelir. İspanyolca ve Portekizcede ev sözcüğü "casa" olarak karşılanırken evlenmek fiili tam olarak "casar" şeklindedir. Bu dillerin ve bizim algımızda yuva kurmak, aile olma. Ev, içinde bir aile olunca tamamlanır.

Ev, bizi her gün yeniden dünyaya doğuran dev bir rahimdir. Evin kapısından çıkıp dünyaya karışır ve yeniden o şefkatli rahme dönebilmek için gün boyu kendi benzerlerimizle mücadele eder dururuz. Ev bizi alır, tazeler, eksiklerimizi giderir, yaralarımızı sarar, yorgunluğumuzu geçirir ve ertesi gün yeniden dünyaya doğurur. Evden her çıkışımız karmaşık bir yeniden doğma halidir. "Kendini eve zor atmak," bu durumda her gün yaşadığımız ölüm halini en iyi anlatan söz olmalıdır.

yemekten çok, görme ve görölme arzusu ön planda

Şu anda biri bana sorsa, Vedat Bey Türkiye’de sevgilimle gidebileceğim, sohbet edebileceğim, gürültüsüz, baş başa yemek yiyebileceğim, huzurlu kaç yer var diye, çok az yer çıkar. Bunda arzın da payı var...

Lokantaları dizayn açısından ikiye ayırabilirim. Bir: Karın doyurmak, çabucak yemek yemek için gidilen yerler. İki: Zevk almak, uzun süre kalmak için gidilen yerler. Karın doyurmak için gidilen yerlerin genel özelliği masalar sıkışık, yan yana, hızlıca yiyorsun; esnaf lokantaları, dürümcüler vesaire... Buna diyecek bir şey yok. İkinci kategori ise daha çok varlıklı kesimin gittiği, orta halli kesimin de ara sıra gittiği yerler. Benim gençliğimde, İstanbul’a geldiğimizde lüks bir yere giderdik. Mesela Ulus 29. Dizayn öyle bir şekilde yapılmıştı ki hem masalar birbirinden uzaktı hem de gürültü en az şekildeydi. Daha sonra tüm dünyada, Amerika’dan başlayarak, her şey değişmeye başladı: Açık mutfak, bar, yüksek tavanlar, tahta masalar, masa örtüsüz yerler öne çıkmaya başladı. Bunlar yapılırken hiçbir şekilde gürültü kısmı düşünülmedi. Çünkü bu saydıklarım gürültüyü artıran etkenlerdi. Gürültüyü azaltmak için öncelikle enstalasyon gerekir. Yüksek tavan asla olmaz. Mesela bazen duvarlara halılar vs. konur, gürültüyü azaltmak için. Masalar uzak olmalı. Masa örtüleri olmalı. Mutfak kesinlikle kapalı olmalı ve bar olmamalı. Eskiden lokantaya gittiğinizde bir masada konuşulanların başkasının işitmeyeceği, sadece o masadakilerin işiteceği bir ortam olurdu. Arkadaşlarınızla, iş için, sevgilinizle fark etmez; yemeğe çıktınız, hiç kimse sizi işitmemeli ve istediğiniz konudan konuşabilmelisiniz. Önemli olan konuştuğunun duyulmaması ve bağırarak zorunda kalmamak.

YENİ MEKANLARDA NE SOHBET ETMEK MÜMKÜN NE DE DERTLEŞMEK

Hayat herkes için zor. İnsanlarla uğraşmak zor. Bazen gündelik hayatta aksilikler oluyor. Bu ikinci kategorideki lokantalara gitmek, güzel bir yemek yemek, rahat konuşabildiğin bir ortamda olmak bir yerde insanların gevşeme, kendilerini yenileme araçlarından bir tanesiydi. Güzel bir müzik dinlemek gibi... İyi bir kitap okumak gibi... Son yıllarda bu çok değişti çünkü bu tip aşırı gürültülü ortamlarda zaten benim dediğim şekilde ne iş konuşması ne üç arkadaş arasında dertleşme ne de iki sevgilinin sohbeti mümkün. Bu yeni dizaynın her şeyden önce iki amacı var. Bu konuda ciddi çalışmalar ve yazılan yazılar var. Amaçlardan bir tanesi, günlük müşteri döngüsünü hızlandırmak. Bir başka deyişle mümkün olduğu kadar çok müşteri almak... Esnaf lokantasında çabuk yer gidersin ama adam başı en az 200-250 vereceğin yerlere gidersen biraz kalmak istersin. Bu, gürültüyle birlikte çok zorlaşıyor. İkincisi ise, insanlar bu tip lokantalarda daha çok içki içiyor, yavaş içeceğine ortamın etkisiyle hızlıca içiyorlar. Hal böyle olunca içkinin de anlamı ortadan kalkıyor. Çünkü içki yavaş yavaş içilir. Bu tip hızlı, gürültülü ortamlarda insanlar daha çabuk yiyorlar ve daha çabuk içki içiyorlar. Türkiye’de de “modern meyhane” diye adlandırılan mekanların tamamı böyle. Bu yeni bir model!

İNSANLAR YEMEKTE ELLERİNDEN TELEFONU NEDEN BIRAKMIYOR?

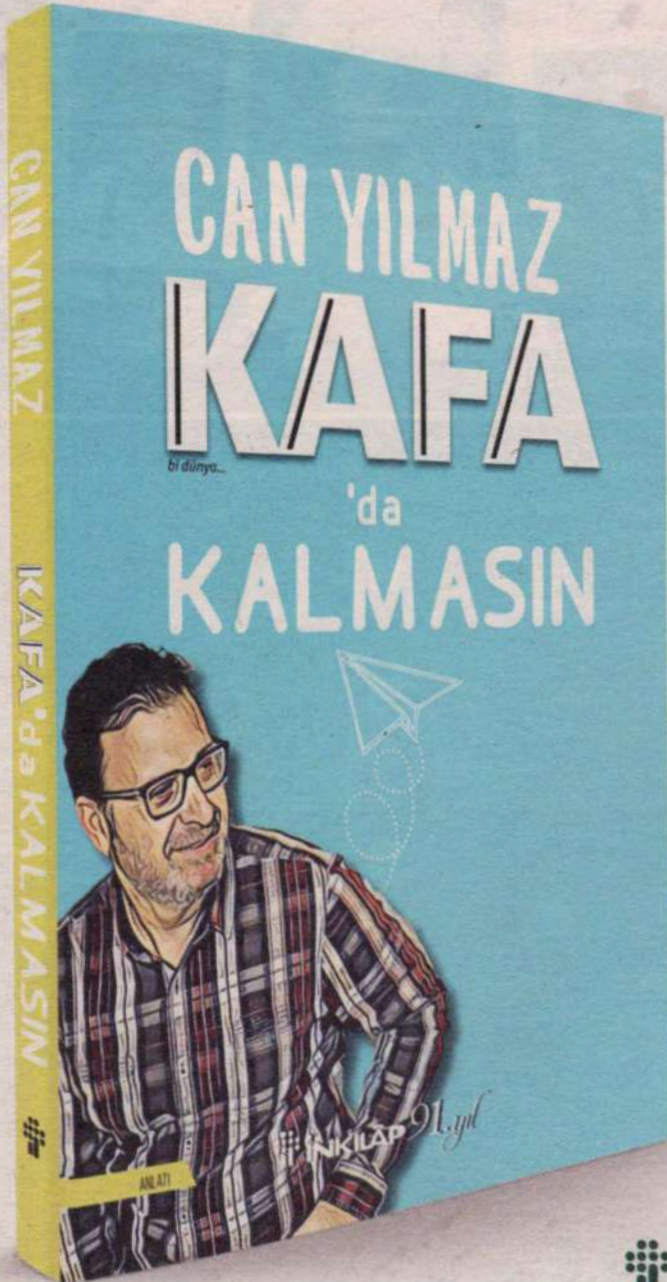
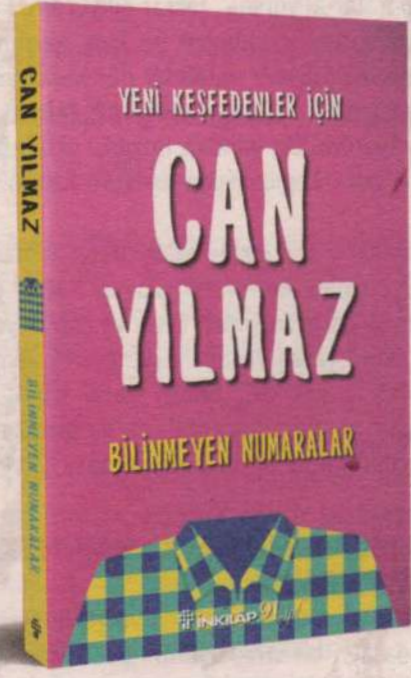
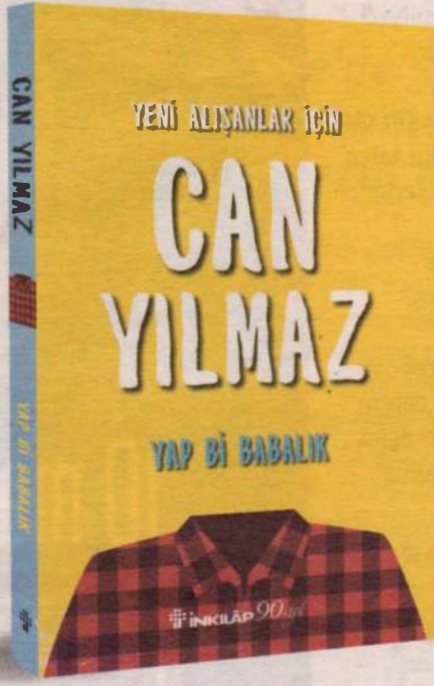
Bu mekanlarda rastladığımız bir de ortak müşteri tipi var: Yemek sırasında yediği yemekten, içtiği içkiden ve aynı sofrada oturduğu insanlardan çok elindeki telefonla meşgul olanlar. Burada neden-sonuç ilişkisini iyi anlamak lazım.

Acaba ortam çok farklı olsa insanlar bu kadar çok telefonlarıyla zaman geçirir mi? Bu soruyu sormak lazım. Gerçekten teknolojinin, sosyal medyanın, akıllı telefonların hayatımıza hızla girmesi mi önemli, yoksa sağlanan ortamın zaten karşılıklı konuşmaya fırsat vermemesi mi? Ben ikisinin de etkili olduğunu düşünüyorum ama bu konuyu konuşurken sadece telefonları ve insanları suçluyoruz. Sadece talep açısından bakıp, arızı es geçiyoruz. Şu anda biri bana sorsa, Vedat Bey Türkiye’de sevgilimle gidebileceğim, sohbet edebileceğim, gürültüsüz, baş başa yemek yiyebileceğim, huzurlu kaç yer var diye, çok az yer çıkar. Bunda arzın da payı var çünkü lokanta sektörü de başka sektörlerde olduğu gibi müşteri odaklı olmaktan çok, kâr odaklı olmaya başladı. Tabii ki lokantacı kâr etsin fakat şunu görmek gerek; lokantacı-müşteri ilişkisi değişiyor. Eski tip lüks lokantalarda genellikle lokantacı için önemli olan müşterinin tekrar gelmesiydi. Bu yüzden müşterileriyle lokanta sahibi arasında adeta özel bir ilişki vardı. Buna örnek olarak mesela Beyti Bey’i veririm. Eski Borsa’da Rasim Özkanca, eski Ulus 29’da Metin Fadiloğlu... Bu insanlar gerçekten müşterileriyle birebir ilişki kurup onları tekrar görmekten mutlu olurlardı. Belki daha çok para kazanabilirlerdi ama onların amacı kendi anlayışlarına göre insanların mutlu ve huzurlu olabileceği bir lokanta yaratmaktı. Bugün baktığımızda bu modelin artık neredeyse tarihe karıştığını görüyoruz. Bir tek Beyti Bey var hala eski modeli, eski Türkiye’yi temsil eden ve müşteri odaklı olan...

Lokantalarda müşterinin ilgisini ego tatmininden uzaklaştırıp, iyi ve mutlu bir zaman geçirme kısmına çekmek gerekir.

CAN YILMAZ

KAFA 'da KALMASIN

İNKILÂP 92.yıl

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fatih Historia • İSTANBUL / Avclar Pelican Mall • İSTANBUL / Acarkent Coliseum • İSTANBUL / Bahçelievler Metroport • İSTANBUL / Beykent Perla Vista • İSTANBUL / Ataşehir Migros İSTANBUL / Cağaloğlu Sirkeci • İSTANBUL / Acarkent • İSTANBUL / Esenyurt City Center
• İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli

ev

Çocukluğumda az cam yutmadım ben. Kırık parçalar nefes borumu az tıkamadı. Konuşurken ondan zorlanırdım ben. Bağıramaz, haykıramaz, hıçkıra hıçkıra ağlayamazdım o yüzden büyürken.

Benim çocukluğumdaki evim camdandı. Kırar kırar tekrar yapıştırırdık ailecek. Kaç kere döküldü üstümüze o ev biliyor musun? Kaç kere yaralandık odalarımıza girmeye çalışırken. Bu kadar çok yara aldığımızı belli etmedik el âleme tabii. Canımız kesildi ev içinde kaldı. Kol kırıldı yen içinde kaldı. Ablamın elleri kanadığında kına derdik. Kardeşimin yüzü yaralandığında boya derdik. Babam kırılan camlardan odama ayna yaptı. Bakardım. Nerede kırılıp, nerede

birleştiğimi izlerdim. Parça parçaydım. Bütünümün nasıl olduğunu hiç göremedim. Yüzümü tam göremediğim için hep eksik hatırlıyorum çocukluğumu. Annem dökülen parçalardan boynuna kolye yaptı. Batardı. Elimi uzatmaya kalktığımda canım yanardı. Onun yanına yaklaşmadığım için tam anımsamıyorum anne kokusunu. Bölük pörçük, kesik kesik, belli belirsiz. Öyle işte.

Bak hiç unutmuyorum. Bir gün babam anneme çok kızdı. Rakısını mı koymadı, tabağını mı doldurmadı bir şey oldu. Duvara bir yumruk attı babam. Duvar dediğim camdan. Babamın sımsıkı avuçlarının üstüne saplandı parçalar. Annemin eşarabının üstüne döküldü tavan. Kıpırmızı oldu ev öfkeden. Yüzümüz kıpkırmızı oldu ailecek utançtan. Annem çok üzüldü. Üzüldüm de demezdi üzülmünce. Kafasını kaldırdı, bize çevirdi. "Haydi, geçin sofraya!" dedi. Tabii bütün mahalle sesi duydu. **Saklanacak bir yerimiz de yok düşün! Camdan bir evdi. Konu komşuya, eşe dosta sergileniyorduk vitrinimizde. Bir kırılıp, bir yapışıyorduk ele güne karşı. Tam ağlayacağız, biri geçiyordu önümüzden. Hemen gülümsüyorduk.** Annem, babam, ablam, kardeşim, ben sokağın vitrin mankenleri oluyorduk öyle zamanlarda. Kaskatı, çırılçıplak, yamuk yumuk. Öyle işte.

Çocukluğumda az cam yutmadım ben. Kırık parçalar nefes borumu az tıkamadı. Konuşurken ondan zorlanırdım ben. Bağıramaz, haykıramaz, hıçkıra hıçkıra ağlayamazdım o yüzden büyürken. Büyük parçalar vardı içimde. Acımasınlar diye ağır ağır büyüdüm. Çok batmasınlar diye yavaş yavaş yürüdüm. Temkinli, tereddütlü ve çekingen oldu yetişkinliğe geçişim. Duvarıma dost yumruğu yememek için arkadaşlardan uzak durdum. Bir gün birine sarılırsam batarım diye aşktan uzak durdum. İnsanların üstüne dökülmemek için dertleşmedim kimseyle. Kırık aynamı göstermemek için yüzleşmedim kimseyle. Ağzımdan dökülecek parçaları tutamam diye tartışmadım kimseyle. Kendimi korudum hep. Her gün bir yerimden kırılacakmışım gibi yaşadım. Her an bin parçaya bölünecekmişim gibi yaşadım. Aklımı kafamın içinde kilitlemeli ve kimseye sergilememeliydim. İçeride bir kar küresinde sakladığım kalbimi yere düşürmemeliydim. Ben böyle büyüdüm. Yapayalnız, gizli saklı, zar zor. Öyle işte!

Bak konuştukça hatırlıyorum. Bir gün şiir okumam için bir müsamereye çıkardılar beni. Yaşım on altı. Kafamı bir kaldırdım, yüzlerce kişi

karşımda yüzüme bakıyordu. Dev bir mağazanın vitrininde tek başına bırakılmış bir mankendir orada. Cansızdım. Canlanmaktan ve kürsüde dağılmaktan çok korkuyordum. Annem boynunda kolyesiyle arka sıralarda oturuyordu. Babam ev parçalanıp dağılmasın diye nöbette olduğundan gelememişti yine. Ablam annemin yanındaydı, tam görünmüyordu. Ablam yarımıydı sanki.

Kardeşim o koca salonda koşuyordu. Rahat rahat koşacağı bir salon bulmuştu ilk defa. Şiire başlamak çok zordu.

Eyvah! Aklımın kilidi açılıyordu. Kar küresinin içinde uçuşuyordum. Tam ilk dizeyi söyleyecektim.

"Sevgileri yarınlara bıraktınız." Bir anda bu cümle taşlaşıp camdan kalbimin üstüne düştü sanki. Bu cümle on altı yaşına çok ağır geldi belki. Yere düştüm. Uğultular üstüme döküldü. Öğretmenler yanıma koştu. Ne kadar yattım orada bilmiyorum. Kendime geldiğimde kendimi unutmak istedim. Sakince yerimden kalktım.

"Çekingen, tutuk, saygılı". Parçalarımı yavaşça toplayıp yuttum hemen. Kendim olmadığım bir müsamerayı daha geride bıraktım. Gizli bahçemde açan çiçekleri kendime sakladım. O büyük salonun kapısından evin camdan kapısına gidene kadar tek kelime etmedim. Ablam eksilmesin diye, kardeşim durmasın diye, annem üzülmesin diye, kalabalıklar beni unutsun diye sustum. Sonra da kapandım yeniden. Sus pus, kırık dökük, yarım yamalak. Öyle işte!

Bunları ilk kez sana anlattım ben. Sana güvendim. Bana güçlü duvarlarına yaslanabildiğim, zemininde sağlam durduğum, çatısına güvendiğim bir yer açtın sen. Büyürken nefesimi kesen parçaları sende temizledim. İçime dolan cam kırıklarını beni dinlediğin için döküldüm. Canım yanıyor hâlâ. Ama yanımdasın ve elimi tutuyorsun içim acırken. Koparı birleştirmeyi, kırılanı yapıştırmayı, döküleni toplamayı biliyorsun sen. Aklımın kilidini açtığımda düşüncelerimin yolculuğuna eşlik ediyorsun. Kalbim küresinden çıkıp uçuştığında duygularıma sahip çıkıyorsun. Beni bu dev vitrinde tek başıma cansız bırakmıyorsun. Beni kırık aynamda savunmasız ve yalnız bırakmıyorsun. Beni dünüme gömüp sahipsiz bırakmıyorsun. Beni erteleyip sevgilerimi yarına bırakmıyorsun. Biliyorum. Bu kadar yaralı olmasam da severdim seni. Bu kadar yaralı olmasan da severdin beni. Sevmek başka! Ama başka türlü şeyler de var aramızda. Bizi birlikte tutan bir tedavi biçimimiz var. Ortak yaralarımızın bizi iyileştiren bir gücü var. Senin acından benim acıma yaptığımız yollar var. Senin ruhundan gelen ve benim canıma değen bir temasımız var. Senin pencereden başlayan ve benim camıma esen bir rüzgâr var. Senin çocukluğundaki evin kayıptı. Benim çocukluğumdaki evim camdandı. Gel yeni bir ev açalım birbirimize. El ele, yan yana, düşe kalka. Öyle işte!

Bedia Ceylan Güzelce

duydum seni

Şimdi hatırlamadığım bir sebepten çocukluğumda sağır oldum ben. Duymama yemini etmiş şövalyelerin soyundan geliyorduk belki, sağır sultanla akrabalığımız vardı belki de ailece, Hindistan topraklarında duymama tanrısının yeniden doğuşunu müjdelere gibiydim, ben duymadıkça şeyleri, şeyler işitilme kabiliyetini yitirdi hayatımda. Dalgalar kıyıları döverdi, işte ben o dayağı işitmedim, geceler olması gerektiğinden daha mı sessizdi, ben o sessizliği kendi sessizliğimden ayırt edemedim, ağaçlar hışırdar, yaşlılar hırıltılarla, babalar horlamalarla, kadınlar inlemelerle... Duymadım, bilmiyorum. Bir müddet böyle devam etti. Duymamak yani işitmemek bir engel değil de bir tercihti bende. Sonra sanırım bu yazının yazılabilmesi için sen çıktın karşıma. Büyük büyük sesler, heceleyerek söylediğin kelimeler, diksiyonlu küfürler, uzun uzun anlatımlar, insana temel ihtiyaçlarını unutturacak türden bir konuşmayla geldin. Birden çok sesin, birden çok konuşma sesin vardı.

Memleketin fonunda Seymen FM çalışıyor, Ankara'nın Bağları'nda en sevdiğimiz insanların göbekleri birbirine tokuşuyor ve sorunsuz coşkun ses şehri kaplıyordu. Çocukluğumdan çıkar çıkmaz ilk seni duydum. Seni duymak çocukluktan çıkarıp insan yaptı beni biraz, üst üste binen seslerin içinde aşık oldum sana, ayakkabımın ipiydin "vijjt" diye sökülüverdin, saçlarımin bağıydın "çıt" diye mühürledim seni enseme, sütyenimin kopçasıydın "ah" diye açılverdin, omurgamın erişilmesi zor T4 kemiğine ilişip, müdahale edilmesi imkansız bir yerde durup "kütürtttt" diye kırıverdin kendini.

Duydum seni göğün her parçalanışında. Ocak ayında herkes yeni bir yıla ben hep aynı yıla, sana idrak ederdim. Sıra beklerken bir festival kuyruğunda, "festival" derken bile insanın dudaklarının kenarında beliren seslerde duydum. Duymam sandığım her yerde, bir röntgen odasında, üzerimde kurşun yelek ve tüm kolye küpelerimi terk edip kapı dışında, MR cihazının içinde, dahası narkoz etkisi altında, akciğerime sokulan borunun yarıçapında, duydum

seni kendimde değilken bile, hiç kendimde olmadığım. Duydum kumandaların basmayan tuşunda, hesap makinesinin sonucu vermeden önceki sessizliğinde, açılıp kapanan tüm makinelerde, duydum. Yıllar sonra çocukluğumun geçtiği platolara geri döndüğümde ne şövalyeleri ne sağır sultanı duydum, yemini bozulmuşların tövbelerini bile değil, yalnız seni. Olay Hindistan'da geçmiyordu, benim çocukluğumun denize kıyısı bulunmuyordu, altı ay gündüzdü ve sanırım hiç gece olmuyordu. Döndüm çocukluğuma ve sadece seni duydum. Bir aslandı çocukluğum, ormanını terk etmiş. Yattığı yere de krallığına da sövüp, sadece kendi yokluğuna odaklanmış,

hiç durmadan yürüyor ve yürürken de arkasında izler bırakıyor. İzlerini duydum, ne derin ne değil, ne büyük ne değil, ne var ne de yok, izlerini, izlerini, izlerini... İçimde sürüp giden bir cümle var. Bazen onu yarıda kesip "Evet" diye giriyorum lafa. Bil ki bu laf içimde duyduğum her şeye koyduğum bir virgül gibi,

virgölün kuyruğunda, iki noktanın üst üste duruşunda, noktalama işaretlerinin en artistik jimnastik hareketlerini bile kolayca yapışında duydum, yalnız seni. Tarih boşlukları affetmiyor, çocukluğum da. Tarih boşlukların yerini savaşlarla dolduruyor, ben çocukluğumdaki sessizliğin yerini senle dolduruyorum. Sen, boşalttığın yerleri neyle dolduruyorsun, söyle bana. Bilmiyorum neden, rüyalarım o aslan, gözlerimin içine baka baka intihara meylediyor. Ne var ki intihar, yalnızca romanlarda rastladığımız bir kalkışma, insanın eli ölmeye bile gitmiyor bugünlerde. Ne de olsa, aileni seçemiyorsun ama ormanını seçebiliyorsun. Altına serileceğin ağacını da. Ben o ağacın köklerini her uzatışında, seni duydum. Dal değildin, kök değildin, gövde değildin, yaprak değildin, yaprağa giden su, dalı büyüten toprak değildin. Ormanımda yere düşen bir çöp, rahmini terk eden bir tohum, yolunu kaybeden bir masal değildin. Sen sevgilim, ağacıma konan kuş bile değildin ama duydum seni, duydum ben.

Seni duymak çocukluktan çıkarıp insan yaptı beni biraz.

hangi film, hangi sahne?

Hakan Bilgin

Baran: Bana niye ihanet ettin Berfo?

Berfo: İhanet mi? Aşkı için yaptım ulan! Ahlaksızlık mı? Evet, yaptım. Ben, en yakın arkadaşımı seni jandarmaya ihbar etmiş adamım. Sen yapabilir miydin benim yaptığımı, he? En sevgili arkadaşına ihanet edebilir miydin? Onu jandarmaya ihbar edebilir miydin? Arkadaşının altınlarını çalabilir miydin? O altınlarla arkadaşının sevdiği kadını, anasından babasından satın alabilir miydin? Arkadaşını ölüme gönderebilir miydin? Ama ben yaptım, aşkı için. Şimdi söyle bana hangimizin aşkı Keçe'ye daha büyük, he? Hangimizin? Hangimiz Keçe için bu kadar günaha girmeyi göze alabildi? Bu aşk için ben cehennemde yanmaya hazırım. Ya sen?

Eşkiya / 1996

Yönetmen - Senarist: Yavuz Turgul

Fatih Koyunoğlu

Hacı: Nerede kalmıştık... Hayat futbola fena halde benzer. Futbol şahsi beceri gerektirir ama aslında toplu oynanan yani insanların bir takım halinde oynadıkları bir oyundur. Hayatta öyle değil mi? İstedğin kadar yetenekli ol iyi bir takımın yoksa kaybedersin. Evet... Kaybedersin.

Dar Alanda Kısa Paslaşmalar / 2000

Yönetmen: Serdar Akar

Senarist: Serdar Akar, Önder Çakar

Leyla Tanlar

Susanna: Delilik, ne parçalanmak ne de karanlık bir sır saklamak. O, genişletilmiş sen ya da ben. Yalan söyleyip bundan hoşlanmak. Sonsuza dek çocuk olmayı dilemek. Onlar mükemmel değildi. Ama benim arkadaşlarımdı.

Girl, Interrupted / 1999

Yönetmen: James Mangold

Senarist: James Mangold, Lisa Loomer, Anna Hamilton

orası güzel hasret

Her gün bir dalaşma, bir kahkaha nedeni olurdu aramızda. Aramızdaki o sapasağlam güven ve sapasağlam farklılıklar bizi hep diri tutardı. Dilediğimiz gibi kavga ederdik. Erken uyanırsa 11 civarı, geç uyanmışsa 13 gibi elinde bisküviyle kahvaltıya gelirdi. Esinti olsun olmasın saçları birkaç kez dalgalanırdı. Onun saçları mutlaka dalgalanırdı. İnce telli, kumral,, belki inatçı olmayan tek şeyiydi saçları. Hâfâ bazı köşe başlarına doğru durup, sigaramı yakıp uzun bakarım.

Dönecek oradan sanıp. Önce saç uçları gözükecek, sonra siyah paltosu, sonra,, beyaz ince parmakları; sigara yakar o da. Bir gün geldiğinde duvarları kıracak kadar sinirliydim. Neredeyse konuşamıyorum. Gel kahve yapalım diye kolumdan çekip ocağın başına götürdü. Cezveye kahveyi döktü, sen de şekeri koy dedi. Ben cezvenin sapını tutacağım, sen de karıştıracaksın dedi. Beceremedik, kahve döküldü. O anki ısıyı unutamam. Kim kime berbat haldeyken "Ben kahveyi dökeyim sen şekeri koy, ben tutayım sen karıştır" der de ortalığı öyle güzel sempatiyle güzelleştirebilir bilmiyorum ama o bunu en sıcak, en köylü, en hassas yerden yapardı. Çünkü laf olsun adamı değildi. Hiç hiç hiçbir konuda. Geçenlerde yine onu özlerken aklıma geldi, onu sevmekten fazlası vardı. Onunla onur duymak mesela. Göğsümün ortası genişlerdi, kabarırdı böyle öne doğru. Şimdi tam orası yanıp kavrulsa da zararı yok. Orası güzel hasret, canım yanığım, arkadaşım. Soylu duygulara hayranlık duyardık. Hakiki insanlara. Uzaktaki şehirlere, çöllere. Müzik için delice çalışanlara. Tabii devrime... Bu yeterdi bizi hayata bağlamaya ama müzikle. **Hastaneden tahlil sonuçlarını**

alıp döndüğünde, kağıtları cam masanın üstüne vurarak koyup; "Tanrı bana diyor ki, sen hayatını değiştiremiyorsan ben değiştiririm," güldük, çok güldük. Evden çıkarken koridordaki kilim saçlarıyla beraber dalgalandı pencerelerdeki cereyandan. Çok hoşuna gitti. "Kim yaptı bunu" diye sordu çocuk gibi. Durup kilimi seyrettik. Gülmeye devam ettik. Kimsenin bu tahlil sonuçlarına inanması mümkün değildi. İnanmadı da.

Bütün arkadaşlar sersemledik sadece. O sersemlik son ana kadar da sonraki günler de yüzümüzden gitmedi.

Birbirimizden gizli ağladık. O son ana kadar o buna hiç inanmadı. Bazen aklına geldi ama hiç inanmadı. Reddetti. Sadece hastaneden çıkıp eve gitmek peşindeydi. Sevgilisine sürekli "Eve gidelim çok sıkıldım" diyordu. İki kez gözyaşlarını gördüm. Biri motosiklet günlüğü filminin müziklerini çaldığımda akordiyon gere gere çalarken,, bordo koltukta başını arkaya atıp, ağzını açıp,, beyaz fanilasının içinde,, kirpikleri tavana takılıp; yavv ağlattın beni Umi. Terasa

çıkttık; hava güneşliydi, martılar bağıırıyordu, fanilasından sırtını tuttum, karşımdaki deniz olmalıydı. O denizse, gerçekten denizse, o kadar büyük ve güzelse arkadaşım nereye gidiyordu? Sağ elinin dört parmağıyla parmaklarımı okşadı. Serçe parmağını boşlukta bırakıp bu veda olmalıydı.

Demişti ki;

Gitmeyeceğim bir yere merak etme

Biz yola çıkarsak iyi oluruz

Çıkacağım sahneye, sallamak lazım gitarı şöyle, ağırsın bir tarafım.

**Gitmeyeceğim
bir yere
merak etme
Biz yola
çıkarsak iyi
oluruz**

Nermin Yıldırım

madame tussauds'nun gündüz düşleri

Yıllar sonra bir balmumu müzesinde Marina'nın gözlerinden akan sicim gibi yaşları hatırlıyorum ve gözlerim doluyor.

Marilyn Monroe karşıma dikilmiş, uzun kirpiklerinin arasında baygın baygın yüzüme bakıyor. Arkadaşıma dönüp "Ne işimiz var burada?" diye söyleniyorum. Ama o büyülenmiş vaziyette, "Seni yıldızların arasına çıkardım. N'olur bi kere de huysuzluk etmesen," diyor.

Sıkıntıyla etrafıma bakıyorum. Yıldızların arasında kaybolmuş bir kara delik gibiyim. Madonna, Beyonce, Müslüm Baba, Audrey Hepburn, Nadal, Einstein, Mozart, Fatih Sultan Mehmet ve daha nice tarafından çevrilmiş haldeyim. Öyle fotoğraf filan değil, hepsi kendi ebadında, üç boyutlu, hani içlerini bilmesem diyeceğim ki tekmi kanlı canlı karşımda. Ama içlerini biliyorum.

"Amma abarttın, balmumu işte sonuçta," diye mızızlanıyorum.

"Olsun, gerçek gibiler."

"Ama gerçek değiller."

"Ne fark eder ki!"

İnce bir hayal kırıklığının içinden arkadaşımı süzüyorum. Sahiden böyle düşünüyor. Tanıdığım hemen herkes, şeylerin nasıl olduğuyla değil, nasıl görüldüğüyle ilgileniyor. O yüzden Instagram'da en mutlu pozlarını paylaşanlar genellikle en ağır antidepresanları kullananlar arasından çıkıyor. Gerçek Nadal'ın hiçbir müsabakasını izlememiş arkadaşım, şimdi balmumu kopyasının yanında boy boy fotoğraf çektiriyor. Çektiklerini beğenmeyip geri tutuşturuyor telefonu elime.

"Öff, bu çok kasıntı olmuş, şöyle daha samimi çek bizi."

Bunu söylerken elini Nadal'ın omzuna atıyor. "N'apıyosun! Kızacaklar!" diyecek oluyorum. Yüzünde pişkin bir sırıtişla "Buranın olayı bu, heykellere dokunabiliyorsun," diye müjdeliyor. Bunu söylerken, Nadal'ın omzunu gereğinden fazla sıktığını hissedip fotoğrafı çabucak çekiyorum. Ama arkadaşım tuttuğu omzu öyle hemen bırakmıyor. Heykelin ne kadar dayanıklı olduğunu ölçmek ister gibi belli belirsiz tırnaklarını geçiriyor. Yüzünden karanlık bir gölge geçtiğini görüyorum. İrkiliyorum.

"Dolaşayım biraz," deyip yanından ayrılıyorum. Etrafımdaki balmumu heykelleri ve onların etrafındaki gereğinden memnun insanları inceleyerek yürümeye başlıyorum. Derken anne babasıyla gelmiş küçük bir çocuğun yan yana fotoğraf çektikten sonra Messi'nin sol bacağına minik bir tekme attığını fark ediyorum. Çocuğun arkasından şaşkınlıkla bakarken, genç bir kızın, Audrey Hepburn'ün uzun ince sigaralığını çektiğini görüyorum. Elinden çıkıp çıkmadığını anlamaya çalışıyor. Bunu neden yapıyor ki diye düşünüyorum. Çıkıyorsa belki sigaralıkla bir poz verecektir diye kendimi rahatlatmayı deniyor, rahatlamıyorum. Sonra ellilerinde kel bir adamın saygılı adımlarla Zeki Müren'in yanına yaklaştığını görüyorum. Uzun uzun, hayranlıkla inceliyor Sanat Güneşi'ni, telefonuyla birkaç kare fotoğrafını çekiyor. Ama sonra tam yanından ayrılırken, hızlıca elini uzatıp krepeli saçlarını bozuveriyor. Sanat Güneşi'nin özenle taranmış saçlarından bir tutam perçem, önüne düşüyor. Bunu neden yaptığını sormak istiyorum adama ama o sırada gözüm Beyonce'nin bacaklarına pat pat vuran delikanlıya takılıyor. Delikanlı, yüzünde muzaffer bir gülümsemeyle, "Sahiden taş gibiymiş," deyip göz kırıyor arkadaşlarına. Çok komik buluyor bu şakayı arkadaşları, katıla katıla gülüyorlar. Sonra gençlerden bir tanesi heykelin arkasına geçip vücudunu yapıştırarak, yüzünde yılışık bir sırıtişla poz veriyor. Kahkahalar katmerleniyor. Beyonce'nin balmumundan yapılmış

heykeli, etten ve ruhtan örülmüş olanların kendisine ettiklerinden bihaber gülümsemeyi sürdürürken, içimde bir yer sızlıyor. Beyonce'nin gözlerine bakıyorum. Çok uzun bakınca, sağ gözünde bir damla yaş belirdi gibi geliyor bana. Ama belirmediğini biliyorum. O yaşı başka bir yerden hatırlıyorum ben. 45 sene öncesinden.

Sene 1974. Yirmili yaşlarının sonunda bir kadın sanatçı, Marina Abramovic Rhythm 0 adlı performansını sergiliyor.

Başlangıçta her şey normal görünüyor. Abramovic, seyircilerin ortasında hareketsiz duruyor. Önündeki masaya çiçekten bıçağa, ekmekten silaha farklı objeler konuyor. İzleyicilere, Marina'ya her istediklerini yapabilecekleri söyleniyor. Marina hiçbirine tepki vermeyecek, kural bu. Performansın başlangıcında izleyiciler son derece zarifler; çiçekler uzatıyorlar, belirgin dokunuşlardan kaçınıp çok çok Marina'nın saçlarını okşamakla yetiniyorlar. Ama saatler geçtikçe dokunuşlar pervasızlaşıyor. İzleyicilerden birinin genç kadına bir tokat atmasıyla işin rengi tamamen değişiyor. Marina'nın tokada dahi tepki vermediğini görünce, etrafında toplanan kadın ve erkekler, içlerindeki hayvanları bir bir salmaya başlıyorlar. Az evvel çiçek verip saçını okşayanlar, şimdi saçını çekiyorlar, yüzünü boyuyorlar, üstüne su döküyorlar, masadaki silahı eline tutuşturup kendisine doğru tutmasını sağlıyorlar... Bütün bunlar olurken Marina hiç kıpırdamıyor, ama gözlerinden sicim gibi yaşlar akıyor. Karşılarında tamamen savunmasız biri olduğunu gören kalabalığın iştahı da cüreti de gittikçe artıyor. Böylece artistik bir performans, tarihin en sarsıcı, en korkunç sosyal deneylerinden birine dönüşüyor. Kalabalık, masadaki bıçakla Marina'nın vücudunda kanlı çizikler açmaya kadar varıyor işi. Bu arada cinsel şiddet de başlıyor. Kiyafetleri parçalanarak çıplak bırakılan Marina'yı masaya yatırıp tecavüze yeltenenler dahi oluyor. 6 saatin sonunda performans bitip, kalabalığın türlü çeşit zorbalığına maruz kalan Marina yeniden hareket etmeye başladığında, az evvel saldıran izleyiciler, çil yavrusu gibi dağılıyor. Canını yaktıkları kişi artık savunmasız değil ve onlar da elbirliğiyle işledikleri günahla yüzleşmeye hazır değiller çünkü. Ait oldukları zarif kalabalığın, savunmasız bir insana neler yapabileceğini, kendim dedikleri şeyin içinde yatan şeytan çekirdeğini gördüler hep birlikte. Korkunç bir şey gördüler kendilerinde. Oysa kötülüğü hep dışarıda bir yerde tarif edebilmeyi nasıl da isterlerdi.

Yıllar sonra bir balmumu müzesinde Marina'nın gözlerinden akan sicim gibi yaşları hatırlıyorum ve gözlerim doluyor. Genç oğlanlardan oluşan grup Beyonce'nin yanından ayrılıp gülüşerek salondan çıkıyor. Biraz sonra İstiklal Caddesi'nde yürümeye başlayacaklar. Etraflarından geçip gidecek nice Marina'lar. Etrafımızdan geçip gidiyor hep Marina'lar. Bazen tek tek ama en çok elbirliğiyle incittiğimiz Marina'lar... **Biz ve şeytanlarımız incitmek konusunda nasıl da çalışkanız.** İnsanın insana yapabileceklerinin sınırı yok mu diye düşünüyorum, kalbim ağrıyor. Arkadaşıma adımla seslenmesiyle kendime geliyorum. Dönüp baktığımda, Brad Pitt'in yanında durmuş, yüzünde otuz iki diş tekmi birden koca bir gülümsemeyle selfie çektiğini görüyorum. İçimde bir bulantı. Hiçbir şey söylemeden kendimi dışarı atıyorum. Soğuğu ve rüzgârı yüzümde hissederek, İstiklal'de yürüyeceğim biraz. Birileri geçip gidecek yanımdan. Ben birilerinin yanından geçip gideceğim. Kimseyi incitmeyeceğim. Kimseyi incitmemeliyim. Ah be, beni de incitmeseler keşke. Keşke kimse kimseyi... Keşke.

İnsanın
insana
yapabileceklerinin
sınırı yok mu diye
düşünüyorum,
kalbim ağrıyor.

Zafer Algöz

SAKAL

Arkadaşlarımda ufaktan siyah siyah bıyıklar, favori ve çene altlarında kıllanmalar başlamış. Bende tık yok. Zaman zaman sakalı bıyığı henüz çıkmamış olanlar dertleşiyoruz. Dayanışma halindeyiz.

Gençlik yıllarında sakal ve bıyıkta çeşitli model arayışları ya da bazı anlamsız denemeler yapıyor insan.

Bazen gördüğünüz bir nesne ya da hissettiğiniz bir koku, sizi geçmişe götürür. Bir anda filmi geri sararsınız... Eveett ben bunu çocukluğumdan hatırlıyorum. Geçenlerde marketten bir şeyler alıyordum. Reyonda bir köşede "Arko tıraş sabunu" gördüm. Kırmızı paketli, üstünde köpüklü suratıyla James Bond görünümlü bir delikanlı. Sürekli tıraş olan bir adam olarak baktım, baktım... Sonunda filmi geri sardım ve yakınlığımı yakaladım. Bir anda çocukken babamın bununla tıraş olduğu anları hatırladım. Sobanın üstünde kaynayan çaydanlıktan tıraş kabına alınan sıcak su, fırça yumuşasın diye önceden içine batırılır ve sonra sabunla beraber iyice yüze yedirilir. Çift tarafı keskin bıçak makineye yerleştirilir, alttan vidasını döndürerek dozer kepçesi gibi jilet sıkıştırılır. Bir yere dayalı küçük aynayla hırt hırt hırt tıraş işi biter. Önce fırçanın köpüğü sonra jilet çalkalanır. Yüz soğuk suyla yıkandıktan sonra, üstüne Eyüp Sabri Tuncer limon kolonyasıyla çap çap çap yapılır.

Babama, dayılarıma, benden yaşça büyük kuzenlerime hayranlık ve gıptayla bakardım çocukken. Ergenlik çağlarımda kıskanmaya başladım. "Yahu benim niye sakalım bıyığım yok? Köse miyim ben?" Bizim zamanımızda sınıfta kalmak diye bir olay vardı. Beş yıllık ilkokulu dokuz yılda bitirmiş adamla orta birinci sınıfta sıra ve sınıf arkadaşı oluyordun. Öğretmenler herkese saçını kes derken bunlara bıyığını kes, sakal tıraşı ol diye fırça atardı. Sanki büyük bir üstünlükmüş gibi üzerimizde psikolojik baskı yaratırlardı. Bu çift dikiş kıldan oluşan adamlar "Köse misiniz oğlum niye sakal yok sizde?" diyerek her fırsatta ayıbımızı yüzümüze vururlardı. Ortaokulu mermer gibi bitirdik geldik lise yıllarına. Araya bir yaz tatili girdi. Lise 1'e başladık. Arkadaşlarımda ufaktan siyah siyah bıyıklar, favori ve çene altlarında kıllanmalar başlamış. Bende tık yok. Zaman zaman sakalı bıyığı henüz çıkmamış olanlar dertleşiyoruz. Dayanışma halindeyiz. Çıkan tüyleri kavrulmuş fındık yağıyla besleyeceğiz. 15 dakika sonra jiletle ama tersten alıp perdah yaparsan daha gürr çıkıyormuş. Önce buhara tutarsan dipten kılların daha gürr çıkmasını sağlıyormuş. Hayır, oğlum asıl badem yağı daha iyiymiş. Her türlü fikir havalarda uçuşuyor. Yeter ki sakalımız çıksın. Aman ha köse demesinler. Bir bayram günü babamın mesai arkadaşları ailece misafir geldiler. Liseye başlamış benim yaşımda oğulları var. Çocuğun her tarafı kıl tüy içinde. Sakal bıyık maşallah pelüş gibi. Çaktırmadan ağzını arıyorum. Hiç kayda değer bir tavsiye yok. Zaten nasıl olsun? Babası günde iki kere sakal tıraşı oluyor. **Adamın sakalının bittiği yerde çizgiyle ayrılmış bir boş şerit var. Oradan aşağısı tanrı triko. Kışın çıplak gezse yün siyah kazak dersin o derece yani.** Misafirler gittikten sonra bir kıskançlıkla banyoya kapattım kendimi. Babamın tıraş kabına suyu koydum, fırçayı suya batırdım. Sabunu köpürtüp yüzüme iyice yedirdim. Jileti de makineye

oturttum. Hafif tüylerden oluşan yüzüme önce düzden sonra da tersten iki defa perdah çektim. Yüzümü de yıkadım ve kolonyayı da çap çap çap yaptım. Geldim oturma odasına. Bizimkiler mis gibi limon kolonyasını hemen anladılar tabii... "Hayırdır oğlum gece vakti bu ne iş?", "Bir şey yok ya yüzüme kolonya sürdüm"... Salonda sohbet falan sürerken önce babam, sonra anam, sonra anneannem, sonra kardeşlerim sırasıyla kahkaha haptı içmiş gibi devrilmeye başladılar. Millet kendini yerden yere atıyor. Sadece ben angut gibi durumu anlamaya çalışıyorum ne oluyor diye. Sonunda üstün zekâmla durumu çözdüm. Sadece gülmeyen ben olduğuma göre gülünen de ben olmalıyım diye düşündüm. Küçük kardeşim inleyerek aynaya bak aynaya dedi, zar zor söyleyebildi çocuk. Koştum banyoya, aynaya baktım. Korkudan buz gibi oldum. Köse olmayayım diye, sakallı bıyıklı arkadaşlarıma yetişeyim diye, kızlar bana çocuk değil, delikanlı gözüyle baksın artık diye... İşte böyle diye diye... Tersten o kadar çok perdah

yapmışım ki cilt kıl köklerinin dibinden kan kusmuş. Otururken hiç fark etmemişim bile. Allah'ım nasıl utandım evdekilerden! Gittim kendimi içeride başka odaya kapadım. Kahkahalar bitse gireceğim ama bir duruyor bir başlıyor, olacak iş değil. Sonra babam geldi. "Oğlum, bu sakal bıyık işini bu kadar takma. Benim bile 21 yaşımda çıktı. İleride tıraş olmaktan bıkacaksın." O zaman bunları dinliyorum ama içimden bir ses diyor ki: Aman ha sakın sana köse demesinler, arkadaşların tek tek sakal bıyık dolanmaya başladı. Sıra senin oğlum, göster artık şu sakalı bıyığı. Göster diyorsun ama bu seninle ilgili olup senin hiçbir şey yapmadığın bir durum. Hani akşamdan hapını alıp sabah ilkel insan gibi kıl yumağı olacaksın garantisizle bir ilaç olsa bulan adam trilyarder olur. Öylesine önemli bir konuydu sakal ve bıyık meselesi. Mesela bizim Sakal İlker vardır. Adama The Sakal diye isim koydum. The Sakal of The World. Dünyanın bütün sakalları. Adam sabah Maltepe'deki evinden tıraş olup yola çıkıyor. Köprüyü geçip Levent'teki ofise gelene kadar sakal tekrar çıkıyor. Akşama kadar haftalık kıvama geliyor neredeyse. Gençlik yıllarında sakal ve bıyıkta çeşitli model arayışları ya da bazı anlamsız denemeler yapıyor insan. Aradan günler, aylar, yıllar geçince sakal tıraşı olmak bazen keyif bazen de eziyet oluyor. Geçen sene bir yaz akşamı yemeğe gideceğiz. Yahu tatildeyiz tıraş nereden çıktı dedik, yok yok ayıp olur, tıraş olmak lazım dedi biri. Herkes sırayla tıraşa başladı. Sonunda Deli Ali dedi ki: "Ulan keşke Kızılderili ya da köse olsaydım. Onların kıl tüy durumu yok." O anda yine geçmiş yıllara döndüm, filmi geri sardım. Yahu sakalım çıkmıyor acaba köse miyim diye hep kendi kendimi yedim durdum lise yıllarımda. O kadar çaba, o kadar üzüntü, o kadar kompleks boşunaymış ha? Şimdi iki günlük sakalla evladımız bile yüzünü öptürmüyor.

herkes için kültür!

Dünyada milyonlar tarafından ilgiyle okunan dizi

Çok yakında TÜRKÇEDE!

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

İKÜ YAYINEVİ

e-posta: ikuyayinevi@iku.edu.tr [f](https://www.facebook.com/ikuyayinevi) [i](https://www.instagram.com/ikuyayinevi) /ikuyayinevi

İnternet Satış

www.ikuyayinevi.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

www.homerbooks.com / 0212 249 5902 | www.eganba.com / 0212 293 44 41-43 | www.ilkekitap.com / 0212 274 98 74-75

gelin canlar kani olalım

Kuşku ve korku veri alınarak kurulan hayatlar kaçınılmaz olarak o korkuyu tekrar tekrar üreten -ve böylelikle haklı çıkaran- devasa bir yapıyı üretiyor. Korkuyu en iyi yönetenler de, en iyi yöneticiler kabul ediliyor bu sayede.

Gerçeğin en büyük düşmanı yalanlardan ziyade kanaatlerdir buyuruyor, gerek fikirleri, gerekse bıyıklarıyla gönüllerimizi fetheden yüce Nietzsche. “Yalnız ve güzel ülke” vatandaşları olarak, engin deneyimlerimiz sayesinde yaygın kanaatleri belirleyen şeyin gerçekler değil dönemin hakim gücü olduğu konusunda hemfikiriz diye tahmin ediyorum. Haklı olarak diyeceksiniz ki, hakim gücün dayattığı makbul kanaatler her gün, hatta bazen aynı gün içinde bile değişip duruyor; biz de neye kani olacağımızı şaşırdık artık? Galiba işin püf noktası da bu; biz kanaatlerin güç -ekseriyetle de kaba güç- tarafından belirlenmesini veri kabul etmekteyiz. Demek ki, burada tüm diğerlerinin üstüne inşa edildiği temel bir “meta-kanaat” kümesinden söz edebiliriz. Naçiz “kanaatimce”, kendimizi nasıl değerlendirdiğimize şöyle bir göz atmak bu konuda bize bazı fikirler verebilir. Malum, nicedir bir siyasi kutuplaşma, kutuplaştırma politikasından söz edilmekte. Bunu, kim, ne amaçla yapıyor, ayrı bir konu; kutuplaşmanın doğal neticesi olan aşırı politizasyon halimizin ne kadar rasyonel temellere dayandığı da. Siyasi tartışma ya da çatışmaya konu olan değil de, doğrudan veri kabul edilen, demek ki üstünde geniş bir mutabakatın sağlandığı bazı iddialara bakmak, “öz algımızla” ilgili bazı temel kanaatleri de ortaya koyacaktır haliyle.

Sıkça maruz kaldığımız siyasi tartışmalarda, konu yüksek demokratik değerlere gelip dayanacak olursa eğer, değerli katılımcılardan biri ve hemen hemen her zaman en sağcı olanı, biraz da dalga geçer gibi, “buranın öyle İsveç, Norveç falan olmadığını” dile getirir, diğerleri de konuyu fazla uzatmaz. Niye öyle değiliz sorusuna yanıt aranmaz, bu durum veri kabul edilir. Biz batılılara benzemeyiz; bu mesela, temel bir kanaatimizdir. Biz daha duygusal ve candan insanlarızdır, paraya pula değil dostluğa önem veririz, hesapçı değil açık sözlüyüzdür ve muhakkak ki hepsinden çok daha zengin bir mutfağa sahibizdir. Ayrıca bu İskandinav ülkeleri coğrafi açıdan çok talihsiz bir yerdedir, toprakları kıraçtır, doğru düzgün güneş yüzü görmezler, yılın on bir ayı insanın soğuktan bir tarafı donar. İşte gerek coğrafi, gerekse insani bu güzel hasletlerimiz sebebiyle... gün yüzü görmeyiz! Hukukun üstünlüğünü esas alan bir devlet, mümkün olan en geniş fikir ve ifade özgürlüğü, adaletli gelir paylaşımı, fırsat eşitliği, iş güvenliği, evrensel kalitede eğitim vesaire... bunlar fantezidir bizim için.

Güzel sohbetlerimizde sıkça işittiğimiz bir diğer iddia da şudur: “Niçik! Falanca fazla iyi bir adam, o yapamaz.” Burada sözü geçen falanca, bir siyasetçi, yapamayacağı iş de, bizi yönetmektir. Eline büyük bir güç teslim edilecek kişinin halim selim bir adam olması bir dezavantajdır. Geniş sorumluluklara sahip kişilerin zaman zaman sevimsiz kararlar vermek zorunda kaldığı doğrudur kuşkusuz; ancak peşin peşin neden bunu yapmaya daha meyilli insanları diğerlerine evla gördüğümüz, pek çok sevimsiz karar verilmesi gerektiğini düşünmemizden kaynaklanıyor olsa gerektir. **Hiç kimse, seçtiği temsilcinin kendisi aleyhine bir politika yürütmesini beklemeyiz haliyle; bu da demektir ki, o söz konusu nahoş kararlar “diğerlerini” hedef alacaktır.** Ülkeler bazında ölçümlenen “kişiler arası güven endeksi,” siyasetçi profilinin nasıl olması gerektiğine dair kanaatimizin sebebini güzelce ortaya koyuyor. “Çoğu insana güvenebilirim,” diyenlerin toplum içindeki yüzdesini ölçen bu ankete, Türkiye’de evet diye cevap verenlerin oranı yüzde 8. Hemen altımızda Gana, üstümüzde Kolombiya yer alıyor. İsveç’te bu oran, yüzde 63. Sözün özü, birbirimize kolay kolay güvenmememiz gerektiği konusunda sağlam bir kanaat sahibiyiz.

Sözünü ettiğim güven endeksinin tepesinde yer alanlar İskandinav Ülkeleri, İsveç, Hollanda, Yeni Zelanda gibi refah düzeyi çok yüksek ülkeler. Bizdeki gibi, pastanın çok daha küçük olduğu yerlerde yaşam koşullarının ve rekabetin daha acımasız oluşu bir yönüyle normal karşılanabilir. Öte yandan, birkaç yıl önce ülkemizi ziyaret eden dünyaca ünlü Fransız ekonomist Thomas Piketty’nin dehşetle tespitleyip işaret ettiği noktayı, bizden çok daha zengin bir ülke olan Japonya’dakinden daha fazla dolar milyarderimiz olmasını açıklamak da bir o kadar zorlaşır sanki. Bal tutanın, enayi değilse, elbette ki parmağını yalayacağı konusundaki sarsılmaz kanaatimiz olabilir mi ki sebebi?

Siyasal, sosyal ve hatta kişisel hayatlarımızı belirleyen bu kanaatlerin altında yatan temel motifin korku olduğunu düşünüyorum. Kuşku ve korku veri alınarak kurulan hayatlar kaçınılmaz olarak o korkuyu tekrar tekrar üreten -ve böylelikle haklı çıkaran- devasa bir yapıyı üretiyor. Korkuyu en iyi yönetenler de, en iyi yöneticiler kabul ediliyor bu sayede. Muhakkak ki, türümüzün bencilliğe bir eğilimi var ama zaten insanı, tekil fiziksel özellikleriyle asla ulaşamayacağı bir noktaya getiren toplumsallaşma ve özveri konusundaki becerisi değil mi? İstiklal Marşı’nın, “Korkma,” diye başlamasının manidar olduğu söylenegilir; belki bu tavsiyeye kulak vermek, bizi nicedir çıkışsızlığa mahkum eden kimi kanaatlerimizi gözden geçirmek ve kim bilir, belki de değiştirmek için faydalı bir başlangıç noktasıdır.

Biz kanaatlerin güç -ekseriyetle de kaba güç- tarafından belirlenmesini veri kabul etmekteyiz.

şedaraban

Herkese bir parça umut gerek bu mevsimde, üşümediklerimizi hatırlatacak, ezberlenmiş çaresizliklerimizi silecek, yılgınlıklarımızı unutturacak... Düne kadar aklını manadan yüzeye kaçırmış sevgililerin ellerinde bir bir yitirirken değerini aşklar, bunaltıcı tatminsizliklerden doğan bıkkınlığı istemeye istemeye kucaklamıştık. Her şey sevmekle başlıyorsa eğer, çilesi tahammülfersa aşkların gerçek derdini anlatacak bir hikâye lazım bize. Ayrılık acısını kavuşmanın coşkusuyla, sevişmenin hazzını sevmenin huzuruyla, unutmanın rahatlığını unutulmanın kederiyle kıyaslamayı aklımızdan silecek bir sevgi lazım...

Afrika'daki aç çocukların çaresizliğine, bu korkunç yozlaşma, bu kültürel dekadans, bu abartılmış umarsızlık eklenince, bunun bütünü saracak bir ruh haline dönüşeceğini belki de gözden kaçırmıştık. Bir kenarı kanayan coğrafyanın temiz gözükten tarafının daha kirli olduğunu anlamamıştık. Mülteci botlarında sulara gömülürken insanlık, televizyon dizilerine bakakalmıştık. Öyleyse öleyazan duygularımıza can suyu, kayıp giden inancımıza suni teneffüs, kaçırdığımız bakışlarımıza doğru bir yön lazım...

Bunca hezimete yataklık etmişken ömrümüz, şimdi bir umudu hangi yürekle sırtlanırım diye yakınma sakın. Bu tercih değil zorunluluktur. Çünkü insanın mutsuzluğu kanıksamışlığı yoktur. Katlanılası bir hal değildir bu. Hep çıkış yolu kovalar gözleri ve daima çarpışarak çekilir bu duygudan. Mutluluğu yaşatan mutsuzluktur aslında. Her duygunun zıddı kendisinin varlık sebebidir. Yokluğunu bilmeden varlığını anlamazsın hiçbir şeyin. Tökezlediği anda geriye döner insan. İçimizdeki bu nostaljiye dönüş sevdası işaret parmağı gibi biteviye ürkütücü bir bunalımı gösteriyor. Bu içinden çıkılması güç bir umutsuzluğun en keskin sonucudur. Daha az bildiğimiz, daha az tükettiğimiz, daha yavaş ama daha derinlikli iletişim kurduğumuz, daha içe dönük ama daha saygın yaşadığımız zamanlara duyduğumuz bu özlem, mevcut gidişatla birleştiğinde anlamlı gelebilir sana, ancak gerçekçi midir? Bu dönüş rasyonel olmadığı gibi tatmin edici de değildir artık. Mutluluğu geçmişte aramak istisnasız beyhude bir girişimdir. Kaynağı yaşanmışlıklarla beraber değişir çünkü mutluluğun. **Hep gördüğünü arıyor insanın aklı, bunu ben de biliyorum. Ama artık saplanıp kalmamak gerek geçmişe. Aynı hikâyeler aynı duygulara gebe değildir, unutma. Zaman geçerken aynı kalmıyor ki hiçbir şey.** Babanın fotoğrafı henüz çerçeveye girmemişken şu kalbin böyle aksak ritimle mi çarpıyordu mesela? Şimdi sırası yaklaşan ölümün soluğunu uzaktan da olsa hissederek ve olanca şiddetiyle özlemin, aynı insan olamazsın. Kapitalizmin parmak izleriyle dolu yüzlerce cinayet mahalline, bunca doğa katliamına, barış maskesi giydirilmiş

savaşlara, el kadar cenazelere şahitlik etmiş yüreğini artık köhne bir huzurla dolduramazsın. Hayır büyük bir umutsuzluğu anlatmıyorum. Sadece, aynı deneyimleri yaşama arzusunun kocaman bir yanılgı oluşundan bahsediyorum. O bereketli fukara sofraları yine kurulsa, karnın doycak ama masadan kalbin aç kalkacaksın. Oyuncak araba alsalar sana, çocukken olduğu gibi dünyalar senin olmayacak. Ya da eski sevgilini yine öpsen aynı olmayacak kalbinin çarpışı. Tıpkı bir kez daha aldatıldığında aynı olmadığı gibi yüreğinin kanayışı. Şemsiyenin kalbi olsa tutar bir ara yağmura küserdi. Onsuz varlığının anlamı olmadığını unutturdu çünkü. Görevini yerine getirmiş sevgiye sırtını dönmek de bir parça böyledir işte. Çünkü sevgi, sevenden ve sevilenden münazehtir; göze fer, ruha nur, ciğere

nefestir. Şimdi yine titrese için, yanmış aşklar ormanının daha önce defalarca düşü kurulmuş dallarına bir intihar saldırısı gibi gelir bu sana. Ama gözyaşından öpüşürsen eğer bir kadınla, bil ki aldırılmazsın daha önce seni üzenler kurtmuş, çakalmış. Mumla aradığın mutluluk gelir yapışır yakana, görürsen karşında bir kadını başka öyküleri sırtlanmış. Sıcaklığa hasret kalmış yatağına düşerse çiçek

gibi cırılçıplak, neresinden tutsan aklında kalır. Bir öpüşürsen eğer başka gökyüzünde yıkanmış bir kadınla saçlarından, her tuğlası eski aşklarla örülmüş duvarların yıkılır. Unutma, şairler yanılmaz: "Her aşk, ilk aşktır!"

Büyükşehir usulü bu yaşadığımız yalnızlık. Sahiplenme sakın, senin değil bu kara bulutlar, gökyüzünün. Şu kömür kokulu umutsuzluk da senin değil, bu mendebur mevsimin. Kış mahsulü bir imkansızlık hissi bu yanılsama, inanma. Biliyorum; bir daha olmaz sanmış aşkların bulut sürülmüş bozkırlarda tüter hala dumanı, aldırma. Hep bitti dediğimizde yeniden başladığımız bu hayatta bizi buna yine kim inandırmış? Ya gelir de kalbinden öperse seni huzur kuşanmış bir kadın, dudakları güneşin şakaklarına mihlanmış? Aşkı ve aşıkları suçlamayı ansızın bırakmaz mısın?

Önce sevmekle başlayacak her şey, güzellikler aşkla gelecek. Bir kadını seveceksin mesela, bir adamı, bir çocuğu... Çağ yangını ilişkilerin tuzağına düşmeden, yormadan, üzmeden, esirgeyerek seveceksin. Ağacı, kediyi, köpeği, konu komşuyu, garsonu, şoförü, yolcu, bekçiyi, polisi, hatta mümkünse ilahi görev olarak ibret verici bir kötülüğü üstlenmiş suçluyu seveceksin. Tanrıya dair ne varsa seveceksin... Nasıl ki kötülük, nasıl ki arsızlık, nasıl ki saygısızlık koşar adım yayıldı topraklarımıza, sevgi de öyle yayılacak işte. Bu yakıcı derdin, bu can acıtan hüznün, bu veba gibi yayılmış çaresizlik hissinin ilacı geçmişte değil inan. Zaten zamanın yönünden sapamaz insan. Sadece yeniden başlayabilmek bize düşen. Geçmişten değil, olduğumuz yerden! Yeniden! Yeniden!

**Unutma,
şairler
yanılmaz:
"Her aşk, ilk
aşktır!"**

NAZ ELMAS

George Orwell
1984

En sevdiğim yeri:

Yaptığınız, söylediğiniz ya da düşündüğünüz her şeyi en ince ayrıntısına dek ortaya çıkarabilirler, ama gönlünüzün derinliğine, işleyişini sizin bile bilmediğiniz o yere el uzatamazlardı.

NAİL KIRMIZIGÜL

Forrest Carter
Küçük Ağaç'ın Eğitimi

En sevdiğim yeri:

"Yalnızca gereksinim duyduklarını al. Geyik alıyorsan, en iyisini alma. En küçük ve en yavaş olanını seç, o zaman geyik daha güçlü olur ve her zaman sana et verir. Pa-koh (panter) bunu bilir: Sen de bilmelisin!"

ECE SEÇKİN

Amin Maalouf
Yolların Başlangıcı

En sevdiğim yeri:

Yalnızca özgür bir ruh Üstünde mutsuzluktan başka bir şey bitmeyen çayırırlardan vazgeçip Sonsuzluğun kokusunu içine doldurmayı bilir.

Levent Erden

bilişiyorum öyleyse var(mıy)ım

İş hayatının İngilizce ağırlıklı olmasının etkisiyle insanlar sokaktan kopuk, havalı hissettiren, farklı sektörlerde olsalar da plazada çalıştıkları için, kendi aralarında kolay anlaştıkları bir dil daha geliştirdi!

Teknoloji çok yükseklerde, koca **adamların** uğraştığı, acayip karmaşık bir şey olmaktan çıkıp hayatın içine girdikçe işler kolaylaştı, iletişim kolaylaştı ama belki de zorlaştı. Değil her gün, her saat yenilenen bir yapıyı anlamak, uyum sağlamak, benimsemek, içselleştirmek ve kendi hayatına yerleştirmek çok da kolay değil. Zaten anlayıp becerene kadar yenileri çoktan çıkmış oluyor. Hele yeni dönemin önemli icabı; çok disiplinli, çoktan çoğa ilişki içinde yaşamak işleri daha da karmaşık hale getiriyor.

"Lingua Franca", milletler üstü herkesin anlaştığı ortak dil. Bir zamanlar Latince, sonra Fransızca, yirminci yüzyıl ve dünya savaşları sonrasında İngilizce... Askeri, dini güç, sonra sanat ve kültür gücü ve nihayet ticari ve bilimsel güç kimdeyse onun lisanı ortak anlaşma kodu olarak benimsenmek zorunda kaldı.

Özellikle İngilizce/ Amerikancanın büyük savaşlar sonrası bomba düşmemiş kıtaya dünyanın her yerinden gelen beyin göçü sayesinde de farklı kültür, köken ve disiplinlerin birlikte üretme dili oluvermiştir. Dünyanın en iyi beyinleri aynı yöne göçtüğü sürece bu durum sürecektir. V1-V2 füzelerini yapan Nazi mühendislerinin komutanı Wernher von Braun, Amerika'nın aya gidişini İngilizce anlatacaktır çünkü artık NASA'nın da başındadır!

Ama ülkeler kendi dillerinde cirit atan sözcüklerle savaşır, kendi dillerini, dolayısıyla kendi kültürlerini, yok olmaktan korumaya çalışırlar. Ama teknoloji karşısında sürekli yeni kelime türetme gayretleri boşa çıkar. **Her dönem kim hangi konuda üstünse onun dili o konuya hakimdir.** Müzik terimlerinin İtalyanca olması gibi...

Bu arada Türkçe'nin durumu daha da zordur. Yüzlerce yıl hibrit bir dil kullanılmış, farklı dillerin farklı kelimeleri birbiriyle tamlanabilmiş, yepyeni kendine özgü yapı oluşmuş, farklı milletlerin usta olduğu konulara göre kelimeler de üstünlük sağlamış. Örneğin, Galata bankerlerinin pek çoğu Venedik Musevisi, Levanten olduğundan finans terminolojisi İtalyancadır; banka, lira, kambiyo, kasa... Balık isimleri Rumca, diplomatik terimler Fransızca ağırlıklıdır. Dil ne kadar arındırılmaya çalışılsa da o konuda bilgiyi, ustalığı üreten, hakim olan, kelimelere ve dile de kaçınılmaz olarak hakim olur.

Büyükşehirlere artan göç, yabancı sermayeli şirketlerin yaygınlaşması, iş hayatının "plaza"lara doluşması, şirket büyüklüğü ve gücü ile çalışılan binanın büyüklüğü arasında fallik bir ilişkilendirmeyi de beraberinde getirdi. İş hayatının İngilizce ağırlıklı olmasının etkisiyle insanlar sokaktan kopuk, havalı hissettiren, farklı sektörlerde olsalar da plazada çalıştıkları için, kendi aralarında kolay anlaştıkları bir dil daha geliştirdi! "Türkgilizce", "Uyduurkça" gibi adlar verilerek dalga geçilen, aşağılanan ama yaygınlığını kaybetmeyen bir dil. Ama bunlarla dalga geçilirken kullanılan altyazılardaki kelimelerin de çoğunluğunun kökeninin Arapça, Fransızca, Farsça, İtalyanca olması gözden kaçtı. Onlara sadece alışmıştık. İngilizce telaffuzun merdaneyle yaymış gibi sakızlanan kelimeleri, başka dilde söyleyince daha az rahatsız olduk. Ne de olsa transformasyon, transformeyşinden daha bizden!

Ama iş teknolojik ilerlemeye gelince durum vahimleşmeye başladı. Teknoloji önce teknik konularda yayılınca ilk orada yerel dile döndürme

çabaları başladı. Bu çabaların ilerici ve iyi niyetli olduğu düşünülse, hatta önerilerin pek çoğu günlük dilde yaygınlaşmış olsa bile, her kavramın kendi "ekosistemi" içinde gelişmesine olanak vermedi, sıkıştı. "Bilgisayar", "kütük", "donanım" gibi laflar yaygın kullanılsa bile, kültüre ait olmayan, yapay, hatta "bilgi-sayar" gibi kafa karıştırıcı, yeni ama başka bir "yabancı" lisan oluşturdu. Hele "bilgi" lafı zaten başlı başına bir muamma. Enformasyon ve bilgi bizde aynı. Daha beteri bilişim, "aytii" denen "IT" bilgi teknolojisi bazen bilişim teknolojisi ama bilişim, enformasyon ya da bilgi (knowledge) değil, "cognition" yerine kullanılıyor. Ama "cogito ergo sum", "düşünüyorum öyleyse varım" diye çevriliyor. Bazen de "kavramak" diye. Hele "cognitive dissonance" gibi bir psikoloji/

pazarlama kavramını dilimize "bilişsel çelişki" diye çevirince hangi dil oluyor bilinmez. İşin merkezine konan "bilişmek" lafı bütün yapının sıkıntısının göstergesi: Biliyorum, biliyorsun, biliyoruz!

Üstelik tercüme bazen işin ruhunu da öldürüyor. "Start-up" denilen, denenmemiş, benzeri görülmemiş iş başlangıçları için kullanılan tabirin içindeki "yukarı yön" daha en başından umut ve cesaret verici bir yapı. Yatırımcıyı ve çevreyi heyecanlandırıyor. Buna "girişim" deyiverince, düz, yeni olmak zorunda olmayan, aslında başka anlamı olan bir kavramın da içine tıkmak oluyor. Ayrıca birisi tartışırken karşısındakine girişince de girişimci oluyor mu? Bilinmez!

Ya da karşılık kelimeler olduğu için doğrudan düz tercüme yapınca da işler kolaylaşmıyor. "Geri bildirim" ucubesi ya da Fransızca İtalyanca "elektronik-

posta" lafının e-mail için Türkçe ikame olarak algılanması... Eğer sanayi devriminde işçilerin giydiği tahta saboları makinelerin arasına sokarak çalışmaz hale getirmelerini anlatan "sabotaj" kelimesini "takunyalamak" olarak çevirirseniz, tam karşılık olsa da anlamı biter.

Özellikle pazarlama alanındaki kavramlara karşılık epey zor. Bu konuda ise mühendislik hiç çalışmaz! Çok iyi bilindiği zannedilen "marketing" dahi Türkçede "dağıtım" anlamında kullanılır. Genellikle "entertainment" kavramı "eğlence"yi içine alsın da çok ötesindedir. Futbol eğlence değil ama "entertainment". Hele "engagement"! Türkçede angajman (siyasi alanda bile) olarak kullanılacağı gibi nişanlanmak da denir ama pazarlama karşılığı bir markayla kurulan ilgi derecesidir ve her gün yatırım değerlendirmesi birimi olarak kullanılırken karşılığı bulunmamıştır. Hayatın neredeyse tamamını belirtecek algoritma, hayatı tamamen yönetse de kavrama karşılık bulmak mümkün mü?

"Event" yazıp ivent okuyup bir de takı takanlar ("Levent'in eventine katıldım...") gibi ya da plazaları saran "güvenlikçi" Türkçesinin hayata yayılivermesi: Giriş yapmak, mıntıkaya intikal ediyor olmak! En kötüsü "araç çıkışı var mı" sorusu. Kendimi hep asfalt silindiri, kepçe falan kullanıyor zannediyorum!

Önemli olan ifade etmek, daha da önemli olan ise hayal etmek. Kendi hikâyesini doğru kurabilmek.

İnsan ancak dağarcığında olan kelimelerle hayal edebilir. Kaynağını boş verin, siz kaç kelimeyle ne kadar zengin hayal edebiliyorsunuz?

Kelimelerinizle hikâyenizle sevişebiliyor musunuz?

Size kelimeleriniz yetiyor mu?

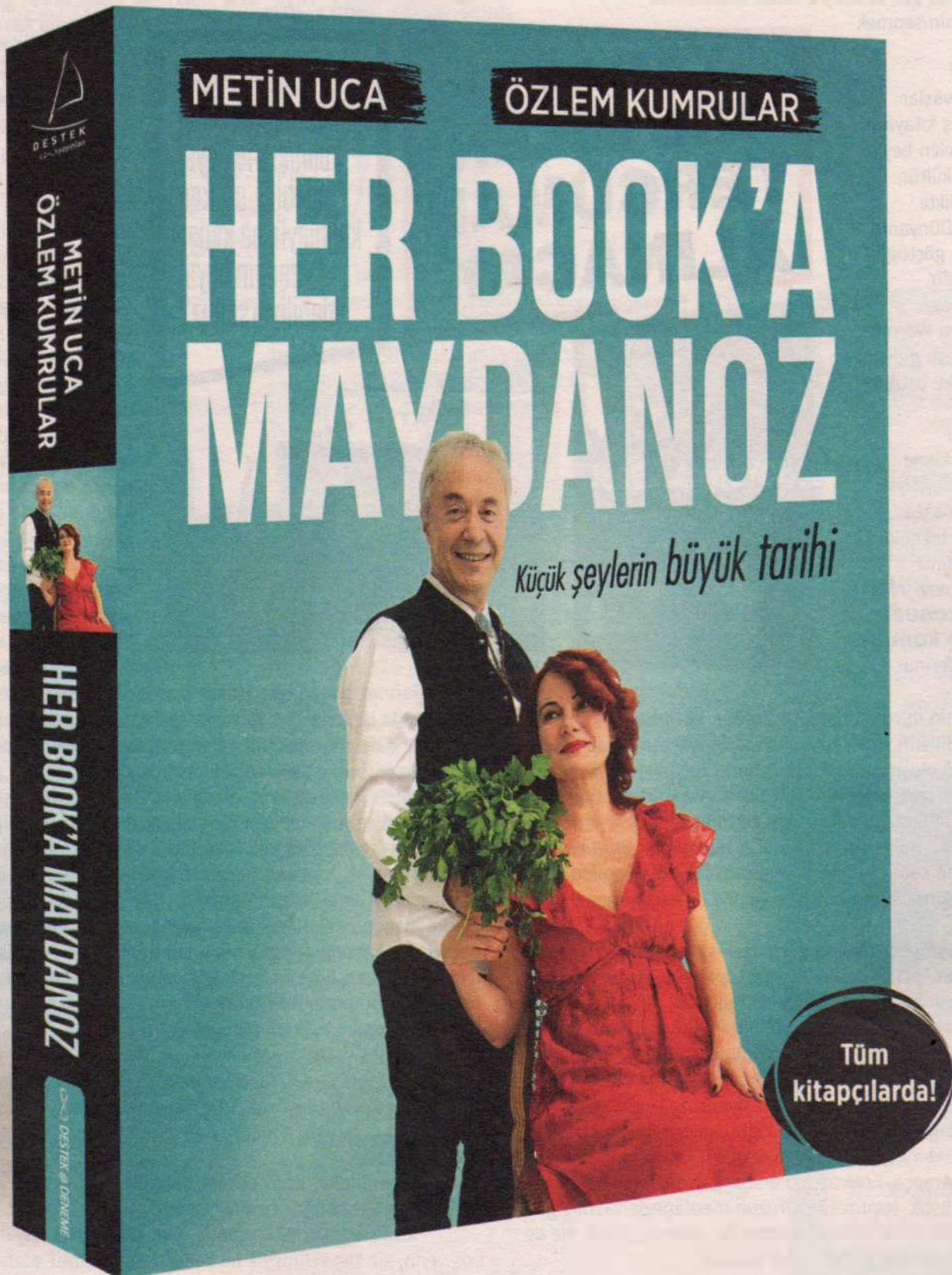
İnsan ancak dağarcığında olan kelimelerle hayal edebilir, siz kaç kelimeyle ne kadar zengin hayal edebiliyorsunuz?

Âdem'in Havva'dan önceki eşinin epilasyon sorunu neye mal oldu?

Doğduğumuzda hepimizin 7 yaşında olduğunu kim buldu?

İnsafsız vergileri protesto için ilk kim soyundu?

Deli İbrahim'in Black Friday'deki rolü...

Candaş Tolga Işık

40

40'ından sonrası için kararı 40'ından sonra yapacakların değil, 40'ından önce yaptıkların verir. Kimi geç anlar kimi hiç anlamaz.

"Abi adam 40 yaşında, yaşlı başlı herif!"

Bu cümle ağızımdan çıktığında 16 yaşındaydım. 40 yaşında bir "amcadan" 16 yaştan aldığım yetkiye dayanarak "yaşlı başlı herif" diye bahsediyordum.

Öyle ya, 40 yaş neydi abi?!

20'de gençsin tamam. Hadi zorladın, 30'u da yedirdin "gencim" diye ama ne mümkündü 40'ta böyle bir iddianın arkasında durabilmek?

40'ta birçok iddia biter insan için ama ilk biten gençlik iddiasıdır. 40'ına gelen herkes bilir, herkes hisseder bu iddianın bittiğini ama nadiren kabul eden çıkar.

Ve tam da bu yüzden, bu gerçeğe boğuşmanın kaçınılmaz bir sonucu olarak çıkar ortaya o çok yaygın 40 yaş patolojisi: Depresyon!

40'ta yapılan en temel hatalardan biri hala genç olduğunu ispat etmeye çalışmaktır.

40 yaşından sonra kış vakti parmak arası terlikle dolaşarak genç olunmaz. 40 yaşında üniversitelilerle aşk yaşayarak genç olunmaz. 40 yaşından sonra dövme yaptırarak genç olunmaz. Bu şekilde gençlik ispatına giren 40 yaş sonrası insan evladı yanılmaktadır lakin bu şekilde genç değil, ancak rezil olunur.

40 enteresan bir yaştır. Garip bir şekilde sürekli geçmişle diyalog halinde olursun. Zamanlı zamansız hep bir hesap kitap, hep bir özeleştirisi halinde bulursun kendini... Yaşlandıkça güçlenen tek yanın da budur; daha fazla sorgularsın hayatı ama daha az yargıyorsun. Soruşturmalar nadiren kovuşturmaya döner.

Ansızın geçmişte yaptığın hataları tartışasın gelir kendi kendine.

Belki de bu yüzden esaslı hatta çoğu zaman kanlı bir özeleştirisi ancak 40'ta yapılabilir.

Muhtemelen bu kanlı özeleştirisi süreçleri bir süre sonra seni daha az hata yapan biri haline getirir. Hayatta eskidikçe hata yapma ihtimalin azalır. Ve fakat hata yapma ihtimali azaldıkça hataya toleransın artar. Olgunlaşmak denilen şey tam da budur. Tahammülü arttıkça olgunlaşır insan.

"Hatırlamak için yavaşlar, unutmak için hızlanırız," sözünü muhtemelen 40 yaşında biri söylemiştir.

Çünkü tam da bu yüzden yavaşlamak istersin

40'ta. Kimi korkar bu histen, kamufle etmek için "hızlı" şeylere merak sarar. 40'ından sonra motosiklete, spor arabaya merak sarmak böyle bir rahatsızlığın semptomlarından.

"İnsan değişir mi? Ne zaman değişir? Nasıl değişir?" Tarih var olduğundan beri tartışılan sorulardır. Cevabını ben de bilmiyorum. Ama bildiğim bir şey varsa o da 40'ından sonra hiç kimsenin değişmediğidir. Mesela 40'a kadar yalan götünde yuva yapmışsa 40'tan sonra "dürüst" olamazsın. 40'a kadar tembel biriysen 40'tan sonra çalışkan olamazsın. 40'a kadar çulsuzsan 40'tan sonra -piyango vurmazsa- zengin olamazsın. 40'a kadar playboy, 40'tan sonra aile babası olamazsın. Ve en acısı 40'a kadar vicdanına, insafına, merhametine bir an olsun söz hakkı tanımadıysan 40'tan sonra insan olamazsın.

40'ta kendini herkesten daha iyi tanımanın getirdiği tarifsiz bir özgüven gelir insana. Şunu anlarsın ki hayatta mühim olan ne istediğinden ziyade ne istemediğinden emin olmaktır. 40'a kadar senin adına kararı anan verir, baban verir, patronun verir, karın verir, çocuğun verir... Sen sadece başkasının verdiği kararların sözcüsü olursun. Ama yaş 40 dedi mi, kendi kararının tepeden tırnağa yegane sahibi sensindir.

Ortaokulda bir edebiyat öğretmenimiz vardı; Gönül Hanım. Derdi ki "Mutluluk virgölse, huzur cümledir." Ana fikridir 40'ın bu... Çünkü huzurla kurulan cümleler kitabıdır 40.

Kimseye eyvallahının kalmamaya başladığı yaştır 40. **Sadece görmek istediklerinle, sadece olmak istediklerinle, özetle gönlünden geçenlerden kurulu bir çevre tahsis etme lüksüne kavuşabildiğin yaştır.**

40'ına kadar sanata, edebiyata, bilime, hayata dair kendine kattığın ne varsa demini 40'ında alır. Velhasıl 40'ta olursun. İnce bellide tavşan kanı çay olursun, buz gibi kadehte yağ gibi damlayan Altınbaş olursun. Tadından yenmez 40'ında.

Aç bak eski fotoğraflarına...

Bir insanın en "güzel" halidir 40! Ne önce ne sonra 40'ındaki kadar "güzel adam", 40'ındaki kadar "güzel kadın" olamazsın.

Hani bir işe girersin, yıllarca kendini paralarsın ve artık terfi etmen gerektiğini düşündüğün o an insan kaynakları yöneticisiyle bir odada kariyerinin geri kalanını konuşurken bulursun kendini.

İşte 40 o odadır!

40'tan sonra gelenlerle değil, 40'a kadar getirdiklerinle yürürsün yolun geri kalanını.

40 odasında oturur karşına hayat, o güne kadar yaptığın doğruları, yanlışları tek tek önüne koyar. Lafını söyler ve seni o odada senle baş başa bırakır. Kariyerinin bundan sonrası ya hayal kırıklığıdır ya da sevinç çığlığı. Ama son tahlilde o odaya girene kadar yaptıklarının toplamıdır kazancın ya da ödeyeceğin acı bedel. 40 da böyledir. 40'ından sonrası için kararı 40'ından sonra yapacakların değil, 40'ından önce yaptıkların verir. Kimi geç anlar kimi hiç anlamaz. 30'da ah alıp 40'ta mutlu olmak diye bir şey yoktur. 20'de hak yiyip 40'ta huzur bulmak diye bir şey yoktur.

40'tan sonra gelenlerle değil, 40'a kadar getirdiklerinle yürürsün yolun geri kalanını.

Anlarsın ki ne banka hesabındaki paran ne tapuda kayıtlı arazilerin ne de büyükşehirdeki katların, yatların...

Biriktirdiğin insanlardır sana kalan.

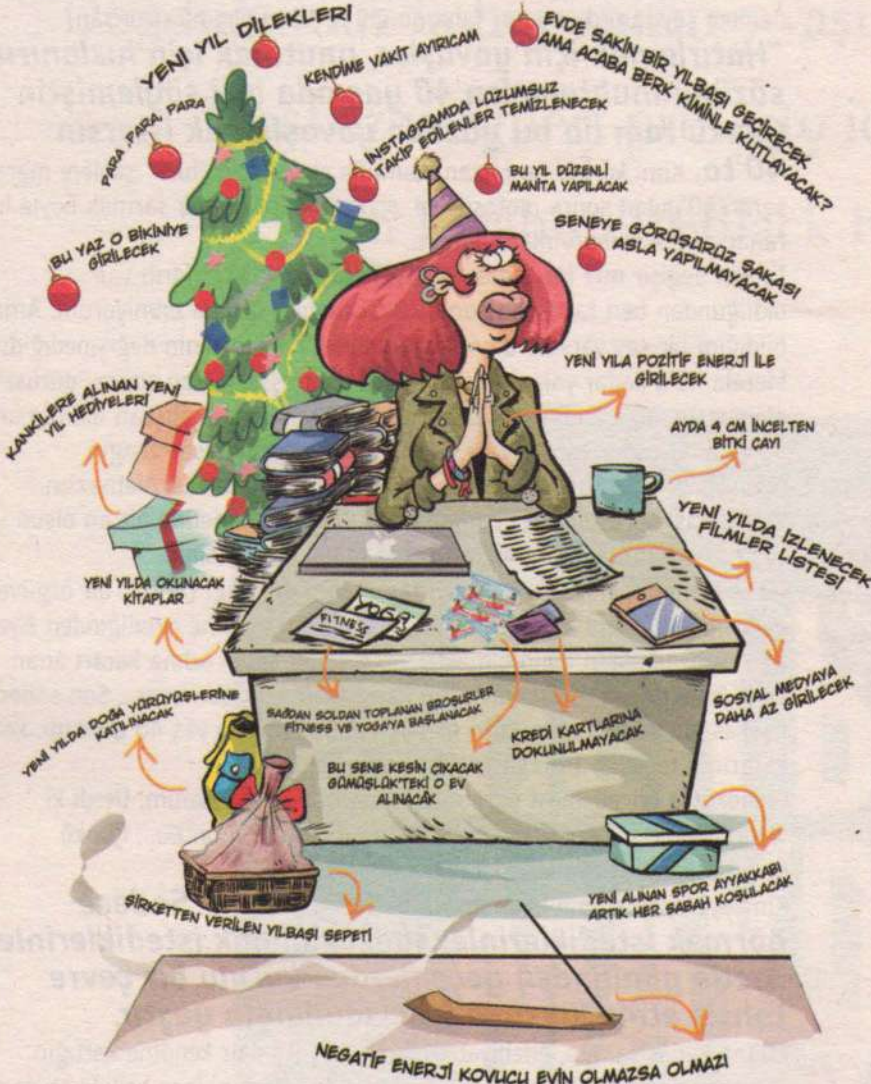
40 yaşın bir mottosu varsa eğer o da budur zaten: Ne mutlu insan biriktirebilene!

Ne mutlu...

bazı tipler

2018 GECE

2019 SABAH

HAFTALIK DERT PROGRAMI

PAZARTESİ

Hiçbir harfi silmeden yazacağım bu sefer...
Sen gibi...
Yaptığım tüm hatalar gibi...
Hiçbir harfi silmeden...
Kafiye aramadan...
Özür dilemeden,
"bi" şey değil"
demeden...

SALI

Yar'dan düşmeden
yâre
nasıl gidilir?
Tarif etsen şaşırmam,
gelsen de
olur.

Sigara gibi
azalarak mı,
tiryaki gibi
azaltarak mı
bırakalım
birbirimizi?

ÇARŞAMBA

Seni kaybetmek,
Amokachi'nin kalenin dibinden kaçırdığı gol kadar
zordu aslında...
Ama oluyor işte...
Oluyor maalesef...
Direğe çarpıp dışarı çıkıyor
90'a giden sevdalar...

PERŞEMBE

Tuzak yollara gitme diye,
Ne çok elçi yolladım sana
Uzak yollardan...
Ne çok elçi döndü kapından.
Ne çok elçiye zeval ettin...
Baksana.

CUMA

Beni sakın affetme...
Ben, yandığım ateşe aşınayım.

CUMARTİ

Yani nasıl yapalım şimdi?
Sigara gibi azalarak mı,
Tiryaki gibi azaltarak mı bırakalım
Birbirimizi?

YEDİ

Senin için atan kalbi,
Sensiz nasıl avuturum?
Her sözün emirdir bana
"Unut" dersin. Unuturum.

kimble

Hayvan korkumu yenme konusunu uzunca bir süre rafa kaldırdım. Hatta her korku gibi üzerine gitmedikçe daha da artmaya başladı. Köpeklerin olduğu sokaklardan geçememeye, kedi olan restoranlarda yemek yiyememeye başlamıştım.

Annem -ben küçükken- hayvanlardan korkmamı belimden su alınmasına bağlıyordu. Belinden su almak? Hayır, argo bir laftan bahsetmiyorum, "Bir yerinden kan alırım" gibi bir şey değil, basbayağı tıbbi bir laf bu! Omuriliği çevreleyen omurilik sıvısından örnek alıp incelemek anlamında... Bebekken menenjit olma tehlikesiyle karşı karşıya kalınca, doktor belimden su almış. Ben de alınırken çok korkmuşum. Anneme göre hayvan korkum bu yüzdendi. Kesinlikle kendi hayvan korkusundan dolayı değildi(!)

Evet, küçükken her hayvandan korkardım. Cıvcıvden bile! Halamın köydeki evinin yanında bir tavuk çiftliği açılmıştı. O kadar berbat bir koku vardı ki çiftlik sahipleri halama -olay çıkarmasın diye- istediği kadar cıvciv almasını serbest bırakmıştı. Vay sen misin serbest bırakan! Halam adeta cıvcivlerden bir ordu kurmuştu. Ablamlar halama gittiğimizde müthiş bir mutluluk yaşarken, ben sürekli cıvcivlerden kaçardım. Cıvcivler de niye kaçtığıma bir anlam veremezdi. Bir süre sonra beni kovalamayı bırakıp solucan peşine düşmeyi tercih ederlerdi. Çünkü beni yeme şansları yoktu, yedi cıvciv danaya girer gibi bana giremezdi. O yüzden solucan daha makul bir hedefti.

Ergenlik yıllarımda bu korkuyu yenmem için elime çeşitli fırsatlar geçti. Bunların ilki, babamın bir bayi toplantısı için gittiği Rusya'dan getirdiği papağandı. Hangi kafayla Rusya'dan papağan getirmeye karar verdi, bunu hiçbir zaman bilemedik.

Adını, Gorbaçov'dan dolayı, Gorbi koymuştuk. Gorbaçov adını bir papağana verdiğimiz bilse SSCB'den daha büyük dağılırdı, o kesin! Gorbi'nin konuşması için elimizden gelen her şeyi yaptık. Kendisiyle ailecek tek tek konuştuk olmadı; bol bol Türkçe müzik dinlettik, yalnızca Burak Kut'tan "Haydi zıpla"ya **KAFAS**ını sallayarak eşlik etti ama yine olmadı; en son konuşturan yem aldık, yemi yedikten sonra emmi gibi buufff diye geçirmesi dışında hiçbir gelişme olmadı. Kafesini temizlemek için elimizi soktuğumuzda gagasıyla parmağımızı sertçe yakalayıp o bize Türkçeyi tersten konuşturdu, o kadar! Gorbi'yle beraber hayvan korkum kat be kat arttı! Cıvcıvden sonra hayatıma bir de papağan korkusu girmişti.

Türkiye'de muhabbet kuşu modası başladığı dönemde tabii hemen bizim de hayatımıza bir muhabbet kuşu girdi. İsmi, muhabbet kuşlarının en klişe ismi olan, Boncuk'tu. Boncuk uysal bir hayvandı. Konuşmayı da hızla öğrendi. İlk kelimesini yüzüme bakıp "Piç" diye haykırınca biraz tadım kaçmıştı ama olsun sonuçta konuşuyordu. Boncuk'la korkumu tatlı tatlı yenmeye başlamıştım. Artık omzuma geldiğinde ürkmüyor hatta öpmek için dudaklarımı büzüştürüyordum. Boncuk bu saçma görüntüm karşısında beni bozmuyor hatta beni öperek muhabbet kuşuna yaraşır bir tavır sergiliyordu.

Sonunda tam hayvan korkumu yendim derken aile meclisi Boncuk'u, alt komşunun bir başka klişe isimli kuşu Maviş'le, çiftleştirmeye karar verdi. Bunda bir sorun yoktu. Annemler torun istiyordu. Ama torunlar olduktan sonra iki kuşun kafesini ayırınca, işte o zaman olanlar oldu. Boncuk kara sevdaya düştü ve maalesef aramızdan ayrıldı. Ailecek yıkılmıştık! Hayvan korkumu yenemediğim gibi üstüne bir de sevdiklerimi kaybetme korkusu eklenmişti.

Hayvan korkumu yenme konusunu uzunca bir süre rafa kaldırdım. Hatta her korku gibi üzerine gitmedikçe daha da artmaya

başladı.

Köpeklerin olduğu sokaklardan geçememeye, kedi olan restoranlarda yemek yiyememeye başlamıştım. Uzaktan bakarken her hayvanı seviyordum ama yakınıma geldikleri anda dünyam başıma yıkılıyordu.

Hayvan sevgisi "Keşke bir leoparımız olsa" noktasında olan, hayvan delisi eşim yavaş yavaş bu korkumu yenmem için tatlı hamleler yapmaya başladı. Sevdigi hayvanları benim de sevmem için yüreklendirdi. Tırsa tırsa sevdim hepsini! Diğer hamleyse yakın arkadaşlarımdan geldi. Hepsi birer ikişer kedi, köpek sahiplenmeye başladılar. Onlardan vazgeçemeyeceğim için evlerine her gittiğimde korkumu yenmek adına bir adım daha atmış oldum ve nihayet son 2-3 yıldır hayvan korkumu çok aza indirdim hatta bitirdim, diyebilirim.

Üzerimdeki korku perdesi kalkınca içime yüklenen hayvan sevgisi beni bambaşka bir insana dönüştürdü. Hayvanlara müthiş bir sevgi beslemekle kalmadım, aşırı duyarlı bir hayvansevere dönüştüm. Hatta bazen eşime isyan ediyorum: Keşke korkumu yenmeme yardım etmeseydin, şimdi nerede bir sokak hayvanı görsem içim parçalanıyor, çıldıracağım, diye(!)

Bir buçuk yıl önce bir eve taşındık. Evimizin bahçesine sık sık bir ziyaretçi gelmeye başladı. Dünyanın en güzel kedisil! Önce evde ne var ne yok verelim, besleyelim derken iş düzenli beslemeye dönüştü. Yalnız bir sorun var; kendisini hiçbir şekilde sevdirmiyor ve ona yaklaştığımız anda hemen kaçıyor. O kadar tatlı ki sevemediğimiz için çok üzülüyoruz! Sürekli kaçtığı için ona "Kaçak" dizisindeki Dr. Richard Kimble'dan esinlenerek "Kimble" adını koyduk. Ondaki bu travma nasıl oldu acaba diye düşünürken, bir gün site görevlimiz, Kimble'a bizden önceki ev sahibinin de baktığını ve üç yıl önce yan bahçeye geçerken tellere takılıp sıkıştığını, onu kurtarmalarına rağmen o gün bugündür hiç kimseye yaklaşmadığını anlattı. Biz de -el mecbur- onu eve alıştıramadığımız için bahçeye bir kedi evi koyduk. Şu anda ayrı eve çıkmış bir üniversiteli genç gibi bahçede takılıyor.

Benim gibi yıllarca hayvanlardan korkan bir adama da insanlardan korkan bir kedi yakışır! Sen bu satırları okuyamayıp en fazla üzerinde mama yiyecek olsan da Kimble; ben nasıl bu korkumu yendiysen, senin de korkunu yenmen için elimden gelen her şeyi yapacağım! Evet, farkındayım, bir dergiden bir kediye seslenecek kafaya geldim ama sevgi böyle bir şey işte, hayattaki her saçmalığı anlamlı kılıyor!

Metin Altıok'un güzel dizeleriyle bitirmek istiyorum:

"Neden kedi seven
Bir insan
Olduğumu
Biliyorum da
Kedisiz ve sevgisiz
Getiriyorum
Yaşadığım günlerin
Yaprak döken sonunu?"

Hayvan hakları yasasının çıktığı, korkuların değil, sevgilerin dolu olduğu bir yıl olsun...

**Bir dergiden
bir kediye
seslenecek
kafaya geldim ama
sevgi böyle bir şey
işte, hayattaki
her saçmalığı
anlamlı kılıyor!**

"balın insanları iyileştirdiğine inanıyorum"

iyi şeyler kafası

Fethiye'de, faselyalardan oluşan bir mor deniz, ortasında bir güzel kız... İngilizce öğretmenliğini bırakmış, müdahalesiz, doğal arıcılık yapıyor. Çocukları arılarla, çiçeklerle tanıştırıyor. "İnsanları iyileştirdiğini düşünerek yapıyorum bu işi, bal ilaçtır," diyor Beyza Yavuz'la tanışın...

Fethiye'deyiz; arkadaşımız Emre (Karabacak), "Sizi çok özel bir yere götüreceğim," diyor. Az gezmemişim Fethiye'yi, Yanıklar'ı da az biraz bilirim. Ama gittiğimiz yerleri daha önce hiç görmemişim, biraz uzak, çok sakın, sessiz. Gün batımından az önce, tek katlı bir evin yanında duruyoruz. Derin bir sessizlik var. Mevsimlerden bahar, otomobilden inip gördüğümüz manzara büyüleyici. Evin çevresi ağaç ve çiçeklerle çevrili, önü ise mosmor bir deniz! O mor "denizi" lavanta tarlası sanıyorum önce. Sonra tarlanın ortasından şaşkınlığımızı ezbere tahmin eden bir kadın sesi geliyor: "Bunlar 'faselya' namıdır arı otu. Ben ektim, beğendiniz mi?" Beğenmez miyiz? Bu seslenmeyle tanışıyoruz "arıcı" Beyza'yla... Sonra "Vakit kaybetmeyelim," diyerek bize arı tulumları giydiriyor, kovanlara ulaşmak için tarlaya giriyoruz...

ÖĞRETMENLİKTEN ARICILIĞA

Beyza Yavuz, 1985 doğumlu, aslen İngilizce öğretmeni. Üniversitenin ardından 6 yıl anaokulunda İngilizce öğretmenliği yapmış. İlginç olan o ki onu, işini sevmemesi değil, çok sevmesi yeni bir iş arayışına yönlendirmiş. "Çocuklarla birlikte olunca gerçek amacını daha çok merak ediyorsun," diyor Beyza. İş bırakmış ama "en sevdiğini" bulması kolay olmamış. Dikiş kurslarına gitmiş, çocuklara kukla ve oyuncaklar dikmiş. Okullarda masal anlatarak harçlığını çıkarmış. Çiçekleri çok sevdiği için aklına arazileri gelmiş. "Zeytincilik yapabilirim. Çiçek ekebilirim ama ne ekersen ekeyim yanında arı da olmalı," diye düşünmüş... Arıcılık öğrenme yolunda tanıştığı, şimdi de mentoru olan Ferry Schutzelaars'la ilk ders onu derinden etkilemiş.

"ARILAR SİZİ HİSSEDER"

"Ferry bir Hollandalı, dünyanın her yerinde doğal arıcılık dersleri veriyor. Her sene Türkiye'ye de geliyor. Onunla birlikte arılarla tanışmaya gittik. Ferry bize 'Arılar sizi hisseder, öncelikle sakinleşmeniz lazım. Kalbiniz yavaşlasın, dinlenin, arıların sesini dinleyin, onları duyun' dedi. Bir süre dinlendik, bekledik. Sonuçta arılar gözlerimizin önünde oğul vermeye başladı. Hepsini topluca Ferry'nin etrafında döndü. Döne döne bir ağaca kondular ve biz bu olaya şahit olduk. Sonra da çıplak ellerimizle kedi sever gibi arıları sevdik. Çok etkileyici bir şeydi ve biz çok etkilendik! Dikiş diktim, resim yaptım, masal anlattım, kürek çektim, kaya tırmanışı yaptım ama hiçbir şey beni o anki kadar etkilemedi, hipnotize etmedi. İşte o gün bugün arıcıyım. Benim için çok meditatif bir şey. Şimdi, bir 6 sene öğretmenlik yaptığım binalara, bir de gökyüzüne bakıyorum, o yıllarıma inanamıyorum."

EN DOĞAL, EN MÜDAHALESİZ

Beyza artık arılarla, doğal arıcılıkla, hava durumuyla, çiçekler ve onların mevsimlik durumlarıyla yaşıyor. İngilizce bilmesi bu konuda ona büyük avantaj sağlıyor, doğal arıcılıkla ilgili Türkçe kaynağın yok denecek kadar az olduğunu söylüyor.

Kış beslemesi dışında hiç şeker vermiyor arılarına Beyza, hiç kimse de ilaç kullanmıyor. Kimyasal ilaç yerine şerbetle karıştırdığı damıtılmış kara kekik

suyu, yağı ya da defne suyu kullanıyor. Belirli aralıklarla, okaliptus kabuğu ve yaprağı kullanarak dumanla ilaçlama yapıyor. Bütün dünyadaki müdahalesiz arıcıları sosyal medyadan, ağırlıklı Facebook üzerinden takip ediyor.

Doğada arıların kovanları yan yana değil; aslında birbirlerinden rahatsız oluyorlar. Yan yana olunca hastalıklar da kolayca kovandan kovana geçiyor. Beyza hayıtlardan, kamışlardan sepet yapmayı, çamurla, tezikle sıvamayı öğrenmiş. Doğal kovanları ormanda farklı alanlara bırakarak arıcılık yapmak istiyor.

"PAHA BİÇEMEYİP SATAMADIM"

Beyza öyle bir titizlikten, öyle bir emekten bahsediyor ki çıkarıp bize gösterdiği peteklerden bal yemeye kıyamıyor, soruyoruz Beyza'ya "Peki sen balını satabildin mi?"

İki seneyi geçmiş Beyza bu işe başlayalı. "İlk sene satamadım, paha biçemedim, kıyamadım" diyor ve devam ediyor: "İlaç niyetine yemeli zaten insanlar balı. Sabahları aç karnına, ılık suyla koymalıdır mesela. Kaymak üstü yenmesine karşıyım. 'Balı kaymakla yemeyin, hastaysanız size satabilirim' diye yazıyorum bazen. Arılar bizim için yapmıyorlar balı. Ancak her zaman, arının, balın bizi iyileştirdiğini düşünerek yapmaya çalışıyorum bu işi."

BİR DE ARI MASALI YAZMIŞ

Beyza anaokulunu bırakmış ama şimdi de çocuklara arıcılık anlatıyor, tarlasında arılarla tanıştırıyor. Bu sene babasına sapan yaptırmış, kendi de bel çantası gibi keseler. Keselerin içine, çapanla atılacak tohum topları koyup çocuklara verecekler. Kovanı tarafından en güzel tarlayı bulmak için görevlendiren bir arı masalı da yazmış.

"Koyunum olsa sütünden, yününden bir şey yapacaktım, arım var ben de yabancı yayınları takip ederek balım bittiğinde bana gelir getirecek bir şeyler aradım," diyor Beyza, en doğalından, baldan, bal mumundan diş macunu, yüz temizleyiciler, kremler ve mumlar yapıyor.

"Arıcılıkta kadın ilginç bir yerde. Çoğunlukla eşlerine yardım eden ablalar var. Benim gibi üniversite okumuş, işini bırakmış, yabancı dil bilen Fethiye'de yok ama Türkiye'nin diğer illerinde var. Buğday Derneği sayesinde tanıştık, haberleşiyoruz. Ancak 'Sen kadınsın yapamazsın' diye ayrınlara katıştıran kadınlara ait ayrı bir arıcılık grubu kurmak da istemedik. Kadın ya da erkek arıcıyız işte," diyor Beyza.

Sunay Akın

İstanbul'da bir doktorun izleri...

İstanbul'un temizliğine çağdaş anlamıyla ilk değer veren Dr. Cemil Topuzlu'dur. Kentin sokakları Avrupa'da olduğu gibi her gün süpürülmeye ve yıkanmaya onun döneminde başlanmıştır.

1989 yılında yayınlanan İstanbul Şehir Rehberi'nde "Dr." unvanlı sokak ve cadde adlarını sayarsak, 30 tane olduklarını görürüz. Üstelik Adnan Adivar'ın tıp doktoru olmadığını bilmenin yanında, Esat Işık adına bir sokak ve bir de cadde adı bulunduğunu söylersek, sayı 28'e inmektedir. Geride kalanların tıp doktoru olduğunu düşünsük bile İstanbul gibi bir kentin sokak adlarında, tıp sanatının uzmanlarına verilen değer son derece yetersiz olduğunu kabul etmeliyiz. Bu tablonun daha da acı tarafı, "Dr. Nihal Reşit" in adı bir sokağa verilen tek kadın doktor oluşudur!

Oysa İstanbul'a çağdaş, uygar bir kent kimliği kazandıranların başında bir doktor gelmektedir...

1912-14 ve 1919-20 yılları arasında iki kez belediye başkanlığı yapmış olan Cemil Topuzlu, sivil ve askeri tıbbiyeleri birleştirerek Tıp Fakültesi'ni kuran ve de ilk dekanlık görevini üstlenen bir doktordur. Cemil Bey, dünya tıp tarihinde de son derece saygın bir yere sahiptir. Operatör Cemil Bey, 1897 yılında yaşanan Yunan Savaşı'nda, Yıldız Askeri Hastanesi'nde, Teselya'dan getirilen yaralı askerleri, Esad Feyzi ve Rifat Osman'ın çektiği röntgen filmleriyle ameliyat eder. **Böylelikle Cemil Bey, röntgen ışınlarını bir ameliyatta kullanan ilk cerrah olmuştur.**

Birçok cerrahi aletin tasarımını yapan Cemil Bey, bir meme kanserini ameliyatında, kaza eseri yırtılan arteri dikme başarısını gösterir. Bu operasyon, tıp literatüründe bilinen ilk başarılı atardamar dikişidir. Fransız tıp kitaplarında bu ameliyat "Arter Yaralanmalarının Cemil Paşa Yöntemiyle Dikilmesi" adıyla yer almıştır. Doktor Cemil Topuzlu, aşil tendonunun uzatılmasında kendi adıyla anılan bir yöntem de geliştirmiştir.

İstanbul'da, hafta sonları gezmek için Gülhane Parkı'na gidenlerden kaç kişi, Topkapı Sarayı'nın bu bahçesini halka açanın bir doktor olduğunu bilir? İlk "Şehremini" görevi esnasında kadınların da Gülhane Parkı'nda gezebileceğini dile getiren, kadınların da İstanbul'un gündelik hayatına katılmaları gerektiğini söyleyen Cemil Bey, gerici çevrelerin tepkisini çeker. Öyle ki bu kişiler Gülhane Parkı'na "Cemil Paşa Umumhanesi" adını takarlar!

Günümüzde "park", "çocuk bahçesi" ya da "millet bahçesi" olarak adlandırılan, kadınların da erkekler gibi aynı haklarla ziyaret edebildikleri, spor yapıp dinlendikleri kent içindeki yeşil alanlara kadını köleleştiren, hayattan dışlayan bağnaz kafaların "Umumhane", yani genelev adını taktığını unutmamalı, unutturmamalıyız.

İstanbul'un temizliğine çağdaş anlamıyla ilk değer veren Dr. Cemil Topuzlu'dur. Kentin sokakları Avrupa'da olduğu gibi her gün süpürülmeye ve yıkanmaya onun döneminde başlanmıştır. Halk sağlığına büyük önem veren Cemil Bey, bunun için Avrupa'dan ilk kez yıkama ve süpürme arabaları getirmiştir. Çöp arabalarının içini çinko kaplatıp kapak taktıran Cemil Bey, temizlik işlerinde çalışanların koşullarını da sıhhiyeleştirmiştir.

Bir doktor olarak, geride bıraktığımız yüzyılın başlarında İstanbul'u bir Avrupa kenti gibi parkları, yeşil alanları olan, tertemiz bir kent seviyesine çıkartan Cemil Bey'in 20 Aralık

1913 tarihinde, Mimar Alfred Michel'le imzaladığı antlaşma son derece önemlidir!

Söz konusu antlaşma, İstanbul'da yeni açılacak umumi tuvaletlerin koşullarını içermektedir. Kentin en merkezi 30 yerinde açılacak tuvaletler için Cemil Bey'in şartlarından birkaçını okursak, bir doktorun kent yönetimindeki önemi daha da anlaşılacaktır: "Her tuvalet elektrikle

aydınlatılacak... Tuvaletlerde iki kuvvetli ve aynalı lavabolarda saç ve elbise fırçasının yanında dört tarak ve tırnak takımı bulundurulacak... Bir kez kullanılıp kaynar suyla yıkanmak için sepete atılacak en az beş havlu... Her tuvalete bir kutu içerisinde temiz pamuk konulacak..."

Cemil Topuzlu Caddesi, İstanbul'un Kadıköy yakasında, Caddebostan semtinde bulunmaktadır...

Tıp sanatının büyük ustası Cemil Topuzlu'yu saygıyla anarak soruyoruz: Her gün daha da büyüyen, yeni yeni sokaklar, caddelere kavuşan İstanbul'da "Dr." unvanlı tabelalara neden fazlasıyla hak ettikleri yer verilmez?

Bir kentin sokak tabelalarında yazılanlar, o toplumun nereden gelip nereye gittiğinin göstergesidir...

Bu nedenledir ki doktorlarımızın hasta ya da hasta yakınları tarafından şiddete maruz kalmalarına şaşırılmamalıyız. **Sokak lambalarının aydınlatıldığı cadde ve sokaklarımızdaki tabelalarda adları azaldıkça, can derdine düştüğümüzde ışığına koştığımız doktorlarımızın karanlık beyinlerin şiddetine maruz kalmaları rastlantı değildir.** Hayatın bu

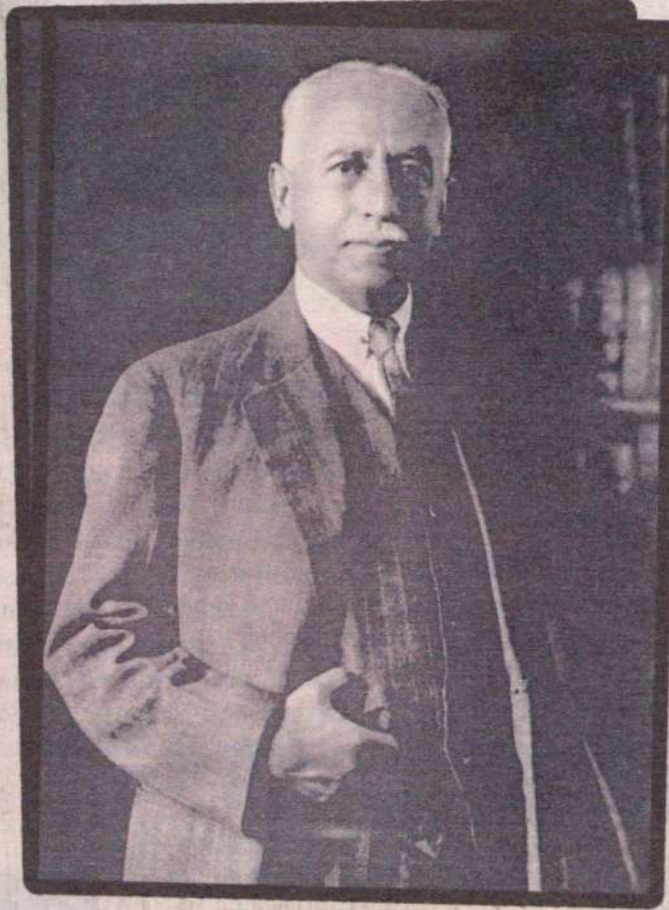
nabzını iyi tutmalı, göz ardı etmemeliyiz.

Ülkemizin yüz akı, hocamız Aziz Sancar Nobel Ödülü kazandığında, bir gazete tarafından aranmış ve düşüncem sorulmuştu. Yayınlanmayan sözlerimi tarihe not düşelim: "Çok mutlu oldum, gurur duydum hocamızın başarısından... Ama unutmayalım ki hocamız bir başka ülkenin doktorlara sunduğu yaşam koşullarında bunu başarmıştır. Ülkemizde doktorluk yapmış olsaydı gazetenize yarın bir hasta yakını tarafından dövülen ya da öldürülen doktor olarak haber olacaktı!" Bir doktorumuza uygulanan şiddet sadece ona yönelik değildir... Şiddete uğrayan onun hastalarıdır, aynı zamanda...

Yasalarda bir insan yaralamanın, öldürmenin cezası bellidir. Katledilen ya da darp edilen bir doktora, bu canılığı yapana ceza, yasadaki hak edişinin yanı sıra, o doktorun tedavisi altında olan hastaların sayısı kadar katlanarak verilmelidir... Çünkü şiddete maruz kalan sadece doktorun değil, hastalarının da canıdır.

Hastanenin kapısından içeri giren bir zorba, karşılaştığı doktorun arkasında hastalarından oluşan bir ordu olduğunu görmeli... Kanun koyucular, hâkimler, savcılar ancak böyle bir yasal düzenlemeyle doktorlarımızı koruma altına alabilirler...

İstanbul'da sokak tabelalarının çoğaldığını, aralarında doktor adı taşıyanların azaldığını söyleyerek başlamıştık yazımıza... Doktora şiddet konusuna çözüm arayanlara gösterdiğimiz bir yön tabelasıyla da son

Bir kentin sokak tabelalarında yazılanlar, o toplumun nereden gelip nereye gittiğinin göstergesidir...

İş Sanat kafası Ocak

Yeni Yıla Görkemli Bir Başlangıç

İş Sanat Konser Salonu, dünya sahnelerinin yıldız isimlerinden oluşan konserlerine Ocak ayında da hız kesmeden devam ediyor. İş Sanat Kibele Galerisi, heykeltıraş Maria Kılıçlıoğlu'nun sergisine ev sahipliği yapacak.

En Sevilen Klasiklerle Yeni Yılı Karşılıyoruz

2019 yılı şef Serdar Yalçın'ın düzenlemelerinden oluşan "Senede Bir Gün" konseri ile başlıyor. Opera Oda Orkestrası eşliğinde, solist ve dansçılar, en sevilen klasik, vals ve tango eserlerini izleyici ile buluşturacak. Soprano Hande Soner Ürben, mezzo-soprano Deniz Likos ve tenor Hüseyin Likos'un seslendireceği eserler, danslar ile renklenecek. **4 Ocak Cuma**, saat **20.30**'da, **İş Sanat Konser Salonu**'nda gerçekleşecek yeni yıl konserini kaçırmayın!

Bir Mandolinden Fazlası Avi Avital ile İş Sanat'ta

Klasik müzik dünyasının son yıllarda adından beğeniyle bahsettiği mandolin sanatçısı Avi Avital, tanınmış oda orkestrası **Cappella Gabetta** ile Barok dönemden 20. yüzyıl müziğine kadar uzanan bir repertuvarla İş Sanat'ta dinleyicileri ile buluşacak.

Grammy ödüllerine aday gösterilen ilk mandolin sanatçısı olan Avi Avital, **9 Ocak Çarşamba** günü saat **20.30**'da İş Sanat'ta sahne alacak.

İstanbul'a Dair Büyülü Şiirler: Aşk ve Hüzündür İstanbul

"İstanbul Şiirleri", eski bir iskeleyi imgeleyen dekorda, müzik eşliğinde seyirciye sunuluyor. Atilla Birkiye'nin hazırladığı, Serdar Yalçın'ın müzik yönetmeni olduğu şiir dinletisinde, **Tilbe Saran** ve **Hakan Gerçek**; Nâzım Hikmet, Orhan Veli, Behçet Necatigil ve Cahit Külebi gibi önemli şairlerin şiirlerini seslendirecekler. İstanbul'a dair en büyüğü şiirlerin yer aldığı dinleti **14 Ocak Pazartesi 17.00**'da öğrenci matinesi ve **20.30**'daki iki seans ile İş Sanat'ta ücretsiz olarak gerçekleşecek.

Elektronik Müzik ve Flamenko'nun Sıra Dışı Harmanı

Kuşağının en dikkat çeken caz müzisyenlerinden biri olarak gösterilen İspanyol piyanist ve besteci **Ariadna Castellanos**, İş Sanat sahnesine konuk oluyor. Flamenko ve cazı harmanlayarak klasik teknik ile doğaçlamayı bir arada sunduğu yeni bir stil oluşturan Ariadna Castellanos, İstanbul'daki ilk konseri için **25 Ocak Cuma** akşamı saat **20.30**'da İş Sanat Konser Salonu'nda olacak.

Evvel Zaman Dışından Macera Dolu Masallar

İş Sanat'ın müzikli masal serisi **Evvel Zaman Dışından Masallar**'ın sevilen oyunu Orman Lokantası bu sezon da çocukları macera dolu bir masala davet ediyor. **Yekta Kopan**'ın Hansel ve Gretel masalından yola çıkarak kaleme aldığı **Serdar Biliş**'in yönettiği oyunun anlatıcılığını sevilen oyuncu Sevinç Erbulak üstleniyor. Küçük sanatseverleri eğlence dolu bir yolculuğa çıkaracak, müzik ve dansla dolu bu oyunu kaçırmamak için **27 Ocak Pazar** günü saat **15.00**'ı takvimlerinize not almayı unutmayın.

Ocak Ayının Parlayan Yıldızları Deniz Yakın ve Yekta Elmas

Parlayan Yıldızlar serisi, Ocak ayında kemancı **Deniz Yakın** ve piyanist **Yekta Elmas** ile devam ediyor. 2008 doğumlu Deniz Yakın, Brüksel'de düzenlenen 11. Grumiaux Keman Yarışması ve 5. Uluslararası Roma Müzik Yarışması'nda kendi kategorisinde birincilik ödüllerini evine getirdi. 2002 doğumlu Yekta Elmas ise, İtalya'da düzenlenen Piano Talents 4. Uluslararası Piyano Yarışması'nda ikinci oldu. Parlayan Yıldızların konseri **28 Ocak Pazartesi, 20.30**'da Milli Reasürans'ta ücretsiz olarak gerçekleşecek.

Düşlere Hayat Veren Heykeller

İş Sanat Kibele Galerisi, heykel sanatçısı **Maria Kılıçlıoğlu**'nun "Evrenin Nabzı" retrospektif sergisiyle sanatseverleri düşlerin dünyasına davet ediyor. Taş, balmumu ve bronz kullanarak ürettiği heykelleri ile Helenistik tarzda çok sayıda esere imza atan Kılıçlıoğlu'nun retrospektif sergisi **9 Ocak - 23 Şubat 2019** tarihleri arasında ziyaret edilebilir.

Kaan Koç

Çakıl'a

14 yıl önce, İstanbul'da karşılaştık onunla. Sapsarı, bir avuç kadar, kucağımda yol boyu titreyen, yolda üzerime kusan, daha ilk günümüzde yerden aldığı ufacık bir dalla benimle oyunlar oynayan bir canlıydı Çakıl.

Ne yazacağımı bilmiyorum. Ne yazmayacağımı da. Bir yazarın en büyük dilemması, kalemi eline aldığı anda duygularına mı yoksa mantığına mı daha çok ağırlık vereceğidir. Bu, her yazdığı eserde, onun geleceğini oluşturan bir seçimdir. Büyük bir tuzaktır da bu. Dünyayı bir kenara itip, yaşamını sadece yazmaya adanmış biri, kurmaya çalıştığı geleceği, oluşturmaya çalıştığı hayat serüvenini sadece duygularına dayanarak yaratamaz. Çünkü duygular bencildir. Terside de kabil değildir bunun; zihin, duygulardan da bencildir. Aklın süzgecinden geçmiş bir yürek, yüreğin ateşinde pişmiş akıl. Ne yazacağımı bilmiyorum. Çünkü aklım da yüreğim de aynı dikenli telin pençesinde.

Belki bir "obituary" yazabilirim. "Ölüm ilanı" deyip geçmek istemiyorum, çünkü bizim topraklardaki gibi bir ilan değil. Batıların daha iyi becerdiği bir şey; ölenin arkasından yayınlanan, yaşarken nasıl bir hayatı olduğunu, sevdiği şeyleri, nelere güldüğünü ve nasıl sevildiğini anlatan bir ilan. İşte bu da öyle bir yazı olacak bu sefer. Hayatımda ilk defa bir ölüm ilanı yazacağım. Çünkü hayatımda ilk kez, bir cesedi sevdi parmaklarım, açık kalan gözlerini kapamaya çalışıp başaramadım, taş kesilmiş vücudunu ısıtmak için sıcak nefesimle suratına hohladım. İlk kez bir cesedi alnından öptüm. Aralık soğuşuna rağmen, her basışımda çitirdayan bahçemizin toprağına rağmen, çömeldiğim yerde yürüyen solucanların üşümüş haline rağmen, alnı sıcaklığı. Hareket etmesini bekledim. Gözlerinin kıpırdamasını. Yavaş yavaş da olsa soluk almasını bekledim. Sahiden tüm bunların gerçekleşmesine ihtimal verdi o sırada beynim. Mucizelere inandırılmış beynim. Hiçbir şeyin yok olmadığını, olamayacağını düşünen beynim; nötrona, protona, uzaya, kimliğini gizlemekte mahir bir tanrıya, annemin yeryüzüne döküp durduğu iyi niyetlerine, "inanırsan olur"lara inanan beynim. Tüylerinin arasında parmaklarımı gezdirirken, "kızım, güzel kızım," diyerek bana yanıt vermesini bekleyen ahmak bendim.

14 yıl önce, İstanbul'da karşılaştık onunla. Sapsarı, bir avuç kadar, kucağımda yol boyu titreyen, yolda üzerime kusan, daha ilk günümüzde yerden aldığı ufacık bir dalla benimle oyunlar oynayan bir canlıydı Çakıl. O geldiğinde ben daha 18 yaşındaydım. Çocuktum. Birlikte evin içinde koşmamızı çok severdi. Salon sandalyelerinin altına saklanır, onu bulana kadar ses etmezdi. Sokağa çıktığımızda, bir çeşit koruma içgüdüleriyle havlayıp durur, sonra koşup bacaklarımızın arasına saklanır, büyük köpekleri uzak tutmak için onlara diklenmeye devam ederdi. En korktuğu anlarda cesaretini benden alıyordu, geceleri onun yanına uzanıp sarılan ben ise, en umutsuz ve kederli olduğum gecelerde, huzurumu onda buluyordum. Çünkü beni incitmek pahasına, kendini iyi hissettirecek yolları seçmezdi o. Böyle bir zihni yoktu. Sadece vardı. Kusursuz bir varoluş sergiliyordu, zihnin tuzaklarıyla zehirlenmiyordu. Avcumdan sular içiyor, en karanlık yollara benimle yürüyor, korktuğunda da sevindiğinde de yanıma sokuluyordu. Çünkü bana güveniyordu. "Sana güveniyorum," demeye tenezzül etmeyecek kadar güveniyordu. Verdiği ve hissettirdiği, öğrettiği ve gösterdiği hiçbir şey için karşılık istemiyordu. İşte bu gördüklerim, bana varlığını gösterdiği duygular, dünyaya ve insanlara yaklaşımımı değiştiren her şeyiyle birlikte Çakıl, benim en büyük ve en sessiz öğretmenimdi. Öğretmenim öldü. Öğretmenim, ona mızıka çalmamı çok sever, müziğe eşlik ederdi.

Ey ayaklarının çitirtıları ile gece boyu dolaştığı o evi ısıtan şey, gün boyu odalarda tek başına bizi arayıp akşamları karanlıkta kalsa bile, biz daha evin sokağına girer girmez hemen kapıya koşup bizi bekleyen, bizi karşılayan, bizi odalara hoş getiren şey. Ey evdeki bütün halıların sıcak olma sebebi, hayatında hiçbir canlıyı incitmemiş olan şey. Sana dair yazılabilecek en kötü yazıdır güzel Çakıl. Bu, sana dair yazmayı becerebildiğim tek mümkün yazıdır. Şimdi, içine girdiğin yeryüzüne biraz bilgelik, biraz da sevmeyi öğret. Ben de benim yerime sana kökleriyle sarılan çiçeklere iyi bakacağım. Umarım, hep üstünde yattığın o yeşil koltuk kadar, dost canlısı ve sıcaktır o toprak da. Umarım, küreğe yaslanmış beklerken gördüm. Etrafa bakındım biraz sonra; yeşil, beyaz bir örtü. Kabarık. İçinde senin yatıyor olduğunu anladım. Anlamakla anlamlandırmak arasındaki o uzun mesafede takılı kaldım. **İnsan, ne yaşıyorsa anlayıp da bir türlü anlamlandıramadığı noktalarda yaşıyor zaten. Seni o çukura koyup üstüne toprak atmak da pek anlamlı gelmedi bana.** Elimdeki kürekle vura vura, topraktan çıkan solucanları ikiye ayırmak da manasızdı. Salakçaydı. Senin asla yapmadığın, yapmayacağın bir barbarlıktı. İnsanlıktı. Üstünü örttükten sonra, toprağına çiçekler eken annemi izledim, babamın tıpkı sizin akşam gezintilerindeki gibi, hâlâ sokakta arkasına, senin yokluğuna bakarak yürüdüğünü duydum, kapıda anahtarımı döndürürken bomboş bir ev nasıl olurmuş, içeriden hiç ses gelmeyen odaların çirkinliği neymiş onu anladım, burnundaki tümör yüzünden, aylardır evin her yerine damlayan kan damlalarını bile özlediğimi fark ettim. 14 yıllık günahsız ömründe, beni 32 yaşındaki bir adama çevirdiğini, şiirlerime yeni kapılar açtığını, susmanın, dinlemenin ve sevmenin bereketini, usulca yaşayıp usul usul gitmenin kudretini öğrendim senden. Sırdaşım öldü. Sırdaşım, meyve yemeyi çok severdi.

Beni incitmek pahasına, kendini iyi hissettirecek yolları seçmezdi o. Böyle bir zihni yoktu. Sadece vardı.

ve kibre bürünmeden ki ikisini de en çok hak eden sendin, gelip gelip kendini sevdiren şey. Ey kalp atışına dönüşmüş gün ışığı, hiçbir şeyin kıramadığı su damlası. İhtimal ya, tamamen yok olmamış da başka bir şekle dönüştüysen artık, olur ya, yazdıklarımız da uzayın sonsuz dolabında yankılanıp duruyor, hiç bilmediğimiz yerlere ulaşıyorsa eğer, bil ki seni çok sevdik. Anılarımızın içinden hiçbirini çekip ayıramayacak, seninle geçirdiğimiz zamanı kesitlere bölemeyecek kadar çok.

Babamı, bizim bahçeye senin mezarını kazmış, elindeki küreğe yaslanmış beklerken gördüm. Etrafa bakındım biraz sonra; yeşil, beyaz bir örtü. Kabarık. İçinde senin yatıyor olduğunu anladım. Anlamakla anlamlandırmak arasındaki o uzun mesafede takılı kaldım. **İnsan, ne yaşıyorsa anlayıp da bir türlü anlamlandıramadığı noktalarda yaşıyor zaten. Seni o çukura koyup üstüne toprak atmak da pek anlamlı gelmedi bana.** Elimdeki kürekle vura vura, topraktan çıkan solucanları ikiye ayırmak da manasızdı. Salakçaydı. Senin asla yapmadığın, yapmayacağın bir barbarlıktı. İnsanlıktı. Üstünü örttükten sonra, toprağına çiçekler eken annemi izledim, babamın tıpkı sizin akşam gezintilerindeki gibi, hâlâ sokakta arkasına, senin yokluğuna bakarak yürüdüğünü duydum, kapıda anahtarımı döndürürken bomboş bir ev nasıl olurmuş, içeriden hiç ses gelmeyen odaların çirkinliği neymiş onu anladım, burnundaki tümör yüzünden, aylardır evin her yerine damlayan kan damlalarını bile özlediğimi fark ettim. 14 yıllık günahsız ömründe, beni 32 yaşındaki bir adama çevirdiğini, şiirlerime yeni kapılar açtığını, susmanın, dinlemenin ve sevmenin bereketini, usulca yaşayıp usul usul gitmenin kudretini öğrendim senden. Sırdaşım öldü. Sırdaşım, meyve yemeyi çok severdi.

Bu, sana dair yazılabilecek en kötü yazıdır güzel Çakıl. Bu, sana dair yazmayı becerebildiğim tek mümkün yazıdır. Şimdi, içine girdiğin yeryüzüne biraz bilgelik, biraz da sevmeyi öğret. Ben de benim yerime sana kökleriyle sarılan çiçeklere iyi bakacağım. Umarım, hep üstünde yattığın o yeşil koltuk kadar, dost canlısı ve sıcaktır o toprak da. Umarım, küreğe yaslanmış beklerken gördüm. Etrafa bakındım biraz sonra; yeşil, beyaz bir örtü. Kabarık. İçinde senin yatıyor olduğunu anladım. Anlamakla anlamlandırmak arasındaki o uzun mesafede takılı kaldım. **İnsan, ne yaşıyorsa anlayıp da bir türlü anlamlandıramadığı noktalarda yaşıyor zaten. Seni o çukura koyup üstüne toprak atmak da pek anlamlı gelmedi bana.** Elimdeki kürekle vura vura, topraktan çıkan solucanları ikiye ayırmak da manasızdı. Salakçaydı. Senin asla yapmadığın, yapmayacağın bir barbarlıktı. İnsanlıktı. Üstünü örttükten sonra, toprağına çiçekler eken annemi izledim, babamın tıpkı sizin akşam gezintilerindeki gibi, hâlâ sokakta arkasına, senin yokluğuna bakarak yürüdüğünü duydum, kapıda anahtarımı döndürürken bomboş bir ev nasıl olurmuş, içeriden hiç ses gelmeyen odaların çirkinliği neymiş onu anladım, burnundaki tümör yüzünden, aylardır evin her yerine damlayan kan damlalarını bile özlediğimi fark ettim. 14 yıllık günahsız ömründe, beni 32 yaşındaki bir adama çevirdiğini, şiirlerime yeni kapılar açtığını, susmanın, dinlemenin ve sevmenin bereketini, usulca yaşayıp usul usul gitmenin kudretini öğrendim senden. Sırdaşım öldü. Sırdaşım, meyve yemeyi çok severdi.

Enis Batur'un kütüphanesinden

EBUBEKİR EROĞLU / SESLİ HARFLER (YKY)

1950'li yılların ilk yarısında doğmuş, 1970'li yıllarda ürünleriyle ortaya çıkmış sıkı şairlerin nüfusu azımsanamaz. Meşrep farklılıkları ve çeşitlilikleri de. Oturaklı bir değerlendirmesi hâlâ yapılamadı o kesitin. Sıkı örneklerin tümü, müzik alanındaki kullanımıyla "sol anahtarı"nı hemen, ilk şiirleriyle vermişler; buna karşılık bazıları yolda yürünge değiştirmiş, bazıları ise güzergâhlarına enikonu sadık kalmışlardır. Ebubekir Eroğlu, ikinci kümede yeralan şairlerin önde gelenleri arasında:

1974'de kitaplaşan *Kuşluk Saatleri*'nden bugüne yekpâre, şüphesiz gitgide olgunlaşan, giderek bir bilgelik düzeyi tutturmaya başaran bir çizgi çekti Eroğlu. *Berzah*, otuz yılın (1968-98) üretimini biraraya getirdiğinde şairin poetik tutarlılığı alabildiğine netleşmiş, "dünya"sı ete kemiğe bürünmüştü. Başlığa oturttuğu altı harflik bir kelime olmanın ötesinde, bütün bir programa işaret eden, dünyevî ve ulvî iki ana tabakayı içiçe geçiren pusula-kuramdı.

Belli bir kültürün içinden gelen, değerlerini giyinmiş,

onlara uygun şiir dilinin
ufkunu tarayan bir
şairin sıkı dokunmuş
kumaşı okunuyordu
Eroğlu'nun şiirinde.

Her şair gibi
el almıştı, öte yandan.

Seçilmiş bir miras vardı
arkasında ve borçlarından
korkmuyordu: Orta-Doğu'nun
söz geçmişini, gelenek deposunu
olduğu kadar, Necip Fazıl ve Sezai Karakoç gibi
çağdaş temsilcilerini de mayasına katmış, bununla
yetinmeyerek haritasını genişletmiş, bir ucu Eliot
gibi modern şiirin öncü örneklerine uzanan
yenilikçi hamlelere gözünü kapamamıştı.

Gene de bu dayanakların eninde
sonunda bir zemin oluşturduğunu söylemek
gerekir: Ebubekir Eroğlu'nun asıl heyecan
verici şiirsel özellikleri yazı'sından
kaynaklanır. Herşeyden önce, ince
ayar farklı objektiflerle özgün bir imge
düzeni kurmuştur, baştan uca. Dili eğip
bükmeden, yoğunluk katsayısının yüksekliğini
gözden çıkarmadan sıradışı bir duruluk çitısı
ortaya koyar. Güçlü sırlarının başında ritim
duygusunu anmalıyım: Eroğlu, bestecilere yaraşır
bir tempo çeşitliliği içinde kurar şiirlerindeki
çatıyı, okuruna bir akış hareketinin çekirdeğine
yerleştirir. Sürekliliğini neredeyse noktalama
işareti kullanmadan ilerleyen yazısıyla sağlar.
Kullandığında da, "Belirli" şiirinde rastladığımız
gibi, büyütece tutar onu. " "ları devreye
soktuğunda, sessizliğin, belki de bilinçli susuşun
payını vurgular.

Berzah sonrası, *Sınır Taşı* ve *İçkale* ile
tazelediği hamlelerine bir yenisini *Sesli Harfler*
ile ekledi Eroğlu: Bana mı öyle geldi bilmiyorum,
şiir ortamımız ulaştığı aşamayı, bir bakıma şiirce
bilgelenişini tam seçemedi. Gürültücülere ayarlı
edebiyat dünyamız, gitgide yeri daralıyor özlü
çıkışların. Bir ara sormuştum: Bugün, dilimizde,
Çorak Ülke ayarında (şüphesiz günümüz ölçülerince)
bir şiir yazılsa *farkedilme* olasılığı var mıdır?

Berzah has bir şairi karşımıza getirmişti.
Sonrasında yayımladığı şiir kitapları yepyeni,
taze dallar çıkageldi o gövdeden – tek okumaya
niyetimiz olsun.

**Gürültücülere
ayarlı edebiyat
dünyamız, gitgide
yeri daralıyor özlü
çıkışların.**

MARK TWAIN / SHAKESPEARE ÖLDÜ MÜ? (1984 Yayınları)

Virginia Woolf, günlüğünde (26 Ekim 1934),
koca Yeats'le bir karşılaşmalarının kaydını tutuyor:
Şair, boş askılıkta bir ceket *görüyor*, sonra ışık,
sonra bir tür gövde. Ruhlara inandığını çekincesizce
dile getiriyor.

Bütün kültürlerde, yazınsal geleneklerde
hayalet öykülerine az çok rastlanır ya,
Anglosaksonların üstüne yoktur. Poe'suyla,
Hawthorne'uyla, Henry James'yle iki kıta
arasında mekik dokumuşlardır. Kaldı ki, dünya
edebiyatının en sıkı hayalet öyküsü adadan
çıkıştır: Shakespeare'in *Hamlet*'ten fıskırttığı
hayalet yerkürenin her sahnesine, ekranına
konuk olmamış mıdır?

Anglosaksonların bunu Shakespeare'in
kendisini hayaletle dönüştürme konusunda bir
fırsat olarak değerlendirdiklerini görüyoruz:
Willy yaşamış mıydı, yaşadıysa bile yazdıklarını
yazmış mıydı sorusu tamitamına dört
yüzyıl geçmiş olmasına karşın aradan,
çekiciliğini yitirmemiş besbelli:

Marlowe'un esrarengiz 'kayboluş'u
(oysa Villon da aynı biçimde
sırta kadem basmıştı), hemen
ardından Shakespeare'in
oyunlarının şüpheli (?) devreye
girişleri, kayıt kıtlığı hayalet
efsanesini tetikleyen etmenlerin

önde gelenleri. *Shakespeare*

Öldü mü'süyle Mark Twain'in çıkışını

bir yere kadar anlamak elde, ya bugün
www.doubtaboutwill.org sitesine doluşanlara
ne demeli?

Twain, 1909'da yayımladığı risalesinde
Shakespeare'in yapıtlarını Francis Bacon'ın
yazdığını ileri sürerken, bir bakıma ilk
ghost-writer'in adresini mi gösteriyordu?
**Kendi payıma, kavrayamadığım
şu: Neden hakkında pek az bilgiye
sahip oldukları halde, bir adama bir
yapıtı bir türlü yakıştıramamışlardı?**
Shakespeare iyi-kötü tanınmış olsaydı, eldeki veriler
bu denli olağanüstü bir yapıtın doğmasına engel
oluştursaydı anlardım, bu çıkarımı onaylatacak
"bilgi"lerden yoksunuz. Kaldı ki, yazdıklarıyla Bacon,
bana herhangi bir Shakespeare oyununu *kurma*
yeteneğine sahip biri izlenimini vermiyor.

Twain, donanımı nedeniyle Bacon'a
yakıştırıyor WSH'nin yapıtını. Öyle ya, serserinin teki
bütün *bunları* nasıl bilebilir, nereden öğrenebilirdi?
Hayaletlerin yaşadığı bir öteki evren varolsaydı,
Willy -eminim- durmadan kıs kıs gülecekti.
Öte yandan, konu 'anlaşılmaz'ın kapsama alanına
girildiğinde, her köşeden ayrı bir kuşku sorusu
peydahlanabilir de: *Buradan*, diyelim ben,
kaşlarımı kaldırarak hamle yapabilirim:
Shakespeare, nasıl olmuştu da, 2010'ların dünyasını
kasıp kavuran muktedir portrelerini, etrafı işgâl
eden yalaka ordusunu, medyaya doluşan
yeteneksiz soytarıları, cehâletin ve sofuluğun
tırmanışını, değer bunalımını, para tapıncını,
soysuzlaşmayı *anlatmıştı*?

Hayalet ile hayal et arasındaki bağlantım
inandırıcı gelmemiş olabilir; uzgörmek, çok
uzaktan, uzaklardan görmek yeteneğine,
hem de Nostradamus kesilmeden, sahip insanlar
var, yadsıyamayız: Kimsenin *henüz* göremediğini
herkesten önce görebilmeleri her vakit tedirginlik
yaratmıştır.

Can Yılmaz

mutlu yıllar geçidi

“Pasta kesiyordur bizimkiler,” dedi içinden, eşi pasta alırdı yeni yıl geceleri için. Bir keçe beraber kesmek nasip olmuştu, neredeyse 9 yıl önce...

Bir ayağı dışarıdaydı bakımsız ve ağır kokulu tren hareket ettiğinde. Kapıları kapanmayan trenin eşiğine adım atan son adamın düşme tehlikesini kimse sorun etmedi, ileri doğru küçük bir hamleyle parmak uçları ucu ucuna yakalamıştı binbir mikrobun yapıştığı soğuk tutunma demirini. Kalabalıktan bir iki kişi başıyla kutladı bu küçük başarıyı. Sıkı sıkıya tuttuğu plastik poşetini daha sıkı kavradı, ağzı ekşi ekşi kokan adama sırtını verdi, biraz da midesi bulanarak. Karanlığın içinde akıp giden ıssız yollara daldı gözleri ve daha fazla dayanamadı göz kapakları günün yüküne, kapandı usulca...

“Arabanız hazır beyefendi,” dedi temiz giyimli kibar görevli, oturduğu geniş koltuktan kalktı usulca, “Teşekkür ederim, biliyor değil mi nereye gideceğini?” Kibarlıktan kırılan görevli “Biliyor efendim,” dedi nazik bir gülümseme eşliğinde. Yüksek tavana saplanmış dev avizenin altından geçip dışarı çıktı, kapısı açık arabasına doğru yürüdü, kapıyı tutan şoförüne bakmadan hakiki deri koltuğuna gömüldü. Kapı yumuşak bir hareketle kapatıldı, şoför hızla yerini aldı, hareket ettiler. Deri koltuk ısınmadan telefon çaldı, hızla açtı telefonu, “Hayatım önce eve geçeriz, sonra bizim otelde program var... Hıı... Tamam, geliyorlar tabii... Tamam canım yoldayım... Çıktım çıktım... Hadi öptüm.”

Telefon kapandı açıldığı hızla, “Sen ne yapıyorsun yılbaşında?” dedi arkadaki ağzı kulaklarındaki adam, yolu takip eden gözler dikiz aynasına takıldı bir an, “Sizinleyiz efendim,” deyiverdi, biraz da canı sıkılarak... Arkadaki adam güldü “Haa doğru ya, bin türlü iş var.” **Dikiz aynasından kaçırdı gözlerini, yılbaşı gecesini berbat eden adamla daha fazla göz göze gelmenin alemi yoktu.** “Siz nasıl yapıyorsunuz? Dün mü çalışmadın, yarın mı çalışmayacaksın? Nasıl oluyor tatil işi?” Dikiz aynasına sabitledi gözlerini, “Dün çalıştım, yarın da çalışacağım, tatil yok efendim, bu ay pek boş kalamadık...” Arkadaki koltuğa gömülmüş adam gevrek gevrek güldü, “Yahu bu zamanda iş olsun da çalışalım, ekmek aslanın ağzından bağırsağına indi...” Şoför ayağının ucuyla gaza yüklendi, ağzının içinde ziyan ettiği küfrünü adeta yola saçtı, hızlandı... “Tabii efendim, iş olsun da çalışalım.”

“Sen bekle,” dedi arabanın sahibi adam, “Bekle çıkıyoruz birazdan.” Kapıyı kapattı şoför, yumuşak bir “Emredersiniz,” eşliğinde ve beklemeye başladı. Beklediğinden uzun sürdü bu kez, bir ara saatine baktı, “Çocuklar yemeğe oturmuştur,” dedi alt dudağını ısırarak... “Yılbaşı gecesini lan bu,” dedi, “yeni yıl lan yeni, yeni bir şey var mı, yok...” Aklına geleni diline söyletmeden yakalandı patronuna, “Geldik,” dedi adam arabaya beş metre kala, yanında sonradan takviyelerle hale yola sokulmuş kadının beline sıkı sarılmış halde bağırırdı “Aç oğlum kapıları.” Hızla içilen birkaç kadehin gazıyla çıkan gür sese aldırmadı, zaten açık kapıyı biraz daha araladı suratına gereksiz bir gülümseme yapıştırarak.

Arkadaki kadını zerre ilgilendirmeyen hayat başarıları ağzından dökülmeye başlamıştı yine. Biz nerelerden nerelere geldik diye başlamıştı, zenginliğin kaynağı olarak babasını değil, zekasını sunuyordu her zamanki gibi. Bilmem kaçınıcı kez dinlemişti bunları, dikiz aynasından sahte kahkahalara tanık olmuş, yarın hatırlanmayacak anılar dinlemişti. “Pasta kesiyordur bizimkiler,” dedi içinden, eşi pasta alırdı yeni yıl geceleri için. Bir keçe beraber kesmek nasip olmuştu, neredeyse 9 yıl önce... “Bas biraz oğlum,” dedi kafası yeni yıla hazır patron, “Az kaldı lan, bas şu gaza...” Gaza yüklenmedi bu kez, “Hız kamerası var efendim,” dedi usulca... “Dur lan,” dedi yumuşak koltuğa gömülmüş kadının beline sarılmış ellerini sallayarak, “Dur!” Emir demiri kesti, şoför ayağını gazdan çekip frene bastı usulca ve durdu.

Apar topar indi arabadan alkolün beynine oynadığı oyunun farkında olmayan patron, şoför kapısını açtı, “İn lan arabamdan,” dedi arkadaki kadının gaz veren kahkahaları arasında, “İn... Yürü git... Ben kendim kullanacağım.” Şoför el frenini çekti, arabadan indi, “Efendim bunu yapamam, müsaade edin devam edelim...” Patron, nezaketi ukalalık sandı, “Bana akıl verme, kovuyorum lan seni, siktir git!”

“Efendim, buyurun gideceğiniz yere götürüyem.” Eğlencenin dibine vuruyoruz kafasındaki sanayi katkılı toplama kadın güldükçe patron dozu artırıyordu.

Şoförü itip koltuğa oturdu, “Seni bir daha görmeyeyim,” dedi. Şoför yeteri kadar alttan aldığını düşünmüş olacak ki daha fazla ısrar etmedi, “Peki efendim,” dedi. Hızla arabanın bagajındaki poşetini aldı, bagajı kapattı, “İyi geceler,” dedi. Araba hızla uzaklaşırken arkasından mırıldandı, “Sabah erken ararsın... Hıyar.”

Elinde poşetiyle bir süre taksi bekledi, neden sonra fark etti tren istasyonunu, yıllardır kullanmadığı banliyö treni geliyordu istasyona, ok gibi fırlayıp merdivenleri üçer beşer çıktı... Bir ayağı dışarıdaydı bakımsız ve ağır kokulu tren hareket ettiğinde. Kapıları kapanmayan trenin eşiğine adım atan son adamın düşme tehlikesini kimse sorun etmedi... Titreyen telefonuyla irkildi, tren neredeyse boşalmıştı, patron arıyordu, açmadı. Boş koltuğa bıraktı kendini... “Yılbaşı lan bugün...”

Arayanın polis olduğunu ertesi gün öğrendi, televizyondaki yılbaşı eğlencesine bakakalırken de açmadı telefonunu, çocuklarıyla tombala oynarken de leblebisini havaya atıp tutarken de çok sevdiği yaprak sarmasını yerken de... “Yılbaşı lan bugün,” dedi hep telefona bakıp bakıp.

Üst geçide vurmuş meğer, kadın da ölmüş patron da. “İnmeseydim keşke,” diye düşündü, “Keşke hayır deseydim...” Suçlu kimdi şimdi, arabadan atılan şoför mü? Berbat esprilere gülerken gerginliğe çanak tutan kadın mı? Zenginliğini sarhoşluğuyla belgeleyen patron mu? Yoksa adalet duygusu mu yılbaşı gecesini can yakan?

**Titreyen telefonuyla
irkildi, patron
arıyordu, açmadı.
Boş koltuğa
bıraktı kendini...
“Yılbaşı lan
bugün...”**

Yeni

Anne eli değmiş gibi Böğürtlenli Tart

Cem Davran

ruşen amca'nın oğlu sedat

Başkalarının planladığı bir hayatın başrol oyuncusudur. Kendine ait bir hikâyesi yoktur, olamaz, olmamalıdır. Büyükler istiyor diye nefes alır, sırf onları üzmemek için ortalıkta kariyer abidesi gibi dolanır.

Sessizce yaklaşıp heyecanlı gencin kulağına bir şeyler fısıldadı, ikram edilen tatlıdan biraz yedi ve orta sehpanın dantelli köşesinde duran kristal kayığın içindeki kaçak sigaralardan birini aldı. Misafirlere teklif etti, tekrar yerine oturdu. "Oğlumuz diye söylemiyorum Sedat bir tanedir." Örnek gösterilen erkek evlatlar efsanesi iyi ihtimalle yetmişlerden kaldı beynimizin en masum köşesinde. Sorunsuz bir öğrencilik, zamanında askerlik, bütün geleneklere tartışmasız ve gönülden uyum sağlamak, iş, maaş, terbiyeli bir sessizlik, büyüklerin silueti gibi yaşamak, en geç yirmili yaşların sonunda işaret edilen birisiyle evlenmek, yuva kurmak. "Bak Ruşen Amca'nın oğlu Sedat'a, sırf annesi istiyor diye...." Doksanlar tüketiliyorken hem gönlümüze hem de renksiz hayatımıza düştü bu cümle Gani Müjde kalemıyla. Oğlunu baş göz etmek isteyen Menkıbe Mahmutoglu hiç bıkmadan yürüdü bu aşına cümlelerin üstünde. Fantastik bir dizinin kahramanları uzun yıllar hepimiz adına konuştu sanki. Mazhar ve Ruhsar sorunsal yağmursuz bir günde sona erecek, trikotajla hiçbir ilgisi olmayan kader ağlarını örecektir ve dış güçlerden çok daha aktif ruhumuz yetişmeden Menkıbe Hanım geleneğin çarkını işletecekti. **Olmadı, bir türlü yapamadı. Masal da olsa rüya da olsa Ruşen Amca'nın oğlu Sedat gibi ideal bir evlat çıkmadı Mazhar'ın bünyesinden.**

Hangisiydik hiç kimse bilmiyor, bilemedi. Mazhar da doluydu ortalık, Ruşen Amca'nın oğlu Sedat da. Büyükler yaşayamadıkları günlerden mi sayıyordu evlatların taptaze geleceğini, yoksa kendi kaderlerini bağlayan zincirleri kırmak için yardım mı istiyorlardı? Herkes mi çaresizdi? Çok mu çabuk büyümüştük?

"Ne diyordum efendim? Oğlumuz Sedat bir tanedir." Öyle mi acaba? Başkalarının planladığı bir hayatın başrol oyuncusudur. Kendine ait bir hikâyesi yoktur, olamaz, olmamalıdır. Büyükler istiyor diye nefes alır, sırf onları üzmemek için ortalıkta kariyer abidesi gibi dolanır. Oysa bu gerçek değildir. Yalandan, şekilden ibaret akraba ziyaretlerinde yıllarını mide gazıyla tüketmiş, seri üretimin sorunsuz prototipi olarak sevmediği suretlere saygıda kusur etmemiş, akranlarının yaptığına yapmadığına her dem özenmiş, soyu taaa bilmem nerelere dayanan aile fotoğrafının köşesinde mutsuzluğunu saklarken kendini ele vermiş, diploması ebeveyninin yatak odasında asılı görünmez bir adamdır o. İşte gerçek tam da böyledir.

Kendini keşfetmek, kendini araklamak çok acılı bir yolculuk ama sonunda asude bir hayat vadediyor insana. Oysa bizi başkaları tarif ediyor, biçimlendiriyor ve elimizi kolumuzu bağlı bırakıyor çoğunlukla. Geleneksel toplumların esasen hiç de geleneğe dokunmayan, yaşça büyüklerin

eksik cümlelerini tamamlamaktan ibaret seçkiye, taptaze bir ömür adak olarak sunuluyor. Bak, Ruşen Amca'nın oğlu Sedat hep büyükler ne derse onu yapıyor, annesi istiyor diye paçalı don giyiyor, pazar günleri kravat takıp akraba ziyareti yapıyor, hoşlandığı kızı rüyasından bile atıp İsmet Teyze'nin evde kalmış kızıyla sözleniyor, arkadaşları maç izlerken o gümüşleri parlatıyor. Bir dönemin fantastik karakteri Mazhar, annesi Menkıbe, kız kardeşi Firdevs ve elbette kanka Yılan Müfit birkaç jenerasyonun büyümesine, serpilmesine eşlik etti. Bu toprakların muhtelif köşelerinde yaşanamayan ne varsa, Ruşen Amca'nın bir türlü ortalıkta görünmeyen oğlu Sedat'ın üstüne kaldı. Yolunu arayan gençler Generation Reklam Ajansı'nın patronu Ernesto Önder'e iş başvurusu yapmak için sıraya girdi. Öyleydi doksanlar! Gülümseyerek tartıştığımız yıllardı ve özlemlerimiz çocukça masumiyetimiz kaddı. Ne eksik ne fazla. Gerçeğimizin bir köşesinde "bu senin hayatın, dilediğin gibi yaşa, kendini ara, bul ve sonsuzluğa yürü" diyebilen büyükler de vardı. Hepten teslim olmamıştık henüz. Ezbere sunulanları kendi yüreğinde tartıp, öz cümlesini kalan günlerinin emrine sunabilen, gelenekleri günle günlerle buluşturabilen, sonunda kendi masalını ruhuyla

kucaklayan bir nesil de vardı. Şimdilerde birer yetişkin o çocuklar. Kim bilir nerede ne yapıyorlar? Kaç tanesi ipi göğüsledi, kaç tanesi Sedat'la karşılaştı, tanıştı? Kaç tanesi görünmez, bilinmez oldu? Kaç tanesinin geleceği kendi avuçlarında kaldı?

Yılların bize en kıymetli emaneti masallar kuşkusuz. Her şeyimizi saklayabildiğimiz bir hazine sandığı düşünün, öylesine kıymetli. Günü geldiğinde içinden ısıltılı günlerimizi tutup çıkarabildiğimiz, hayallerimizi en temiz haliyle bıraktığımız gibi bulduğumuz, kahramanlarımızla karşılaşarak heyecanlandığımız, cennet gibi bir buluşma mekânı masallar. Bugünün dijital yoğunluğunda, dokunmatik ve hatta gözümüzden sesimizden aldığı komutlarla otomatik biçimlenen hatıralar arasında, bu kıymetli hazine kendine yaşam alanı bulmakta, nefes almakta zorlanıyor. Binlerce yıllık öğretileri taşıyan yükü ağır cümleler, tek kullanımlık ifadelerle mücadele edemiyor. En azından şimdilik böyle. Peki yarın? Yarın, küçük bir el hareketiyle ya da sihirli sözcüğü söyleyerek açabileceğimiz bir kapı değil maalesef! Keşke öyle olsa ama değil. Yarının anahtarı yine o masal sandığında ve onun da şifresi Ruşen Amca'nın oğlu Sedat'la birlikte çok uzakta. Bizim için saklıyor görünmez kahramanımız, gelecek denilen mucizenin çocukça hevesini. Belki bir gün aklımız başımıza gelir diye, belki yine hayal kurarız diye, belki ruhumuz yeni dünya düzeninden kaçmak ister diye, belki de sadece annesi öyle istedi diye...

Büyükler yaşayamadıkları günlerden mi sayıyordu evlatların taptaze geleceğini?

ANADOLU
EFES
MAVİ
SAHNE

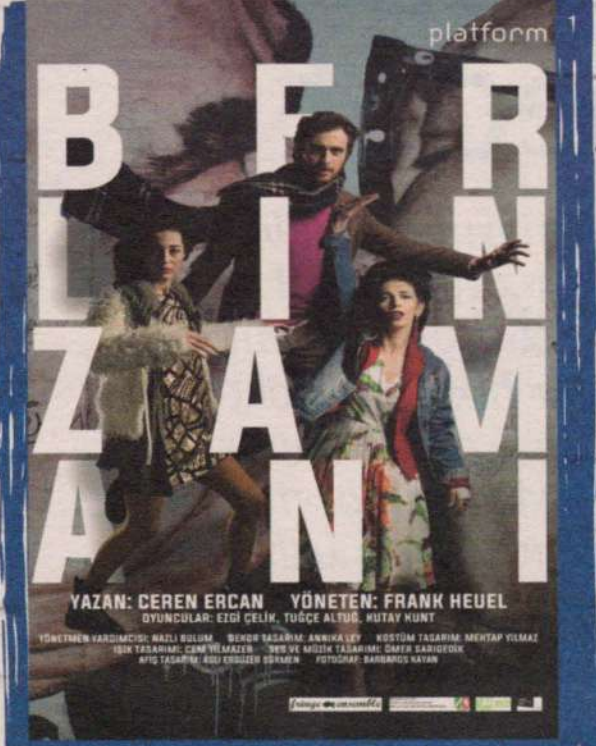
YUVA

9 Ocak 21.00 (ÖĞRENCİ)

YENİ
SEZON
BAŞLIYOR!

BERLİN ZAMANI

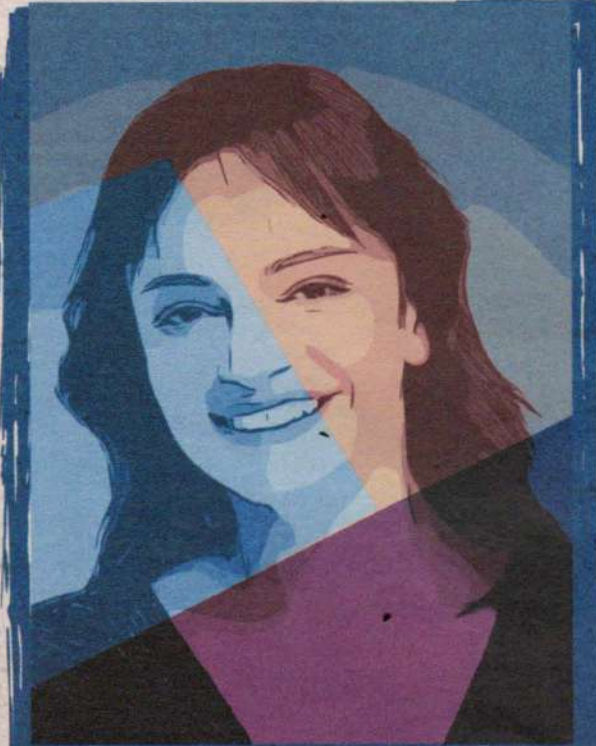
16 Ocak 21.00 (KARMA)

ÇOK SATANLAR

23 Ocak 21.00 (ÖĞRENCİ)

GÜLE GÜLE DİVA!

30 Ocak 21.00 (KARMA)

Coşkun Aral

kaset doldurma Jabbar

savaşın ülkesinde turist olmak

Foto muhabirliğine başladığım 17 yaşında, Lübnan'da iç savaş patlak vermişti. Gazete başlıklarında, radyo bültenlerinde "sağcı Hristiyanlar ve solcu Müslümanlar" arasında çıkan savaş olarak nitelenen ve tam 15 yıl süren bu savaş, geride on binlerce ölü, yüz binlerce sakat, yerle bir olmuş bir ülke bırakmıştı. Niye, neden çıkmıştı bu savaş? Bu sorunun cevabı yüzlerce kitaba konu olur. Bu savaşa ilk yıllarında ne kadar tanık olmayı arzu ettiysem de savaşın beşinci yılında Lübnan'a gidebilmişim.

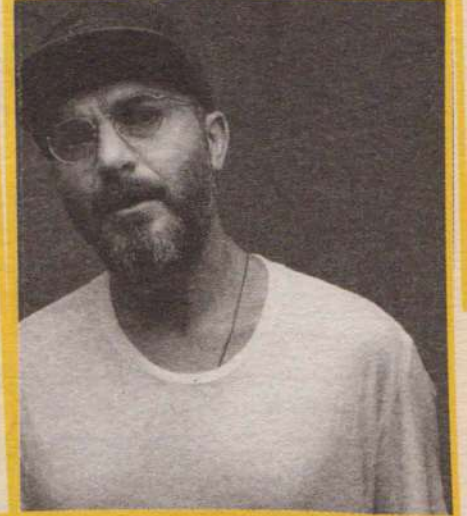
Lübnan konusunda en deneyimli ustamız, meslektaşımız Cengiz Çandar vasıtasıyla tanıdığım ülkenin dünyaca ünlü gazeteci ve araştırmacısı Michel Naufal'ın davet ve desteğiyle 1980'de Lübnan'daydım. İsrail'in "Galile'de Barış" adıyla Filistinliler'e yönelik kanlı operasyon ve onu izleyen katliamlar, beni bu her türden savaşın yaşandığı ülkenin ayrılmaz bir parçası, deyim yerindeyse bir vatandaşı haline getirdi. Lübnan, dünya ülkelerinin yürüttüğü vekâlet savaşlarının sahnesiydi. Beyrut savaş öncesi Ortadoğu'nun Paris'i olarak adlandırılırken, birden bire cehenneme dönüşmüştü. Oysa bu toprakların barındırdığı kültür mirası göz kamaştırıcıydı. Benim savaş üniversitem olan Lübnan, evimin yerini almıştı. Yıllar sonra 2018'in son ayında yaptığım Lübnan seyahatiyse evimi, savaş üniversitemi bambaşka bir gözle görmemi sağladı. Bu defa ben bir turisttim, Beyrut da adeta Ortadoğu'nun Paris'iydi. Farklı kültürel etkinlikler düzenleyen Sofos'la birlikte yağmurlu bir Beyrut'a indik. **Kentin iç savaşın en derin izlerini taşıyan ama bugün adeta Paris, Cenevre karışımı yeni çehresiyle Solidere ilk durağımızdı.**

İç savaş süresince en kanlı çatışmaların geçtiği, keskin nişancıların ve mayınların yaklaşmamızı engellediği yeşil hat olarak da tanımlanan bu bölge, 14 Şubat 2005'te öldürülen eski başbakan Refik Hariri'nin şirketi tarafından Suud sermayesiyle restore edildi. Ölümünden birkaç ay önce Türkiye'yi ziyaret eden Başbakan Hariri, Lübnan'ı iyi tanımam vesilesiyle benimle tanışmak istemişti. İstanbul Yıldız Sarayı'nda ona "Sözün Bittiği Yer" kitabını hediye etmişim, o da bana Fenike döneminden kalma bir çivi yazısı replikası hediye etmişti. Yaptığım kitabın sayfalarını karıştırırken söylediği lafı hiç unutamam. "Sayın Aral, bu kitap ülkemle ilgili son savaş kitabı olacaktır. Bundan sonra ülkem savaşla, terörle anılmayacaktır." demişti. Ben de ona bunun benim yapacağım son kitap olduğunu ama başkalarının yapıp yapmayacağını bilemeyeceğimi söylemişim. Birkaç ay sonra Başbakan

**Beyrut
Ortadoğu'nun
Paris'i olarak
adlandırılırken,
birden bire
cehenneme
dönüşmüştü.**

Hariri bir bombalı araç suikastıyla hayatını kaybetti. Ülke bu kez İsrail müdahalesi dâhil, farklı çatışmalara yine ev sahipliği yapar oldu. Solidere'de hem anıtını hem de adına yaptırılan görkemli camiyi ziyaret ettim. Hariri Camisi, yanı başındaki şehitler anıtı ve Noel ağacı, bir arada bugünkü barış havasının nişaneleri gibi ışıltılıydı. Akşam saatlerinde Roma döneminden kalma sütunlar, farklı Hristiyan mezheplerinin kiliseleri arasında dolaşırken, 1985 yılında aynı bölgelerde yaşadığım anılar canlandı gözlerimin önünde. Bankalar Caddesi olarak tanımlanan ve iç savaşın en yoğun geçtiği caddede Mardin Savur'dan kaçmış Dürzi lider Velid Canbolat adına savaşan Kürt milisleri düşündüm. Turist rehberimiz Burak Tarcan'a anılarımı anlattım sonrasında.

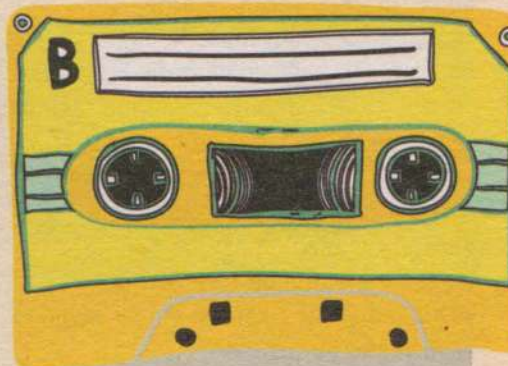
O da bana geçen aylarda Lübnan iç savaşının en önemli oyun kurucularından olan Amal örgütü lideri ve Meclis Başkanı Nabih Berri'nin suikast korkusuyla bölgede kontrol noktaları kurdurduğunu, güvenlik zafiyetini gündeme getirince rakiplerinin tepkisini çektiğini anlattı. İç savaşta Beyrut'u ikiye bölen yeşil hat üzerindeki önemli geçiş noktalarından Beyrut Müzesi, bir diğer uğrak noktam oldu. Bölgedeki Sur, Sayda, Biblos, Baalbek ve Trablusşam gibi kentlerden getirilmiş, iç savaşın yıkım, soygun ve yağmalarından kurtarılmış binlerce obje, bölgenin dilsiz bırakılmış tarihini fısıldarcasına sergileniyor. Aralarında dikkatimi çekense, bir lahit üzerindeki Homeros'un İlyada destanından Hektor'un cesedinin sürüklenmesine ilişkin kabartma. 1983 yılında Falanjistlerle, Dürziler arasındaki savaşta araçlara bağlanıp sürüklenerek teşhir edilen cesetler canlanıverdi kafamda. Bekaa Vadisi'ne uzanan yolculuğumuzda Hizbullah'ın yoğun olduğu Baalbek'te İranlı arkadaşım Alfred'le örgütün askeri kolu Emel İslami tarafından kaçırılıp sorgulanmamız, Bekaa'da Suriye sınırına yaklaşırken girmeyi deneyip başaramadığım Asala terör örgütüne ait Anjar köyündeki kamplar... Bugün turizme açılan bu köyde Emevi dönemi kalıntılarının yanı sıra özellikle Türk turist grupların sık sık ziyaret ettiği Ermeni restoranları bulunuyor. Rahmetli Mehmet Ali Birand'la birlikte Lübnan Suriye sınırının yanı sıra başındaki PKK terör örgütüne uzun bir süre hizmet eden Mahsun Korkmaz kampını sordum rehberime. Artık Lübnan ordusu denetiminde Suriyeli mültecilerin kaldığını öğrendim. Sanki onca savaş, acı, kurbanlar bir düşmüş gibi şimdi. Beynimin derinliklerinde hepsi geçit töreni düzenliyor, hayaletler bile niçin öldüklerini, öldürdüklerini bilemiyor.

Fotoğraf: Mustafa Nurdogdu

Sting - Englishman in New York
Eric Benet - Love Don't Love Me
Terence Trent D'Arby - Delicate ft. Des'ree
Moloko - Sing It Back
Pharrell Williams - Frontin' ft. Jay-Z

D'Angelo and The Vanguard - Betray My Heart
Shallou - Doubt
Khalid, HER - This Way
Drake - Passionfruit
Jabbar - Gel Desem

Hazırlayan: Özge Doğan

Akgün Akova

yüzünden yollar çıkardım

yüzünden yollar çıkardım
ağzında kapısı açık kafeslerle uyanan yollar
ilk bakışta aşk'tan bile daha hızlı gidilen
felsefeyle şiirin el ele dolaştığı yollar
yüzünden yollar çıkardım sevgilim
martıları sevinçten çıldırtacak mavilikte yollar
dünyada hâlâ bembeyaz bir yer kaldığını
teninle bana inandırdığın
yalnızlığın yükünü süpüren yollar

yüzünden çıkardığım yollarda
Güneş'teki fırtınaya âşık oluyor
Dünya'nın manyetik alanından kopan bir parça
bilim insanları soru işaretleriyle nişanlanıyor
haritacılar sevgililerinin adını verdikleri
var olmayan adalar ekliyor atlaslara
hayaller 7/24 çalışıyor
kötü sözlerin içindeki anlamları terk ediyor tüm sesli harfler
güzelim Türkçeyi bozmamak için
yan yana yana yana yürüyor
yorgun hamallarla alçakgönüllü bilgiler

yüzünden yollar çıkardım
genç kızların aşk romanlarını
göğüslerine bastırarak yürüdüğü yollar
karasevdaya tutulmak için binlerce neden yaratan
rüzgârın kuş tüylerini gezdirdiği yollar
yüzünden yollar çıkardım sevgilim
zalimlere karşı yumruk gibi durduğumuz yollar
çocukluk hırsız bilgisayar oyunlarından bizi uzak tutan
kırık olanlarını bir bir ayıkladığımız yollar

yüzünden çıkardığım yollarda
ışık ve ateşle oynarız sevgilim
ben uçurumlara yem veririm
saçlarını kuyruklu yıldızlarla bağlarsın sen
binlerce posta güvercini gözlerinden havalanır
internet ağlarına takılmadan
yapay zeka uzmanları peşimize düşer
kopyalamak için belleğimizi
her şeyi bilir ama şunu bilmezler:
durdurursa bizi
bir şiiri tamamlama telaşı durdurur
yüzünden yollar çıkardım çünkü sevgilim
bir ucu kuş bir ucu şiir

Çiğdem Canım Yayan

Bu dünya kabak tadı verdi artık
Gel seninle başka bir dünyaya gidelim.

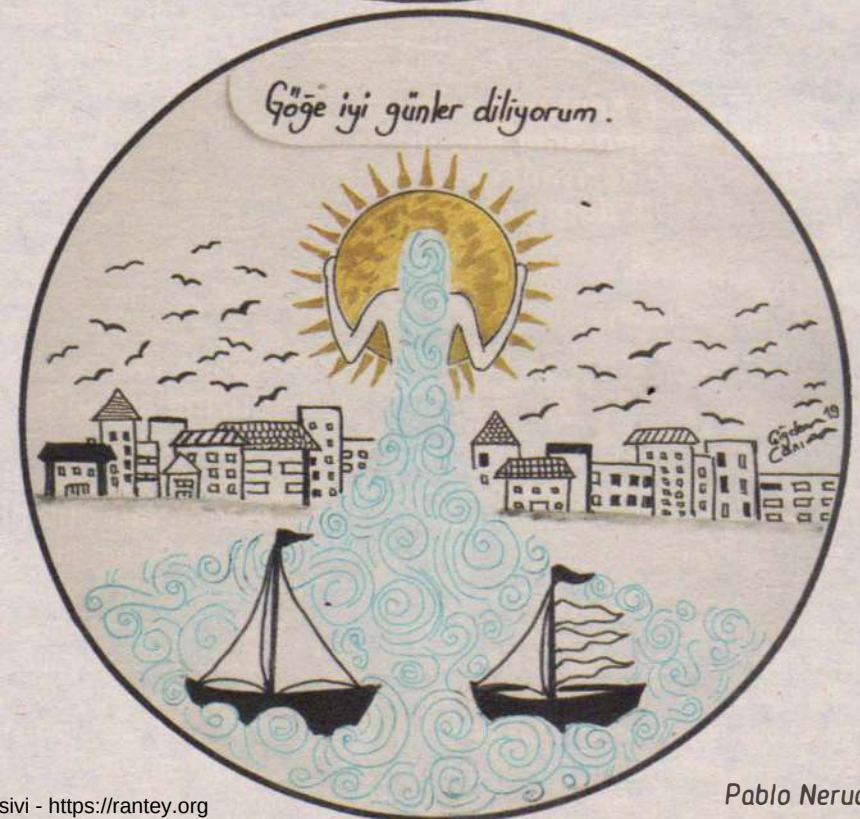
Ümit Yaşar Oğuzcan

Bu gece dağ başları kadar yalnızım.

Attilâ İlhan

Göğe iyi günler diliyorum.

Pablo Neruda

Metin Uca

my name is bond michael wittmann bond

Yıllar geçiyor, Wittmann, düşman tankı yok etmede inanılmaz başarılar gösteriyor, ünü giderek yayılıyordu. Tabii Naziler de bunun yarattığı propaganda şansını asla kaçırmıyordu.

Kraliçenin soğuk, tepeden bakan ukala, her zaman kazanan vazgeçilmez kahramanı, İngiliz inceliğinin, kıvrak zekasının hayal mahsulü, Almanya Bavyeralı kaba bir köylü olur mu? Elbette olmaz. Ama ya olsaydı! Siz şöyle geriye doğru yaslanın ve dünyada olmaz olmaz demeden kendinizi anlatacaklarımı bırakın.

Çünkü bu ilginç öyküde yan yana yazılmış üç rakam Almanların yaşayan bir savaş kahramanından size bir İngiliz hayal kahramanı çıkaracak. Öykümüzün başlangıcı için I. Dünya Savaşı'nın yeni başladığı günlere gidiyoruz. Tankların daha yeni kullanılmaya başlandığı, garip gülünç görüntüleriyle savaşta gürültülü yolculuklarında atlılara yenildiği, yollarda kaldığı günlere...

İşte o günlerde Bavyera Vogelthal'de çok çocuklu bir çiftçi ailesinin yoksul bir üyesi dünyaya gözlerini açıyordu. Zorluklarla geçen hayatındaki en büyük değişim, 19 yaşında er rütbesiyle orduya katılmasıyla başlıyordu. Nazilerin güçlendiği, faşizmin Alman toplumunu etkisi altına aldığı yıllardı. I. Dünya Savaşı'nın yenilgisinin acısını çıkardığı, faşizmin kitle ruhunu toplumun her kesimine yaymanın güçlendiği... Savaşa daha 4 yıl vardı. Ama Almanlar özellikle tank teknolojisinde hızlı adımlar atıyorlar, Naziler yeteneklerine göre kilit noktalara genç isimleri atıyorlardı. Almanlar daha sonra savaşın kaderini değiştirecek olan Blitzkrieg Yıldırım Harekatı taktiğine ve bu nedenle tanklara çok önem veriyorlardı. **Telsizler tank sevk ve idaresi konusunda artık vazgeçilmez olmuştu. Michael Wittmann da tank eğitimi alanlar arasında gözde isimlerden biriydi.** Yeni oluşturulan panzer kuvvetleri, Panzer 3 ve 4 tankları, savaşın geleceğini şekillendirecekti. Hızla yaklaşan savaş, Michael Wittmann'ın da kaderini belirleyecekti. Gerçekten de beklendiği gibi oldu. Genç Wittmann, savaşın başlamasıyla en hızla yükselen, en gözde askerlerden biri haline geldi. Panzer 4'lerde başladığı kariyeri şimdi yeni nesil Tiger 2 tankıyla devam ediyordu. Tiger 2, olağanüstü bir savaş makinesiydi. 2.5 km mesafeden Amerikan yapımı M4 Sherman, 1.5 km'den de Sovyet yapımı tankları yok edebiliyordu. Ve Wittmann'ın ilk başarısı yanındaki efsane mürettebatla birlikte 10 adet Sherman tankını bir çatışmada yok etmesiyle doruğa ulaşıyordu.

Michael Wittmann artık her çatışmada 4-5 tank ortadan kaldırmaya başlamıştı. Yıllar geçiyor, Wittmann, düşman tankı yok etmede inanılmaz başarılar gösteriyor, ünü giderek yayılıyordu. Tabii Naziler de bunun yarattığı propaganda şansını asla kaçırmıyordu. I. Dünya Savaşı'nda gökleri müttefiklere dar eden Kızıl Baron'u Almanya nasıl bağrına bastıysa şimdi de Wittmann tankların Kara Baronu olarak, Nazilerin savaş ruhunu yükseltirken Göbells'in de iştahını kabartıyordu. Doğu Cephesi'nde Sovyetlere ait 52 tankı imha etmişti Wittmann.

Rekordan rekora koşuyordu. Tamı tamına 138 tank, 132 zırhlı araç... Sayı giderek artıyordu. Yüzbaşılık rütbesine ulaşmış, hatta 2 Şubat 1944'te Kurt İni'nde Şövalye Haçı'nın meşe yaprakları, doğduğu günler cephede aklı karışık ezik onbaşı ama II. Dünya Savaşı'nın Führer'i Adolf Hitler tarafından bizzat takılmıştı. Hayatı boyunca en çok Sherman tankı o yok etmişti. Dünya savaş tarihine giren en önemli başarılarından biri de Milos Köyü yakınlarında tam 20 Sherman tankından oluşan bir İngiliz Birliği'ni 2 Tiger tankıyla ağır kayıp verdirerek durdurmayı başarmış olmasıydı. Yüzbaşı efsane ekibiyle harikalar yaratıyordu.

Rakipleri de boş durmuyordu. Rus T34'leri artık Tiger'lar gibi yeni ve daha güçlü tank tasarımlarına dönüşmüş, Amerikan, İngiliz, Kanada, Polonya tank kuvvetleri M4 Sherman tanklarıyla savaşarak daha çok şey öğrenmişti.

1944 yılına gelindiğinde Kara Baron'un bütün çabasına rağmen Almanlar inisiyatifi kaybetmeye başlıyordu. Savaş boyunca Polonya, Balkanlar, Rus Cephesi, Fransa demeden savaşmıştı ve yorulmuştu Kara Baron.

Tarih 8 Ağustos 1944.

Caen Çatışması'nın en kanlı anları... Yine Tiger tankı içerisinde İngiliz tanklarına ölüm kusuyor, birbiri ardına vuruyordu Kara Baron. İşte o sırada Kanada Zırhlı Tümeni'nde uzaktan bir Sherman Firefly tankı tam gövdesini nişan alarak arka yan tarafından ateş açtı. 007 Tiger tankı büyük bir gürültüyle havaya uçtu. Artık Kara Baron efsanesi sona ermişti. Saatler sonra gelen İngilizler, mürettebatıyla öldüğü yerde bulunan ceset parçalarını topluca gömüyor, Kara Baron'un öyküsü 1983 yılında bir yol yapım çalışmasında bulunan künye ve kemiklerden kimliği saptanana kadar karanlığa gömülüyordu. Hayatı boyunca, çoğunluğu Sherman tankı, 138 tank yok eden Kara Baron, bu kez bir Sherman tankının kurbanı oluyordu.

İşte hayatın garip tecellisi...

II. Dünya Savaşı'nın Nazilerin savaş ruhunu parlatmak için kullandığı tank uzmanı Kara Baron, yine İngiliz yapımı bir tankla vurulmakla kalmıyor, İngiliz Yazar Ian Fleming'in James Bond karakterine ilham veren 15 gizli ajanın arasına gözü pekliği, cesareti ve imkansızı başardığı son tankının üzerindeki 007 rakamının öyküsüyle de giriyordu. İngiliz asilliğinin, soğukkanlılığının, ince zekasının perdede şişirilmiş haline dönüşen Roger Moore'lar, Sean Connery'ler, yoksul ama çok cesur, hızla öğrenen yeniliklere açık bir Bavyeralı köylü çocuğunun yarı efsane öyküsünden de izler taşıyordu. 007 Kara Baron'un tankı olarak değil, İngiliz kurgu kahramanın kodu olarak hayal yaşantımızı süslüyordu.

**Savaşın
başlamasıyla
Michael
Wittmann
en gözde
askerlerden
biri haline
geldi.**

teşekkür ederim sevgili Tarih öğretmenim

Üniversite sınavlarına yarış atı gibi hazırlandığımız yıllarda derslerde öğrendiklerimizin hayatımız boyunca ne işimize yarayacağını bilmezdik ya hani. Meğer, hayatın "öylesine" bir gününde aylak aylak yürüdüğümüz bir sokakta karşımıza çıkıyormuş o öğretmenler. Bunu anlamak için biraz uzaklara gitmek de gerekiyormuş meğer. Kilometre hesabı da değil, kendinizden biraz uzaklaşmak bile yetiyormuş. **Lübnanlı bir arkadaşımın "Kameranı al ve bir otobüse atla; Trablusşam'a git." demesiyle; nedenini ve nasıldığını hiç düşünmeden yola çıktım bir sabah vakti.** Beyrut'un 85 kilometre uzağındaki şehirde Sünni Müslümanlar, Hristiyanlar ve Arap Alevileri birlikte yaşıyorlar. Herkesin birbirine gülümsediği söylenen mutlu kuzey insanlarından zerre farkları yoktu gördüğüm kadarıyla. Küçük Suriye dedikleri bu şehir nasıl hayatıma girebildi, bir saniye bile hayalini kurmamıştım önceden. Büyüdüğüm bir şehir gibi tanıdık rahatlığımla çarşısında pazarında dolanırken bir kıraathanesinde buldum kendimi. Ataerkil topraklarda gardını alarak

yaşayan bir kadın olarak bu kadar çok bıyıklı adam dolu bir yerde bu kadar çok içten gülümseme görmemiştım hiçbir düğünde bile. "Sen bu şehri biliyor musun?" diye soran kıraathane sahibine karatahtaya sözlüye kalkmış bir öğrenci gibi başladım anlatmaya, "Birinci Haçlı Seferi sonucunda 1109 yılında ele geçirilen dördüncü toprak Trablusşam idi. Böylelikle Kuzey Lübnan'da hakimiyet kurmuşlar ve ortaya Trablus Kontluğu çıkmıştı." Söylediklerimi duyan bir amca iskambil masasından dönüp, gülümsedi. Öğrencilik mesleğimin ömür boyu devam edeceğini bilsem de uzman olabilmek için boynumda ağırlığına alıştığım kameramı doğrulttum kendisine hemen. Çektiğim portresini görünce, bu bilgileri ne kadar süredir bildiğimi sordu bana. "Uf! Sanırım dokuz yüz yıldır!" deyiverdim lisedeki sevimli cahil küstahlığımla. Kendisinin, tarih öğretmeni olduğunu öğrendim sonra! Ne tesadüf ama! Vedalaştım, kıraathaneden kadın başıma omuzlarım dimdik çıktım. Ve bugüne dek okuduğum tüm okullarda bana hayatı öğretmeye çalışan tüm öğretmenlerime sessizce selam yolladım.

KAFA'ya göre

yaz, çiz, çek, paylaş! bu köşe senin!

➔ #kafamagöre

Ocak 2019 - Sayı: 53 - Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Aylık Yaygın Süreli Yayın - Yayıncı: KAFA Grup Yayıncılık Ltd. Şti.
İmtiyaz Sahibi: Candaş Tolga Işık Sorumlu Müdür: Mert Çanga
Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut

Görsel Yönetmen: Dorukhan Varlık Tasarım: Nazlı Kaplan Kapak: Hakan Arslan
Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam: info@adworldistanbul.com Tel: (0212) 293 40 99

Adres: Koşuyolu Mah. İsmailpaşa Sok. No:44 Kadıköy/İstanbul
Tel: (0216) 428 9 888 Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İhlas Plaza No: 11/A 41
Yenibosna / Bahçelievler / İstanbul Tel: (0212) 454 30 00 Dağıtım: TDP (0216) 585 90 00
www.kafadergi.com bizyazin@kafadergi.com reklam@kafagrup.com

KAFA Dergisi'ndeki tüm yazı, çizim, espri ve karakterlerin yayın hakları saklıdır. Yayınevi, yazar ve çizerin yazılı izni alınmaksızın hiçbir yazı ve basılı görsel yayın organında ve sanal ortamda kullanılamaz.

Poster ve çıkartmalar derginin içinde ücretsiz olarak verilmektedir.

Kapak sözü: Özdemir Asaf, Lavinia - Çiçek Senfonisi, YKY, 2018

EDEBİYAT

2018

Kurmaca kategorisinde **2018 Pulitzer ödülünü** Andrew Sean Greer, **"Less"** adlı romanıyla kazandı. Greer'in birinci olduğu kategorinin diğer finalistleri **Hernan Diaz** ve **Elif Batuman** idi.

pulitzer ödülü

Şiir kategorisinde ise Frank Bidart, **"Half-Light"** adlı şiir kitabıyla ödülün sahibi oldu. Bidart, önceki yıl aynı kitabıyla **Amerikan Ulusal Kitap Ödülü** kazanmıştı.

belgesel

Yaşar Kemal'in hayatını anlatan **"Yaşar Kemal Efsanesi"** belgeseli yayınlandı. Belgeselde daha önce yayınlanmamış arşiv görüntüleri ve ses kayıtları da bulunuyor.

Forbes dergisinin 2018'de en çok kazanan yazarlar listesinin başında **James Patterson** var. Geçen sene birinci olan **J. K. Rowling** ise ikinci sırada.

en çok kazanan

YKY tarafından İlhan Berk'in **100. yaşına özel** sergi düzenlendi. Sergide İlhan Berk'in el yazıları, kitapları ve kişisel eşyaları da bulunuyor.

100. yaş

TÜYAP 37. Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı, **611.444 kişi** tarafından ziyaret edildi. Fuar, 2017'de 742.445 kişilik rekor katılıma ev sahipliği yapmıştı.

TÜYAP

André Aciman tarafından yazılan **"Adınla Çağır Beni"** (Call Me By Your Name) sinemaya uyarlandı ve büyük ses getirdi. Film, en iyi uyarlama senaryo dalında **Oscar** kazandı.

sinema

The New York Times, 2018'in **en iyi 10** kitabını seçti. Listenin ilk üçü şöyle: Asymmetry - Lisa Halliday
The Great Believers - Rebecca Makkai
The Perfect Nanny - Leila Slimani

en iyi 10

Şair Ülkü Tamer hayatını kaybetti. Tamer'in şairliğinin yanı sıra çevirmenliğini yaptığı **yetmişten fazla** kitap da bulunmakta.

veda

Amerikalı çizgi roman yazarı **Stan Lee** hayatını kaybetti. Stan Lee; **Fantastik Dörtlü, X-Men, Hulk, Iron Man** gibi sevilen karakterlerin yaratıcısı.

2018'de edebiyat kategorisinde **Nobel ödülü verilmedi**. İsveç Akademisi, daha önceden yaşanan cinsel saldırı ve bilgi sızıntısı skandali nedeniyle ödülün bu yıl verilmeyeceğini açıklamıştı.

nobel ödülü

Akademik içerik veri tabanı **The Nature Index'e** göre 2018'de en çok **bilimsel makale** yayınlayan ülke, **28.368 makaleyle ABD**. **Türkiye'de** ise bu sayı yalnızca **437**.

makale

Latife Tekin, 9 yıl aradan sonra **Manves City** ve **Sürüklenme** adlı **iki romanla** okuyucuyla tekrar buluştu. Tekin'in ilk romanı **Sevgili Arsız Ölüm**, 1983 yılında yayınlanmıştı.

yeni roman

hepsiburada.com'un açıkladığı verilere göre 2018'de **en çok satılan ilk üç kitap** şöyle: Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu - Stefan Zweig
Abum Rabum - İskender Pala
Kürk Mantolu Madonna - Sabahattin Ali

en çok satan

açılış

İstanbul'un **ilk edebiyat evi** olan **Kıraathane**, Beyoğlu'nda açıldı. **Kıraathane'de üçer aylık dört sezon** halinde yıl boyu etkinlikler gerçekleştiriyor.

son metin

Frankenstein'in yazarı Mary Shelley'nin ardından kalan müsveddeler arasında **tamamlanmış tek metni** olan **"Mathilda"** yayınlandı. İthaki Yayınları tarafından basılan eser ilk kez 1959 yılında yayınlanmıştı.

569 kitaplık arşiv

New York Metropolitan Sanat Müzesi, 569 sanat kitabını **ücretsiz erişime açtı**. Kitaplara müzenin internet sitesinden ulaşılabilir. Müze, yılın ilk aylarında da 375.000 görsellik arşivini erişime açmıştı.

en çok okuyan

hepsiburada.com'un verilerine göre 2018'de en çok **Marmara Bölgesi** kitap okudu. Kalan bölgelerin sırası ise şöyle: İç Anadolu, Ege, Karadeniz, Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu.

tiyatro

George Orwell'in unutulmaz eseri **1984**, Rutkay Aziz'in yönetmenliğiyle tiyatro sahnesine uyarlandı. Eser, bir dönem **komünizm propagandası, cinsellik** gibi nedenlerle yasaklanmıştı.

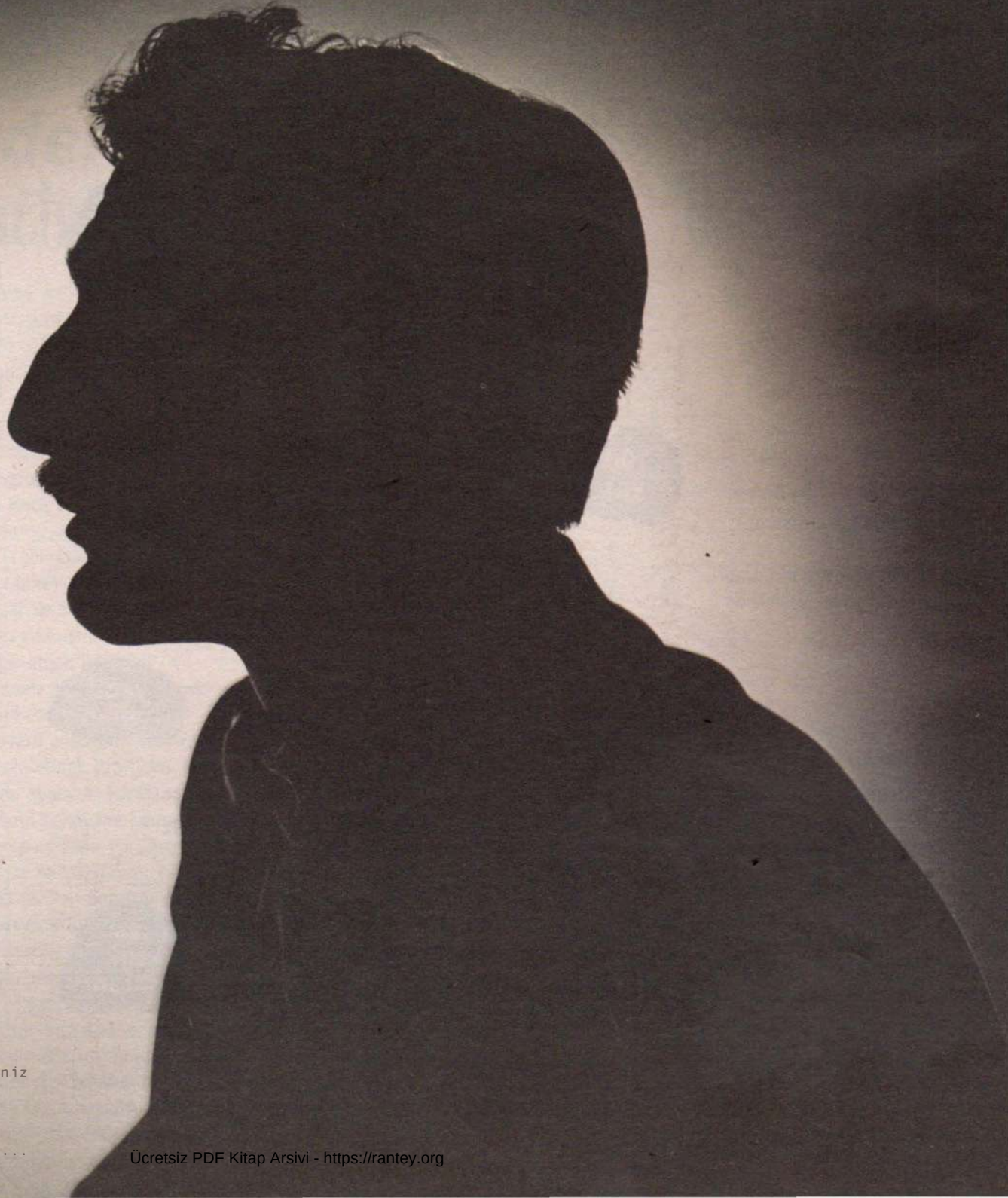
seni saklayacağım

Bir seviyi anlamak
Bir yaşam harcamaktır,
Harcayacaksın.

Seni yaşayacağım, anlatılmaz,
Yaşayacağım gözlerimde;
Gözlerimde saklayacağım.

Bir gün, tam anlatmaya..
Bakacaksın,
Gözlerimi kapayacağım..
Anlayacaksın.

Özdemir Asaf, Çiçek Senfonisi, YKY, 2018

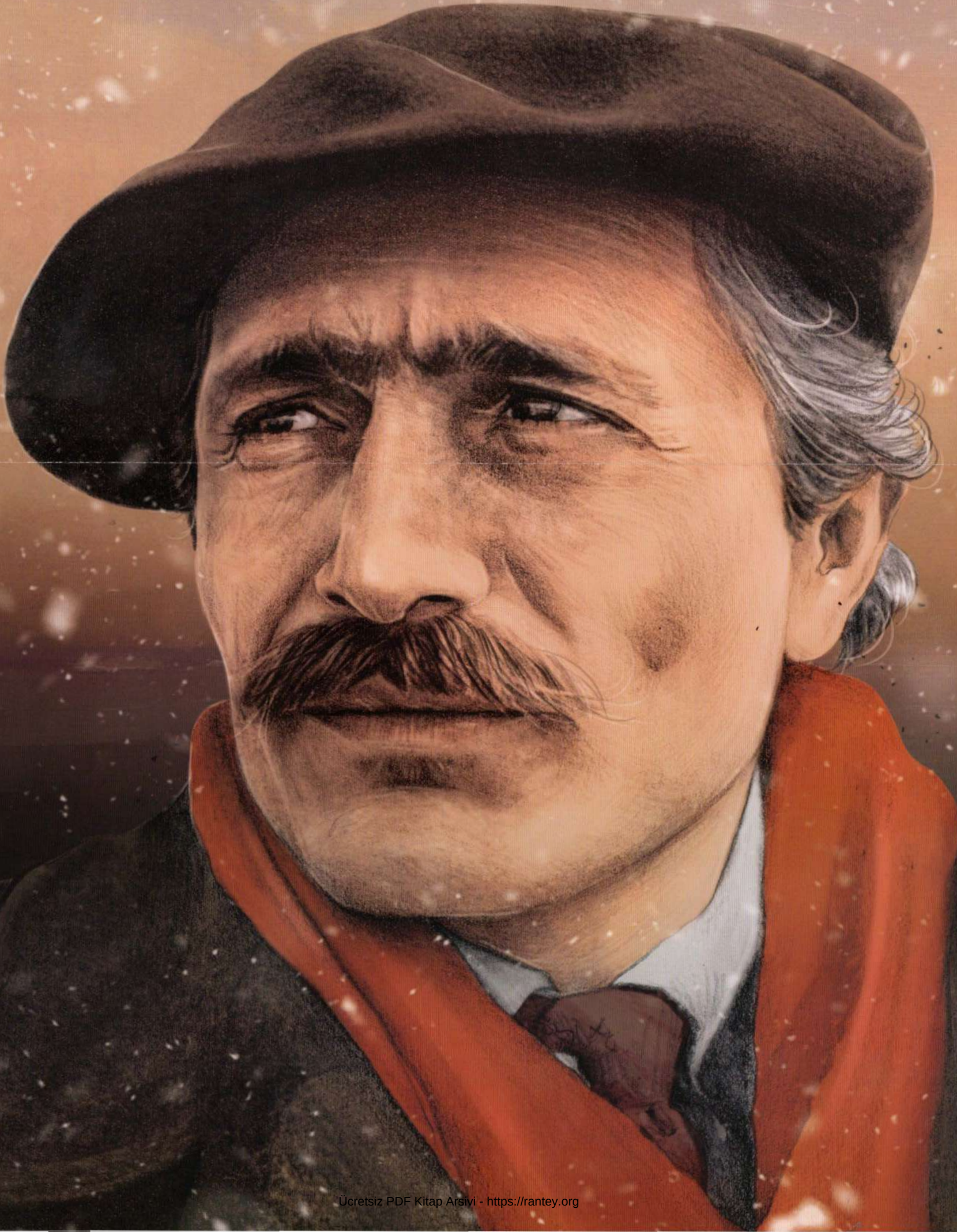
Fotoğraf: Yıldız Moran

Bu fotoğrafı ve Yıldız Moran'ın
12 yıllık fotoğraf yolculuğunu görebileceğiniz
"Yıldız Moran: Bir Dağ Masalı" adlı sergi
12 Mayıs'a kadar İstanbul Modern'de...

Sevgili Olgun Arun'a ayrıca teşekkürlerimizle...

*Her insanın bir öyküsü vardır,
ama her insanın bir şiiri yoktur.*

Özdemir Asaf

2019 KAFA TAKVİMİ

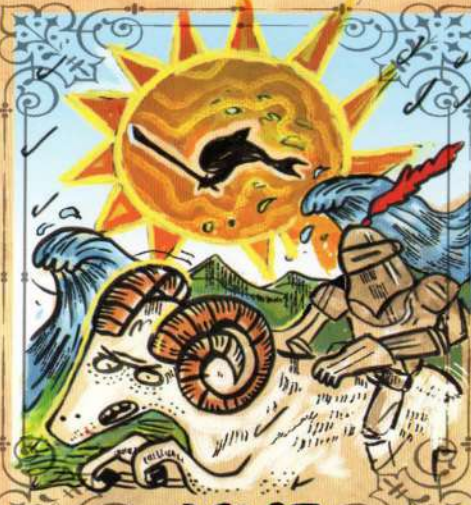
OCAK

Pzt.	Sal.	Çar.	Per.	Cum.	Cmt.	Pzt.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

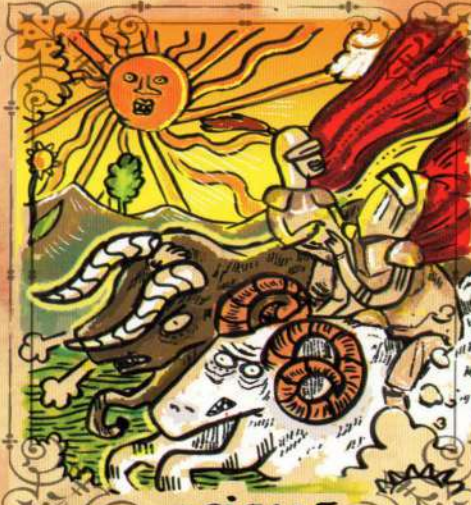
ŞUBAT

Pzt.	Sal.	Çar.	Per.	Cum.	Cmt.	Pzt.
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

MART

Pzt.	Sal.	Çar.	Per.	Cum.	Cmt.	Pzt.
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

NİSAN

Pzt.	Sal.	Çar.	Per.	Cum.	Cmt.	Pzt.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

MAYIS

Pzt.	Sal.	Çar.	Per.	Cum.	Cmt.	Pzt.
	1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

HAZİRAN

Pzt.	Sal.	Çar.	Per.	Cum.	Cmt.	Pzt.
			1	2		
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

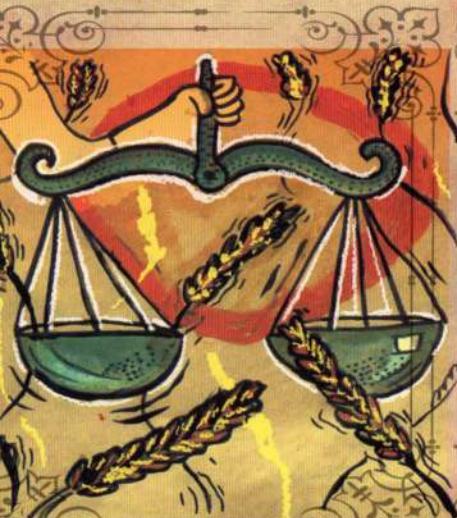
TEMMUZ

Pzt.	Sal.	Çar.	Per.	Cum.	Cmt.	Pzt.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

AĞUSTOS

Pzt.	Sal.	Çar.	Per.	Cum.	Cmt.	Pzt.
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

EYLÜL

Pzt.	Sal.	Çar.	Per.	Cum.	Cmt.	Pzt.
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

EKİM

Pzt.	Sal.	Çar.	Per.	Cum.	Cmt.	Pzt.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

KASIM

Pzt.	Sal.	Çar.	Per.	Cum.	Cmt.	Pzt.
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

ARALIK

Pzt.	Sal.	Çar.	Per.	Cum.	Cmt.	Pzt.
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					